HADÎKATÜ'L-HAKÎKA

حديقة الحقيقة وشريعة الطريقة

Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Hazırlayan
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
2021

ISBN:

Dizgi : İsmail Hakkı Altuntaş

Kapak :

Baskı-cilt: … Matbaacılık

İçindekiler

6… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Kitap Hakkında

Tam adı **Ḥadîḳatü'l-ḥaḳīḳa ve şerîʿatü'ṭ-ṭarîḳa** olup İran edebiyatında yazılan ilk önemli tasavvufî mesnevidir. Gazneli Sultan Fahrüddevle Behram Şah'a ithaf edilen eser, bu hükümdara övgüleri de (fahr) ihtiva ettiği için Faḫrînâme veya Kitâbü'l-Faḫrî adlarıyla da anılır. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, çok beğendiği ve Mes̱nevî'sinde bazı konularını iktibas ettiği esere İlâhînâme adını vermiştir.

524'te (1130) yazmaya başladığı eserini ölünceye kadar elinden bırakmayan Senâî, son taraflarında ihtiyarlığından bahsederken imkân bulduğu takdirde eseri genişleteceğini söyler. Ḥadîḳatü'l-ḥaḳīḳa tamamlanıp muhtevası duyulmaya başlandığında Horasan âlimlerinin büyük tepkisiyle karşılaşan Senâî, eserin bir nüshasını incelemeleri için Bağdat ulemâsına göndermiş ve onlardan gelen fetva sayesinde ortalık yatışmıştır. Kısa bir müddet sonra da vefat ettiğinden eseri genişletme imkânı bulamamıştır.

Aruzun hafif bahrinde yazılmış 10.000 beyitlik bir mesnevi olan Ḥadîḳatü'l-ḥaḳīḳa tevhid, na't, aklın sıfatı, ilmin fazileti, gaflet, felek ve burçların tasviri, hikmet, ata sözleri, aşk,

kendinden önceki şair ve yazarların eserleri gibi konularla Behram Şah, vezirleri ve kadınlarının övgülerini ihtiva eden on bölümden meydana gelir. Eser tasavvufî bir mesnevi olmakla birlikte ele alınan konular bakımından yerine göre dinî, ahlâkî, felsefî, hikemî ve öğretici nitelikler de taşır. Senâî öldüğü zaman dağınık halde bulunan Ḥadîḳatü'l-ḥaḳīḳa, Behram Şah'ın görevlendirdiği Muhammed b. Ali er-Reffâ tarafından düzenlenmiştir. Reffâ esere bir mukaddime yazmış ve bunun içine eserin bazı nüshalarında bulunan Senâî'nin mukaddimesini de almıştır.

Senâî'nin diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserin de yazma nüshaları arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum, şairin ölümünden sonra eserlerinin ayrı kimseler tarafından derlenmiş olması ile açıklanabilir. Nitekim Ḥadîḳatü'l-ḥaḳīḳa'nın bilinen en eski nüshasında (Süleymaniye Ktp., Bağdatlı Vehbi Efendi, nr. 1672 [istinsah tarihi 552/1157]) önsöz bulunmadığı gibi bu nüsha bölümlere de ayrılmamıştır. Bölümlere ayrılan nüshalar arasında da farklılıklar olup bazıları on, bazıları ise sekiz bölümdür.

Eser Nizâmî-i Gencevî, Hâkānî-yi Şirvânî ve Evhadüddîn-i Merâgī gibi şairler üzerinde etkili olmuş, bunlardan birincisinin Maḫzenü'l-esrâr, ikincisinin Tuḥfetü'l-ʿIrâḳeyn,

üçüncüsünün de Câm-ı Cem adlı eserlerinin ilham kaynağı olmuştur.

Ḥadîḳatü’l-ḥaḳīḳa Bombay (1275) ve Leknev’de (1295/1818), ayrıca Müderris-i Razavî tarafından Tahran’da yayımlanmıştır (1329 hş., 1368 h.). J. Stephenson eserin bir bölümünü İngilizce’ye tercüme ederek metniyle birlikte neşretmiştir (Kalküta 1911).

Mes̱nevî şârihlerinden Hindistanlı âlim Abdüllatîf el-Abbâsî el-Gucerâtî, çeşitli nüshalarını karşılaştırarak tam bir metnini ortaya koyduğu eseri Leṭâˀifü’l-ḥadâˀiḳ min nefâˀisi’d-deḳāˀiḳ adıyla şerhetmiştir (Leknev 1877, 1886).

Ḥadîḳatü’l-ḥaḳīḳa’dan seçmeler yapılarak çeşitli eserler meydana getirilmiştir. Bunlardan genellikle Attâr’ın eseri olarak bilinen Münteḫab-ı Ḥadîḳa (İntiḫâb-ı Ḥadîḳa), Dâî-i Şîrâzî diye tanınan Nizâmeddin Mahmûd-ı Şîrâzî’ye aittir. Bu seçmenin bizzat Senâî tarafından yapıldığı da söylenir.

HADÎKATÜ'L-HAKİKA'NIN BÖLÜMLERİ

1. Zanlarla ve Hislerle Nasıl Allah'ı Bilen Olunabilir? Kubbenin Üstünde Ceviz Kalır mı Hiç? [1]

Hadîkatü'l-hakıka'nın birinci babı, Senâî'nin tevhidle ilgili görüşlerini ifade ettiği 49 beyitle başlamaktadır. Ardından mârifet, vahdet ve azamet, kıdem, safa ve ihlâs, istivâ, derecât, hıfz ve murakebe, hikmet, hidayet, mücâhede, takdis, yaratma ve kudret, fakr, hakikat sırrı, tazarru ve acz, zikir, vücud ve beka, şükür ve şikâyet, rezzâk, hub ve muhabbet, tecrid, sülük, tevekkül, rüya, tenakuzü'd-dâreyn, isar, ittihad, ittisal, zühd ve zâhid, dünya sevgisi, namaz, huşu, hamd ve sena, iftihar, münacat, kerem, inabe, ihlâs, kaza, şevk, rıza ve teslimiyet, Allah'ın kudretinden korkma, keramet, ubudiyyet ve imtihan hakkında ifadeler yer almaktadır.

Bu bab, tasavvuf terimlerine en fazla yer verilen babdır. Allah'ın sıfatları, hiçbir şeye muhtaç olmaması, O'nun rızasını kazanma yolunda kulun hangi aşamalardan geçmesi gerektiği bu terimler vasıtasıyla açıklanmak- tadır.

---

[1] Dr. Nurdan Kaban, Senâî-Yi Gaznevî'nin Hadîkatü'l Hakîkası'nın Bölümleri Makalesinden alınmıştır.

16… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Bu babda yer alan ilk hikâye, ömürlerinde hiç fille karşılaşmamış tamamı kör olan şehir halkından bazılarının padişaha ait olan file dokunup ne olduğunu anlamaya çalışmalarını konu almaktadır. Bir diğer hikâyede bilgili bir kişi ile cahil bir kişinin konuşması karşılaştırılmakta, insanın bilmediği konuda gülünç duruma düşmemesi için susması tavsiye edilmektedir. Allah rızası için verilen zekât ve tevekkül sayesinde daha çok nimet elde edilmesi ile ilgili bir hikâyenin ardından devenin bedeninin şeklini eleştiren ve çirkin olarak nitelendiren bir adam üzerinden akıllı kişi için güzellik ve çirkinliğin olmadığı, her şeyin Allah'ın sanatı olduğu ve gözle değil akılla varlıklara bakıp özü görmek gerektiği anlatılmaktadır. Başka bir hikâyede, az bir miktarla bile olsa gönülden yapılan cömertliğin Allah katında değerli olduğu belirtilmektedir. Hz. Ömer oyun oynayan bir grup çocuğun yanından geçerken Abdullah b. Zübeyr hariç diğer çocukların ondan kaçmasını ve Hz. Ömer'in ona neden kaçmadığını sorması üzerine kaçacak bir suç işlemediğinden korkmak için bir nedenin olmadığını ifade etmesinin anlatıldığı hikâyeden sonra Süfyân es-Servî'nin (ö.161/778) Bâyezîd-i Bistâmî'ye (ö. 234/848 [?]) ibadet hakkında sorduğu soru ve Bâyezîd'in Allah'ı anmaktan bir an bile gafil olmamak gerektiğini açıkladığı bir hikâye ve müşahede ile ilgili namazda Allah'ı görür gibi ibadet edilmesi ile ilgili hadisin

açıklandığı bir temsil gelmektedir.

Yine bu bölümde Allah'ın sebepsiz bir şekilde tüm rızıkların kaynağı ve tek yaratıcısının olduğunu anlatan bir temsilin ardından bir kuş ile Zerdüşt'ün Allah'ın rızkın kaynağı olması hakkında karşılıklı konuşmasının olduğu bir hikâye bulunmaktadır. Ayrıca uyanıklılık hakkında Hz. Ali'ye tembel ve uyuşuk bir kişinin gecenin karanlığının mı yoksa gündüzün aydınlığının mı daha iyi olduğunu sorması üzerine Hz. Ali'nin, gönlünde aşk ateşinin kıvılcımları olan Allah âşıkları için her anın aydınlık olduğunu, âşıkların bu yolda yaya kalmayacağını söylemesini ve bu aşkın sırrının fani olan her şeyi yok etmesini konu alan bir temsil, Şeyh Gürgânî'nin oğluna tecrid hakkındaki nasihatlerini "ancak Allah vardır" ile dünyaya ait her şeyden vazgeçmesini, "mülkün sahibi kimdir?" sorusunun cevabını bularak tamamen yok olmasını tembihleyen bir temsil ve sonra da Şiblî'nin "mülkün sahibi kimdir?" sorusuna cevap veren müna- catını anlatan bir hikâye gelmektedir.

Rüya bahsinde ise Senâî, maddi dünyada bir geminin içinde uyuyarak yolculuk yapanlar şeklinde tanımladığı dünya halkının rüyalarında gördüğü su, ateş, rüzgâr ve toprak gibi maddi unsurların rüya tabirliğini çeşitli temsiller kullanarak yapmaktadır.

Kays b. Âsım'ın (ö. 47/667) Hz. Muhammed (salla'llâhü aleyhi ve sellem) tarafından zekât toplamak üzere görevlendirilmesini anlatan bir hikâyede "Sadakalar konusunda müminlerden hem gönüllü olarak fazla fazla verenlere hem de daha fazla verecek bir şey bulamayanlara dil uzatıp onlarla alay edenleri Allah maskaraya çevirecektir. Onlar için elem verici bir azap da vardır (Tövbe: 9/79)." âyetinin telmihi (84) bulunmaktadır.

"Onları doğru yoldan saptıracağım, olmaz isteklere sürükleyeceğim, putlara hayvanlar adatacağım da onların kulaklarını yarmalarını, Allah'ın yarattığını bozmalarını emredeceğim. Allah'ı bırakıp şeytanı dost edinen apaçık bir zarara düşmüş, ziyana uğramıştır (Nisâ: 4/119)." âyetinin açıklanmasının ardından dünya hayatına gönül bağlamayanın, uzak duranın mülkün asıl sahibine kavuşacağını ifade eden beyitler yer almaktadır.

Ardından Hz. Peygamber'in (salla'llâhü aleyhi ve sellem) "Âdemoğlu için dört şey önceden belirlenmiştir: Fiziksel görünümü, karakteri, ölümü ve rızkı. " hadis-i şerifi açıklanmaktadır. Namazla ilgili kaleme alınan beyitlerde Hz. Ali ile ilgili bir kıssaya yer verilmekte ve namazın kusurlarını konu alan bir temsille namaz bahsi sona ermektedir.

Allah'ın yaratma sanatı ve kullarına takdir ettiği kaza ile ilgili olarak kör bir kişiye bir mücevher verilip değer biçmesi istenmesi üzerine kaleme alınan bir hikâye vardır. Burada mücevherin değerini onu bilenin anlayacağı, kazânın ezelde tayin edildiği, yaratma sanatının Allah'ın elinde olduğu belirtilmekte ve insanın suretin kaynağını anlamasında nefsin defter, aklın ise kalem olduğu anlatılmaktadır.

"Beni yedirip içiren O'dur (Şu'arâ: 26/79)." âyeti açıklanıp insanı yaratan, doyuran ve onun susuzluğunu giderenin Allah olduğu, ardında da "Andolsun biz, cinlerden ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmış olduk. Bunların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar; gözleri vardır ama onlarla göremezler, kulakları vardır ama onlarla işitemezler. Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlar- dır (A'râf: 7/179)." âyetinin temsil yoluyla açıklandığı beyitlerde "Ey inananlar, Allah'a, Peygambere ve içinizden emredecek kudret ve liyakata sahip olanlara itaat edin. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız bir şeyde ihtilafa düştünüz mü o hususta Allah'a ve Peygambere müracaat edin; bu hareket hem hayırlıdır hem de sonu pek güzeldir. (Nisâ: 4/59)." âyetine telmih yapılmakta, her işte Allah ile olmanın değerine ve her şeyin Allah'tan olduğuna işaret edilmektedir.

Hz. İbrahim'in Nemrut tarafından ateşe atılmasını anlatan temsilde ise "Rabbim! Kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır." duasına işaret edilmekte, ateşin Hz. İbrahim için gül bahçesine dönüşmesinden bahsedilmektedir.

Bu bölümde Senâî görüşlerinin sağlam temellere dayandığını göstermek için yaklaşık 48 âyet ve 36 hadis-i şerife ya doğrudan ya da dolaylı olarak işaret ederek deliller getirmektedir. Bu bölüm, şeriatin ve tasavvufun temel konularına daha fazla ağırlık verilen ve tasavvuf terimlerine en fazla yerilen bölümdür.

2. Gönlün ve Ruhun İçin Hazine Ararsan Kur'an Denizine Dal

Bu bab, Kur'an-ı Kerim'in yüceliği, sırrı, mucizesi, hidayet vesilesi olması, izzeti, delili, Kur'an tilaveti, Kur'an dinlemenin fazileti, vecd hali, Hz. Âdem'in yaratılışı ve Hz. İsa'nın, Hz. Meryem'den babasız olarak dünyaya gelmesi, peygambersiz geçen dönemlerdeki cahillik hakkındaki ifadelerden ve peygamberlerden bahsetmenin cahilce konuşmaktan hayırlı olması konularından oluşmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'in yüceliği hakkındaki beyitlerde "Kur'an, yedi harf üzere in- miştir." ve "Kur'an-ı Kerim, Cenâb-ı

Hakk'ın insanlar için kurduğu bir ziyafet sofrasıdır." hadis-i şeriflerine işaret edilmektedir. Sırr-ı Kur'an hakkında kaleme alınan beyitlerde "Ayrıca yeryüzünde sabit yüce dağlar yarattık. Sizlere tatlı sular içirdik (Mürselât: 77/27).", "Dağlar da atılmış renkli yüne dönüşür (Kâria: 101/5)." ve "Şayet biz bu Kur'an'ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, onu Allah korkusundan titremiş ve paramparça olmuş görürdün. İşte bu misalleri insanlar düşünsünler diye veriyoruz (Haşr: 59/21)." âyetlerine, Kur'ân-ı Kerim'in hidayeti konusunda ise "Derken bir kervan geldi, sucularını gönderdiler, adam kovasını kuyuya saldı; "Müjde! İşte bir oğlan çocuğu!" diye bağırdı. Onu alıp bir ticaret malı olarak sakladılar. Allah onların yaptıklarını çok iyi biliyordu (Yusuf: 12/19)." âyetine işaret edilmektedir.

Kur'ân-ı Kerim'in izzeti konusunda "Kitabı sana indiren O'dur. O'nun bazı âyetleri muhkem yani manası apaçık âyetlerdir ki, bunlar kitabın esası ve anasıdır. Diğerleri benzeşen yani müteşabihtirler. Kalpleri gerçeklerden sapmaya meyilli olanlar, sırf kafaları karıştıracak şeyler bulmak için ve ona keyfî anlamlar yüklemek amacıyla kitabın müteşabih denilen kısmına uyarlar. Oysa Allah'tan başka kimse onun kesin yorumunu bilemez. Bu yüzden, bilgide derinleşenler şöyle derler: "Biz ona inanırız, onun tamamı Rabbimizdendir. Derin kavrayış sahipleri dışında kimse bundan ders almasa da

(Âl-i imrân: 3/7)." âyetine ve Kur'ân-ı Kerim'in te'vili hakkında Hz. Peygamber'in (salla'llâhü aleyhi ve sellem) "Kur'ân-ı Kerim'i kim kendi re'yi ile tefsir ederse cehennemdeki yerine hazırlansın." hadisine işaret edilmektedir.

Kur'ân-ı Kerim'in delili hakkında Hz. Peygamber'in (salla'llâhü aleyhi ve sellem) "Kur'ân-ı Kerim'i güzel ses ve makamlarla okuyun." hadis-i şerifine işaret edilerek hoş olmayan üsluplardaki Kur'an tilavetinin mekruh olduğu ifade edilmektedir. Kur'an tilavetinde elif (I) harfi ile vahdet mertebesi, ba harfi ile ilk yaratılan varlık olan akıl ve te harfi ile de nefs-i külli nitelendirilmiştir ve birlik, tüm varlıkta olduğu için elif harfinin tüm harflerde dolayısıyla da tüm varlıklarda olduğu belirtilmektedir.

Hz. Âdem'in ve Hz. İsa'nın yaratılması hakkında kaleme alınan beyitlerde insanın kendisini bir saymaması, gerçek anlamda bir olanın Allah olduğu vurgulanmaktadır. İnsanın önce dünyadan ardından kendinden uzaklaşıp son olarak Allah'a vuslatı üç zafer olarak nitelendirilmektedir. İlk iki adımda yenilgi yaşanılırsa üçüncü ve nihai zaferin elde edilemeyeceği ifade edilmektedir. İlk iki zaferin ise insanın nefsinden ve dünyadan kaçınması olduğu, bu dünyanın ikamet etmek için tehlikeli bir yer olduğu belirtilmektedir.

Bu babın son beyitleri insanları doğru yola ulaştıran, Allah'ın dininin sadıkları olan peygamberler hakkındadır. Bu beyitlerde Allah'a şirk koşmak ve cehalet kınanmaktadır. Peygamberlerden bahsetmenin cahilce sohbet etmekten hayırlı olduğu açıklanmaktadır. Allah'ı övdükten sonra peygamberlerin en şereflisi olan Hz. Peygamber'e (salla'llâhü aleyhi ve sellem) naat etmek gerektiği ifade edilmektedir.

3. O inci gibidir, diğer peygamberler ise sedef

Üçüncü bab, çerağ-ı dünya (dünyanın lambası) olarak nitelendirilen Hz. Muhammed'e (salla'llâhü aleyhi ve sellem) naat, nübüvvetin kemale ermesi ve kerametleri, Hz. Peygamber'in âlemlere rahmet olarak gönderilmesi, miraç, Hz. Mu- hammed'in (salla'llâhü aleyhi ve sellem) diğer peygamberlere üstünlükleri, Hz. Peygamber'e salavat getirilmesi, Hz. Peygamber'in gönlünün fethi, "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik (Enbiya: 21/107)." âyetinin tefsiri, Hz. Peygamber'e selam vermek, onu diğer peygamberlerden üstün tutmak, Hz. Peygamber'in sıfatları, yedi yıldızın (Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Ay, Venüs, Merkür) sıfatları, Hz. Muhammed'in yaratılışı, mertebesi ve onun yaratılışının güzelliği, Cebrail'in faziletleri, Hz. Ebû Bekir Sıddîk'ın halifeliğinin övülmesi ve Allah'ın resulüne

yakınlığı, mü'minlerin emiri Hz. Ömer'in adaletinin, Hz. Osman'ın ve Hz. Ali'nin övülmesi, Cemel vakası, Sıffîn savaşı ve Ammâr b. Yâsir'in şehit edilmesi, Hz. Ali'nin katledilmesi, onun düşmanlarının ve onu kıskananların kınanması, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in övülmesi, Hz Hasan'ın fazileti ve onu üzen durumlar, onun şehit edilme sebepleri, Hz. Hüseyin'in faziletleri, onun katledilmesi ve bu konuda Yezid'e dair işaretler, Kerbelâ olayı, Kerbelâ'da yaşanılan zulüm hakkında, bu zulmü yapan Ömer b. Sa'd'ın ve Yezid'in kınanması ve bu duruma rıza gösterenlerin üzerine lanet okunması, yaşlı ve zayıf bir kadının her gün sabah vakti çocuklarını Kerbelâ olayının yaşandığı yere götürüp o günleri anımsatan rüzgârı içine çekmelerini istediği bir temsil, Ebû Hanîfe'nin, İmam Şâfî'nin övülmesi, bağnazlık ehlinin kınanması hakkında kaleme alınan beyitlerin ardından zühd, hikmet, vaaz ve nasihat, müslümanın din kardeşi hakkında gıybet yapmasının kötülüğü, mücâhede hakkında müridin pirinden mücâhede yolunda alabileceği bir tedbiri önermesini istemesi ve pirin ona Allah yolunda mücadeleden vazgeçmemesini söylemesi üzerine kalem alınan bir temsil, ictihad ve takvâ ehli olmayı isteme, Hz. Musa'nın Allah'a en üstün ibadet nedir diye sorması ve takvâ cevabını alması hakkında bir temsil, "Cehalet bir hastalıktır." sözünün açıklanması, yolda bulduğu bir aynada yüzüne bakıp bir takım yanlış çıkarımlarda bulunan bir

kadının gaflet ve cehaletini anlatan bir temsil, bir geminin içinde sahile ulaşmayı bekleyen insanların halini konu alan kötü zan ve dünya halleri isimli bir temsil; âlimlerin kınanmasının ardından ilim, âlim ve ilim arayanların övülmesi ile ilgili beyitlerle bu bab son bulmaktadır.

4. Seni Cehaletten Kurtarır Akıl, Seni Hakikate Ulaştırır Akıl

Dördüncü babda aklın sıfatları, halleri ve fiilleri, akıl ve akıllı kişinin övülmesi, aklın yaratılışı ve hakikatleri anlamadaki önemi, akla inanmayan kişinin Mürselât suresini okumaya yönlendirilmesi, nefis ve aklın şerefi, nefis ve akıl kelimelerinin dünyadaki anne ve baba kelimeleriyle tabir edilmesi, ticaret sırasında akıllıca karar verip fayda elde eden kişinin anlatıldığı hikâyede insanın bu dünyada gerçekleştirdiği iyi veya kötü fiillerin ticaret hayatına benzetilmesi, nefs-i külli ve nefs-i küllinin akıl ve mâri- fet ile bağlantısı, hayvani ruh, aklın mükemmelliği, yüceliği, güzelliği ve mertebeleri, dünyanın yaratılışı, görme ve hafızanın gücü, akıl ve şeriatın birbirine bağlantısı bu babda ele alınan konulardır.

5. Cahilliğin Başı, Bilgisizliğin yüzü olmuş Şeytan Hücresine Nasıl Gönül Dersin?

Bu bölümde bilimin faziletlerinin ve değerinin işlendiği beyitler bulunmaktadır. İlim elde etmek, bilginin derecesi, sorgulayabilme ve bilgi sahibi olmada sorumluluk sahibi olma konuları ele alınmıştır. Bu bölümde ele alınan ilim, nefsin arzularına ve dünyevi makamlara değil peygamberlerin yoluna yönlendirmektedir. Ayrıca sevginin tarifi, sevginin aydınlatıcı yönü, kalbin ve ruhun dereceleri ile kalbin Allah'a yöneltilmesi konuları bu babda bulunmaktadır. "Ey iman edenler! Size, bulunduğunuz toplantılarda "Yer açın" dendiğinde yer açın ki Allah da size genişlik versin. "Davranıp kalkın" dendiğinde de kalkın ki Allah içinizden (gerçekten) iman etmiş olanları ve ilme kavuşmuş olanları yüksek derecelere çıkarsın. Yapıp ettiklerinizden Allah tamamen haberdardır (Mücâdele: 58/11).", "Yoksa o, gece saatlerinde secde ederek ve ayakta durarak ibadet eden, ahiretten sakınan ve Rabbinin rahmetini uman gibi midir? De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri öğüt alırlar (Zümer: 39/9)." âyetlerine ve "Âlimler peygamberlerin varisleridir.", "İlim Çin'de de olsa gidip alınız; çünkü ilim talep etmek her mü'minin üzerine farzdır." ve "Âlimin uykusu cahilin ibadetinden hayırlıdır." hadis-i şeriflerine bu babda işaret

edilmiştir.

Bu babda yer alan dört temsil ve üç hikâyeden ikisi Şiblî (ö. 334/946) hakkındadır. Bu hikâyelerden ilki ilme sarılarak ihlâslı olmak ve riyadan uzak durarak sadık kul olmak hakkındadır. İkincisi ise insanın ilim sayesinde önce kendisini sonra da Allah'ı tanıması ile ilgilidir. Hz. Âdem'in ve aşkın yer aldığı başka bir hikâyede Hz. Âdem'in ilimle sultan olmasının ardından kalbini dinleyip aşkın peşinden gitmesi ve sonunda çıplak kalması anlatılmaktadır. Bir diğer hikâye aşk ve âşıklığın olgunluğu hakkındadır.

Senâî, akıllı insanın çok fazla, ancak aşkta olgunluğa erenlerin çok az sayıda olduğundan bahsetmektedir. Ayrıca aşk, gönül, ruh ve bunların mertebeleri hakkında görüşlerini açıklamaktadır. Hakiki aşk ve muhabbeti yüceltirken aşktan dolayı ızdırap içinde olan ruhu, mantıklı hareket ederek huzurlu olan ruha tercih etmektedir.

Manevi duyguları uyandırıp sevgiliyi mükemmel kılan mecâzi aşk ise hakiki aşka ulaşmanın bir yoludur. Hakiki aşka ulaşma amacı taşımayan mecâzi aşk, tasavvufi açıdan makbul değildir. Mecazi aşk, hakiki ve ilahi sevginin bir ışığıdır; çünkü dünyadaki iyilik ve güzelliklerin tamamı ebedi sevgili olan Allah'ın bir göstergesidir. İnsana bahşedilen sevme

duygusunun sağladığı temel avantaj, insanın kendisini geliştirmesine ve bencillikten kaçınmasına sebep olmasıdır. Bu nedenle öncelik her zaman maşuktur ve O'nun yolunda her türlü fedakârlığa katlanılır. Allah yolunda insanın başarı kazanmasının koşulu O'na doğru yönelmesidir ve aşk olmadan bu eylem mümkün değildir.

Son beyitlerde ise gecenin sıfatları dile getirilmiştir. Senâî bu beyitlerde geceyi siyah bir denize benzetirken kendisini o denizin incisi olarak nitelendirmektedir. Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs ve Merkür gezegenlerinin çeşitli şekillerde tasvirlerini yaptığı beyitlerin ardından gökyüzünü göğsüne, yıldızları da gözyaşlarına benzetmektedir. Güneşin doğması ile yeryüzünün aydınlandığı sabah vaktini kendisi gibi sarı yüzlü olarak nitelendirmekte, sabah olduğunda dünyanın aydınlanmasını bilgin gönüle benzetmekte, gecenin ve yıldızların gökyüzünden adeta dökü- lürcesine yok olmasını gecenin ve yıldızların sabahtan korkmalarına bağlamaktadır. Senâî'ye göre sabah vakti, gönlü ve ruhu saçtığı misk koku- suyla alıp götüren bir dilber gibi gelmektedir.

6. Beden Din Sayesinde İnsandır, Allah'tan Gayrısı İnsana Haramdır

Bu bab, nefs-i külliden bahseden beyitlerle başlamaktadır.

Kötü duyguların bastırılmasının gerektiğini söyleyen Senâî, nefsin çirkin özelliklerini anlatarak nefs-i külli ile bir konuşma gerçekleştirmektedir. Allah'ı talep eden kulun yani müridin sıfatları, kul için rahatlık ve neşe hali olan bast terimi bu babda açıklanmaktadır. Ölüm hatırlatılmakta ve ölümü ihmal etmeyin vurgusu yapılmaktadır. Görme ile akıl ve aşk arasındaki ilişki çok kısa bir şekilde açıklanmaktadır. Ardından Hz. İsa ile bir gözü kör adamın hikâyesi yer almaktadır. Adam, Allah'tan ihlâslı bir şekilde yağmur yağdırmasını istemekte ve yağmur yağmaya başlamaktadır.

Güzel yüzlülerin ve kötü huyluların sıfatları, iyi ve çirkinin açıklanması, şevgililerin sıfatları, şehvetin kınanması, güzel yüzlülerin ve sevgililerin sıfatları anlatılmaktadır.

Dünyanın kınanması hakkında bu dünyaya gönül bağlanmaması gerektiği belirtilmekte, dünya anne, insan da dünyanın çocuğu olarak tasvir edilmektedir. ^^^ ^»j> ifadesi ile "Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşin kızları, kız kardeşin kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla birleşmiş değilseniz (evliliğiniz son bulduğunda) kızlarını almanızda size bir

sakınca yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı; ancak geçen geçmiştir, Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir (Nisâ: 4/23)." âyetinin iktibası () yapılarak dünya ile yakınlaşmanın haram olduğu ifade edilmektedir.

Riba ve faizi konu alan beyitlerde <dJI ^^^jifadesi ile "Allah faizi tüketir, sadakaları ise arttırır ve Allah hiçbir inkârcı günahkârı sevmez (Bakara: 2/276)." âyetine işaret edilmektedir. Ayrıca faiz alan kişilerin "O gün cehennem o altını, gümüşü alevleyecek ve onlar cehennem ateşinde kızdırılıp alınlarına, yanlarına, sırtlarına bastırılacak, onlarla dağlanacaklar ve işte bunlardır kendiniz için biriktirdiğiniz şeyler denecek, tadın biriktirdiklerinizin azabını (Tövbe: 9/35)." âyetini okumaları istenmektedir.

Bu babda dünyanın değersizliğinden, dünyaya yüz çevirmekten ve nefis terbiyesinden bahsedilmektedir. Hz. Peygamberin "Kim nefsini bilirse Rabbini bilir." hadisi birkaç beyitle açıklanmaktadır. Hırs, şehvet ve öfke yerilmekte; aklını kullanan hiçbir insanın gamsız bir hayat süremeyeceği, nefse ve hevaya uymanın zararları, nefis ve hevasına yenik düşen bedendeki ruhun, din ve bilgi gıdasından mahrum kalması konularına yer verilmekte ve "İnsanlar yaşadıkları gibi ölürler

ve öldükleri gibi haşrolur- lar." hadis-i şerifine işaret edilmektedir.

İnsanlık ve hayvanlık konusu işlendikten sonra balıkla kuşun dostluğunu anlatan bir hikâyeye yer verilmekte, ardından "Doğrusu biz emaneti göklere, yere ve dağlara sunduk da onlar onu yüklenmekten kaçındılar ve ondan korktular. Onu insan yüklendi. Çünkü o çok zalim, çok bilgisizdir (Ahzab: 33/72)." âyeti açıklanmakta, aklın ve edebin insanın zineti olması gerektiği ifade edilmektedir.

Bu bölümde kötü kalpli kimseler kınanırken cesaret ve gayret övül- mekte, çok yemek yeme kınanmaktadır.

Dünyadan el çekmek olarak ele alınan tecrid hakkında, Hz. İsa'nın göğe yükselmesi sırasında elbisesine zaruretten dolayı iliştirdiği bir iğnenin, göğün dördüncü katında kalmasına ve daha fazla ilerleyememesine sebep olması anlatılmaktadır. Hz. İsa ile şeytan arasında geçen bir konuşma da hikâye şeklinde aktarılmaktadır. Buna göre Hz. İsa bir taş parçasını başının altına koyup uyur. Uyandığında şeytanı karşısında görür. Şeytan, dünyada bulunan herşeyin kendi malı olduğunu söyler ve o taşı kullanmakla Hz. İsa'nın kendisinin ortağı olduğunu iddia eder. Bu sözleri işitir işitmez Hz. İsa hemen o taşı başının altından alıp fırlatır. Hikâyede insanın dünya malına

değer vermemesinin Allah'ın yoluna yönelmesine yardımcı olacağı anlatılmaktadır.

Dünya sevgisinin kınandığı ve şarap içmenin men edilmesinin konu edildiği beyitlerin ardından yer verilen başka bir hikâyede Kâbe'de tavaf yaptığı sırada bir kadına kötü niyetle yaklaşan bir adam konu edilmektedir. Adam kadınla konuşmaya başlar; fakat kadın adama yaptığının yanlış olduğunu, bu şekilde şehvetine yenik düşerek ibadetinin kabul olmayacağını söyler. Senâî bu beyitlerde ibadet ve edebin ırk ve milliyetinin olmadığını vurgulamaktadır. Ebû Leheb Arap olduğu halde Allah'a ibadet etmeye ve kulluk yapmaya kulaklarını kapatırken Fars kökenli Selmân-ı Fârisî ehl-i beytten sayılmıştır.

Nakıs dünyanın sıfatlarının anlatılmasının ardından kaplıcaya giden bir körün temsili yer almaktadır. Ardından sarhoş deve ve adamın hikâyesi anlatılmaktadır. Peşinden gelen deveden kurtulmak için adam bir kuyuya girerek kuyunun başındaki dikenli çalılara tutunur. Çalıların dibinde siyah ve beyaz iki tane fare görür. Daha sonra kuyunun duvarında dört yılanın ve kuyunun dibinde de bir ejderhanın olduğunu görür. Bunlara rağmen adam, etrafındaki tehlikeleri unutup çalıların üstündeki balı fark eder ve yemeğe başlar. Bu

hikâyede kuyu, felaketler ve felaketlerle dolu olan dünya, dikenli çalı ise insanın hayatını simgelemektedir. Siyah ve beyaz fareler, insanın ömrünü tüketen gece ve gündüz, dört yılan ise insan bedenindeki tüm ölümcül hastalıkların kaynağı olan sevda (kara safra), sarı safra, kan ve balgamı (101) nitelemektedir. Kuyunun dibindeki ejderha ise insanı bekleyen ölümdür. Bal ise insanı baştan çıkaran, etrafındaki tehlikeleri görmesine engel olan dünya nimetleri, arzular ve zevklerdir.

Bir diğer hikâye bülbül ile karga arasında gerçekleşen bir konuşmayı aktarmaktadır. Bülbül, kargaya sesinden dolayı kızar ama her ikisi de bir çocuk tarafından avlanır. Karga, bülbüle bu dünyanın fani olduğunu ve dünyadaki hiçbir şeyin değerinin olmadığını söyler.

Bir bakkalı ve oraya şeker satın almak için giden adamı konu alana bir diğer hikâyede bakkal, şeker kırmak için uzaklaştığında adam, terazide ölçü için bulunan taşları şeker miktarının artacağı düşüncesiyle yer. Bakkal durumu fark eder ve koyduğu taşları yemesinin şeker miktarını da azalttığını söyler. Bu hikâyede dünya ve dünya nimetleri çamura, balçığa benzetilmektedir. Bu dünyanın nimetlerine aldanıp ahiret hayatının yok edilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Senâî'ye göre dünyadan yararlanmada zekice hareket ettiğini düşünenler aslında daha fazla zarar görmektedirler.

Bu babın sonlarında yer alan hikâyelerde zamanın sultanı ve peygamberi olan, dünyada büyük bir kudrete sahip Hz. Süleyman'ın bile saltanatının yok olduğu ifade edilmekte, dünyaya hükmeden İskender'in de öldüğünden bahsedilmektedir. Bu hikâyelerle dünyanın faniliği vurgulanmaktadır.

7. Bu Dünya Hayatını Gül Kokusu Gibi Bil

Bu bab gurur, gaflet ve isyan konuları üzerine yazılan beyitlerle başlamaktadır. Ardından boşuna atılan kahkahalar kınanmakta, ömrün boşa geçirilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Hz. Nuh'a verilen uzun ömrün ahiret hayatı için hasret sebebi olması, sürekli dünyadan kaçan Lokman Hekim'in ise küçük ve dar bir eve sahip olması ve bu dünya hayatını öteki dünyaya giden bir köprü olarak görmesi anlatılmaktadır.

Ölüm hakkında kaleme alınan beyitlerde "Nerede olursanız olun, ölüm sizi bulur; hatta isterseniz sağlamlaştırılmış yüksek kalelerde olun. Onlara bir iyilik geldi mi bu Allah'tan derler. Bir kötülük geldi mi bu senden derler.

De ki: Hepsi Allah'tan. Ne oldu bu kavme ki hiçbir sözü anlamaya yanaşmıyor (Nisâ: 4/78)." âyetine işaret edilmekte ve fani dünyadaki sıkıntılara katlananların baki dünyaya yolculuğunun daha kolay olacağı ifade edilmektedir. Ayrıca temmuz ayında buz satan bir adamın hikâyesinde insan ömrünün buzun erimesi gibi yok olup gitmesi ve dünyanın vefasızlığı anlatılmaktadır. Bu babda imanını ve aklını kullanan insanların öldükten sonra ruhu ile yeniden doğduğu ifade edilmektedir.

Peygamberlerin, Fars şahlarının ve onların büyüklerinin ve insanoğlunun ölümünün sıfatları, beden ve ruhun bekası ve fenası, bu dünyanın kınanması, riyakârlıkla cenneti isteme konularının ardından riyakâr zühd hakkında kaleme alınan beyitlerde Senâî, ikiyüzlü sufilerin halkın arasında sahip oldukları konumu kullanarak kötü işler yapmasını ve sağlam bir inanca sahip olmamalarını eleştirmektedir. Senâî, ikiyüzlülükle cennete girmenin mümkün olmadığını söyleyerek bu konuda insanları uyarmaktadır.

Fani dünya ve şehvet konularından sonra göklerin, yıldızların sıfatları ve on iki burç hakkındaki beyitler gelmektedir ve burada dünya bir kemere benzetilmekte insana o kemerden ister geç ister geçme denilmektedir.

36… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Gaflete kapılıp dünyaya meyleden bir zümrenin bir hikâye ile dünya hayatını kendine dost edinenlerin kınanması ise bir temsil ile ifade edilmektedir.

Kız kardeşlerin kalbinin tesellisi hakkında "Kral, onu bana getirin! dedi. Elçi Yûsuf'a geldiğinde Yûsuf "Efendine dön de sor ona, "Ellerini kesen o kadınların zoru neydi?" Şüphesiz rabbim onların hilesini çok iyi bilir" dedi (Yusuf: 12/50)." âyetine işaret edilmektedir. Hz. İsa'nın ve Karun'un sahip oldukları dünya malı ve bu mallar sebebiyle Allah katında daha yüce makamlarda olamamaları anlatılmaktadır.

Dostluk ve düşmanlığın hikmeti, halis muhabbet ve dostluk hakkında bir hikâye, muhabbette riya, kötü arkadaşlar, kötü kimselerle ilişkileri kesmek, vefasızlığı konu alan bir hikâyeden sonra dostluk ve düşmanlıkla ilgili gerçek, iyi ve kötü dostluklardan bahsedilmektedir. Bu beyitlerde dünyayı kendisine dost edinenlerin öteki dünyalarını yaktıkları, ca-hillerle dost olanların akıllarını kaybedip ruhlarını bozdukları ve bu şekilde Allah'ın yolundan uzaklaştıkları söylenmektedir. Ayrıca Senâî, cahille kurulan dostluğun zararını fark ettikten sora güzel dostlar edinilmesini tavsiye etmektedir. Senâî'ye göre arkadaş, neyin helal neyin haram olduğunu bilmeli, dürüst, sevgi dolu ve sadık olmalıdır. Yine arkadaşlık

hakkında kaleme alınan bir hikâyede yaşlı bir kadın ve çok sevdiğini iddia ettiği kızı anlatılmaktadır. Yaşlı kadın dualarında kızının yerine ölebileceğim ifade ederken ahırdaki inek, başına yem kazanını geçirmiş bir halde kadının karşısına gelince yaşlı kadın onun Azrail olduğunu sanıp can havli ile eliyle hasta olan kızını göstermekte ve kendisinin değil kızının canını almasını söylemektedir.

Aptal insanların sıfatlarının anlatılmasından sonra aşk detaylı olarak ele alınmaktadır. Hakiki aşka ulaşmanın anlatıldığı beyitlerde Mec- nun'un kurduğu tuzağa bir geyiğin yakalanması ve bu geyiğin gözlerini Leyla'ya benzeten Mecnun'un bu geyiği avlamasının kendisine yasak olduğunu ve onu serbest bırakması gerektiğini söylemesi hatırlatıldıktan sonra aşk yoluna adım atan kişinin sevgili uğruna her şeyi feda etmesi ve geçici arzulara kapılmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Ardından sırasıyla insan ve onun işlerini anlatan bir temsil gelmekte, insanın sıfatları açıklanmakta, İslam'ın hidayet sebebi olmasıyla ilgili Hz. Ömer ve cahiliye dönemini yaşamış bir grup insanın o dönemleri hatırlayıp cehaletle geçirdikleri vakitten pişmanlık duymaları ve o dönemleri bilmeyen Abdullah b. Ömer'e, Hz. Ömer'in İslam döneminde

doğduğu için küfrün acısını tatmadığını ve bu nedenle imanın neşesinden ve değerinden habersiz olduğunu söylemesi anlatılmaktadır.

Ayrıca insanın sertliği, kötü itikat ve havf, geçim sıkıntısı, zalim ve mazlum hakkında bir hikâye, soyun kesilmesi, dünyada mağrur olanların sıfatları, dünya sevgisi ve gururlanma ile ilgili bir temsil, nefsin sıfatları ve halleri ve "İnsanın kan damarlarında dolaşan şeytan ve şeytanlar vardır." hadis-i şerifi yedinci babda yer alan diğer başlıklardır.

Tembellik ve gevşeklik hakkında ise Hz. Peygamber'in (a.s) "İki günü eşit olan zarardadır." hadis-i şerifine işaret edilmektedir.

Ahireti tercih etme uğruna yurtları terk etme ile ilgili "İlim Çin'de de olsa alınız." hadisi hatırlatılmaktadır. Seyahat edilse bile insanın vatanıyla gurur duyması gerektiği vurgulanmaktadır. Buradaki beyitlerde bu terk edişteki hareket ve seyir sırasında sıkıntı çekilmesi övülmektedir.

Nefsin edebi ve şerefi konulu şiirin ardından ayın devrini anlatan beyitlerde Leyl ve Duhâ surelerinin okunması tavsiye edilmektedir. Yol arkadaşlığını konu alan bir hikâyeden sonra sırla ilgili kaleme alınan beyitlere yer

verilmekte ve gerçek arkadaşlığın sürmesinin en önemli koşullarından birinin sırdaşlık olduğu bir hikâye vasıtasıyla dile getirilmektedir.

Ayrıca meliklerin sırları saklaması hakkında bir temsil, sohbet meclisinde sema etme ile ilgili bir hikâye, vaaz ve nasihat, çöller, tasavvuf ve zühd, tasavvuf ehli olan gönülleri talep etme, açgözlülük ve hırs, sûfîlerin halleri ve onların övülmesi konuları ile tasavvufun hakikatleri hakkında bir hikâye, gafil bir babanın eğitimindeki cahil bir çocuğu konu alan bir temsil, tasavvufi hallerde tefekkür ve murakabe, dünyada yok olmak, ondan sonra bir kimse veya bir şey olmak ve dünyanın suretinin sıfatları konuları ile yedinci bab sona ermektedir.

Yedinci babda Senâî adeta bir vaaz meclisinde gibi okuyucularına nasihat ve tavsiyelerde bulunmaktadır. Allah'tan uzaklaştıran şeyler hakkında insanları uyarmakta, insanlara dikkatli olmalarını öğütlemektedir.

8. Adaletli Ol; Çünkü Gönül Vilayetinde Peygamberin Kapısını Adil Olan Çalar

Sekizinci bab, Sultan Behram Şah'ın övülmesi, hasletlerinin ve faziletlerinin anlatılması ile ilgili beyitlerle

başlamaktadır. Padişah korkusunun sıfatları konusunda "İşte siz o kişilersiniz ki onları seversiniz, fakat onlar sizi sevmez. Siz, kitabın hepsine inanırsınız, onlarsa sizinle buluştular mı inandık derler, yalnız kaldılar mı size karşı besledikleri kin yüzünden parmaklarını ısırırlar. De ki: Geberin kininizle. Şüphe yok Allah, gönüllerde ne varsa hepsini bilir (Âl-i İmrân: 3/119)." âyetine işaret edilmektedir. Ardından gelen beyitlerde Senâî, padişahı gaflet uykusundan uyandırmaya çalışmakta, ona aklı ile hareket etmesini ve mülkünü adaletle korumasını tavsiye etmektedir.

Senâî'ye göre kralı uyarırken yalakalık yapmadan hakkı ve adaleti tavsiye etmek gerekmektedir. Bu konu ile ilgili olarak Hz. Ömer'in babası ile rüyasında konuşması, babasının ona adaletli ve merhametli olmasını söylemesi konu edilmektedir.

Sultan Mahmud ile adalet isteyen bir kadının konu edildiği hikâyede yönetenlerle yönetilenlerden, güç sahibi olanlarla onların hükmü altında bulunanlardan bahsedilmektedir. Zayıf ve güçsüzleri düşünen, insanlara yardım ederek nazik ve kibar davranan yöneticiler övülmektedir. Bir diğer hikâye padişahın bağışlayıcı olması ve adaleti hakkında kaleme alınmıştır.

Sonrasında, kötü kimselerin vasıfları ve sultanın adaletli olması hakkında kaleme alınan beyitler yer almaktadır. Abbasi

halifesi Me'mûn'un haksız yere kan dökmesi ile ilgili olarak, Me'mûn'un Yahyâ b. Muâz'ı (ö. 218/833) öldürmesinin ardından insanların, oğlunun kanını haksız yere döktüğü için Me'mûn'a sürekli lanet okuyup hükümranlığının yıkılmasını isteyen annesinden bahsetmelerini anlatan beyitlerde bir gece Me'mûn'un gizlice o kadının yanına gitmesi ve ona Yahyâ'nın bir daha geri dönmeyeceğini ve kendisini oğlu olarak kabul etmesini söylemesi; ancak Yahyâ'nın annesinin Me'mûn'un ihtişamlı makamında kendisine yer olmadığını belirtmesinin üzerine Me'mûn'un utanıp bir daha haksız yere kan dökmemeye karar vermesi anlatılmaktadır. Bir diğer hikâye ise Sultan Mesud tarafından haksız yere öldürülen Vezir Meymendî (ö. 424/1032) ve onun annesi hakkındadır. Sultan Mesud pişmanlık içinde Meymendî'nin annesine gider ve onun düşündürücü ve akıllıca cevapları karşısında Sultan Mesud'un mahcubiyeti artar.

Enûşirvân'ın (ö.579) sabrı ve hoşgörüsü ile ilgili kaleme alınan hikâyede Enûşirvân'ın kadehinin çalınmasının ardından pek çok masum insanın işkence görmesi ve Enûşirvân'ın kadehinden vazgeçerek sabır ve hoşgörü göstermesi, affetmeyi seçmesi konu edilmektedir. Buna göre affedici hükümdar güneş gibi ışık saçmakta, gece gibi de hataları örtmektedir. Sonra yetimlerin, mazlumların ve yaşlıların hanedanlıkların

yıkılma sebebi olduğunu belirten ve bu konuda padişaha adaletli olması hakkında uyarılarda bulunulan beyitler gelmektedir. Bu beyitlere göre mazlumların ahı, her türlü silahtan daha etkili ve daha yıkıcı olabilmektedir.

Sultan Mahmud'un adalet ve siyasetini konu alan bir hikâyede Sultan ava giderken arazisi olmayan yaşlı bir adama rastlamakta ve adam yaşadığı sıkıntıları ona anlatmaktadır. Bunun üzerine Sultan ona bir arazi bağışlamaktadır. Bu hikâyeye göre insanın ebedi hayat elde etmesi bu dünyada yapılan iyiliklere ve adaletli davranmaya bağlıdır.

Başka bir hikâye, padişah doğru olsa bile yanındakilerin adaletsiz olabileceğini anlatmaktadır. Hikâyede padişah vezirlerinin ve yardımcılarının yaptıklarını desteklememekte ve yapılan kötülükleri telafi etmeye çalışmaktadır. Örneğin Enûrşirvân'ın yardımcıları bir din adamına baskı yaparak tavuğunu alırlar. Enûrşirvân da yerine bir kuzu verir. Senâî'ye göre vezirlerin ve yardımcıların iyi davranmaları yine krala bağlıdır.

Cahil ve zalim bir kadının anlatıldığı beyitlerde bekçi tarafından suçsuz yere vurulan adamın kadıya gidip onu cezalandırmasını istemesi üzerine kadının, adama kendisini vuran görevliye bir sığır hediye etmesini aksi takdirde bir

dahaki sefer kendisini öldürebileceğini söylemesini konu etmektedir ve adaletle hükmetmesi gereken kadının cahilce davranışı kınanmaktadır.

Padişahın yeterliliği ve kifayetli olması hakkında Senâî, Sultan Mahmud'un güçlü ve yetenekli sıfatlarını sıralayarak Sultan'ı Roma kralına tanıtmaktadır.

Padişahın yumuşak siyaseti hakkında kaleme alınan hikâyede padişaha halka karşı sabır ve tahammülle muamelede bulunması tavsiye edilmekte, siyaset ve politikada edepli bir şekilde zulmü ortadan kaldırmak için Hişâm b. Urve'nin (ö. 146/763) dilinden sözlere yer verilmektedir. Padişahın bağışlayıcılığını anlatan bir hikâyenin ardından meliklerin ve sultanların uyanık, koruyucu ve bağışlayıcı olması hakkında bir bahar günü ava giden Sultan Mahmud'un bir ceylanın peşinden giderek askerlerinden ayrı kalması ve ceylanı bağışlaması anlatılmaktadır.

Meliklerin sırlarının korunması gerektiğini belirten beyitlerin peşinden padişaha, "İyilik yaparsanız hep iyilik bulursunuz, kötülük yaptığınızda ise sürekli kötü şeyler bulursunuz." şeklinde tavsiyelerde bulunulmaktadır. Buna göre alışkanlıklar insanları iyi ve kötü davranışlara yönlendirmektedir. Ardından yer verilen beyitlerde İmam Ebû

Hanîfe'nin (ö. 150/767) kendisine hakaret eden adama tepki göstermeden kendi kendisine "Eğer bu adamın dediği gibiysem o zaman kendimi kötü ahlaktan arındırmalıyım, yok eğer öyle değilsem ona cevap vermeme gerek yok. Kötü bir şekilde ona cevap verirsem onunla aramda ne fark kalır?" demesi anlatılmaktadır.

Adaletli olmak ve sitemde bulunmamak hakkında "Yeryüzünde bulunan her şey fânidir (Rahman: 55/26)." âyetine işaret edilmekte ve hükümdarlığın yok olmasının sebepleri arasında halka uygulanan ekonomik baskılardan ve yüksek vergilerden bahsedilmektedir.

İş bilmez ve politikadan anlamaz bir sultanın anlatıldığı hikâyeden sonra öğretmenlerin yoksulluğundan bahsedilmektedir. Ardından da Behram Şahın yiğitliğine, cesaretine ve siretinin güzelliğine değinilmektedir.

Dindar âlimlerinin taahhüdü hakkında Hz. Peygamber'in (salla'llâhü aleyhi ve sellem) "(Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'i işaret ederek) benden sonra o ikiye uyun." ha- dis-i şerifine işaret edilmektedir.

Ardından gönlünü heva ve hevesine teslim etmiş padişaha bağlanıl- maması gerektiği söylenmektedir. Ebedi mülk

isteyen padişahın adaletle hükmetmesi zulmü kuyuya hapsetmesi, kuru olan şeriatın gözyaşıyla ıslatılması, susuz olan küfrün de kılıçla sulanması tavsiye edilmektedir. Tekrar Behram Şah övülmekte, onun hüküm vermesi hakkında gücünden ve kudretinden söz edilmektedir. Padişah methedilirken on iki burcun özellikleri kullanılmaktadır.

Daha sonra Kahire devletinin bilim adamlarının, emirlerinin ve onların hizmetkârlarının sıfatlarının ve Allah'ın onları çoğaltmasının anlatıldığı beyitler gelmektedir. Behram Şah'ın oğlu Emir Celâlüddevle'nin, vezirlerin, sadrazamların ve kadıların, Halife Mansur'un (ö. 158/775), Nizâmül- mülk'ün (ö. 485/1092) övülmesinin ardından kadılardan oluşan birtakım şahsiyetler hakkında methiyeler söylenmekte ve ^^S-Lîl (Ben daha hayırlıyım.) ifadesi ile "Allah, sana emrettiğim zaman neden secde etmekten çekindin, seni meneden sebep neydi dedi. O, ben ondan daha hayırlıyım dedi, beni ateşten halkettin, onu balçıktan yarattın (A'râf: 7/12)." âyetine, <3^5" ^l(Şayet açığa çıkmış olsaydı) ifadesi ile Hz. Ali'nin "Gaybın üstündeki maddi perdeler çekilse, imanımda bir artma olmaz." sözüne, j^x^lJI5(Bilgide derinleşenler) ifadesi ile de "....Bu yüzden, bilgide de- rinleşenler şöyle derler: "Biz ona inanırız, onun tamamı Rabbimizdendir. Derin kavrayış sahipleri dışında kimse bundan ders almasa da (Âl-i İmrân: 3/7)." âyetine işaret

edilmektedir.

Sekizinci bab, Senâî'nin adalet, siyaset ve yargı konularındaki görüşlerini açıkladığı babdır. Senâî, sultanlara, vezirlere ve kadılara yazdığı beyitlerle nasihatlerde bulunmaktadır. Senâî, sultanların karakterini peygamberlerin karakterine yakın görmektedir. Sultanları affedici, adaletli ve alçakgönüllü olmaya, iyilikle davranıp hoşgörülü davranmaya davet etmektedir. Senâî'ye göre sultan, dinî ve memleket meselelerinde cesur olmalıdır. Ona göre sultanın yanında cahil bir vezirin olması sultanın aklını kullanamamasından kaynaklanmaktadır. Kıskanç ve kötü niyetli bir vezir talihsizlik sebebidir ve Senâî'ye göre iyi bir vezir ve danışman bilgisiyle doğru yola götüren insandır.

9. Yolun Uzaklığı Gönlün Tembelliğinden, Küfür ve Din İkiyüzlülüktendir

Dokuzuncu bab, mutluluğa giden yolun ve sırât-i müstakîmin tarifi ile başlamaktadır. Bu beyitlerde ^^>^J Y_5 (Razı olmaz) ifadesi ile "Kafir olursanız bilin ki Allah, sizden müstağnidir; fakat kullarının kafir oluşuna da razı olmaz ve şükrederseniz sizden razı olur ve hiçbir kimse, bir başkasının yükünü yüklenemez; sonra da dönüp varacağınız yer Rabbinizin kapısıdır da O, neler yaptığınızı haber verir size;

şüphe yok ki O, gönüllerde ne varsa hepsini bilir (Zümer: 39/7)." âyetine işaret edilmektedir. Ardından zamanın ehli hakkında kaleme alınan şikâyet beyitleri gelmektedir.

Mazeret ve kusur hakkında Senâî, Allah'tan gafil olan insanların arasında olmadığı için Allah'a şükrünü dile getirmekte ve Senâî olarak dünyadan ayrılmayı bildiğini ifade etmektedir. Hakikat ve tarikat yolunu açıkladıktan sonra ahiretin dünya hayatına göre üstünlüğü konusunda bir zâhid ile Me'mûn (ö. 218/833) arasında geçen bir konuşmaya yer vermektedir. Buna göre Me'mûn, zahidin Bağdat'a gelişini "merhaba, merhaba!" diyerek kutlar, zâhid ise onun bu davranışını kınar ve mutluluğun bu dünyada yeri olmadığını, eğer bu dünyada mutlu olunursa cennetin unutulmuş olduğunu söyler. Bunun üzerine Me'mûn davranışlarından ve sözlerinden dolayı utanç duyar.

Sonra yer verilen bir hikâyede bir köyde salgın hastalık sebebiyle ineklerin ölmeye başlaması üzerine bir adam, kendi ineğini komşusuna satarak onun eşeğini alır. Ancak komşusuna sattığı inek yaşarken kendi eşeği ölür ve adam, eşek ile ineğin farkını anlamadığı için kendisini kınar.

Sahtekâr şairlerin kusurları konusunda Senâî, kendisini şair sanarak şiir söyleyen insanları kelimelerin anlamlarını

bilmeden yazdıkları, padişahlara değer vererek onları övdükleri ve dindar insanları yok saydıkları için kınamaktadır.

Sıradan insanlar ve cahiller hakkında Senâî, iyi ve kaliteli olarak tabir ettiği insanlarla oturup sohbet etmeyi, mümkün olduğu kadar cahil ve sıradan insanlardan uzak olmayı tercih ettiğini ifade etmektedir.

Ardından düşmanların kınandığı ve evliyaların nasihatleri hakkında bilgi veren beyitler gelmektedir.

Senâî, akrabalarla ilgili olarak insana en yakın olan akrabanın erkek kardeş olduğunu; ancak babaları öldükten sonra kardeşliğin sona erdiğini ve erkek kardeşin en yakın düşman haline geldiğini söylemektedir. Kız kardeşle alakalı olarak ise doğduğunda babasının yüzünü kara etmesinden, babasının ölümünün ardından mirasın dörtte birini aldığından bahsetmektedir. Ona göre kız çocuğu utanç ve rezalet sebebidir, kız çocuğun dünyaya gelmesi talihsizliktir. [Kızların defnedilmesi asil davranışlardandır. (?)] cümlesi ile mezarı kızlar için en iyi yer olarak gördüğünü belirtmekte yine mezarı kızlar için en uygun damat şeklinde tasvir etmektedir. Amca ve dayı ise Senâî'ye göre sırta hançer vuran kişilerdir. Amca |^c ('amm) kelimesini ^c (gam) kelimesi ile hala JlA (hâl) kelimesini de JL_5 (vebal) kelimesi ile eşleştirmektedir.

Şehvet ve arzu çeşitleri hakkındaki beyitlerden sonra bunların sebepleri açıklanmakta ve bazısının hastalık yüzünden ortaya çıktığı belirtilmektedir.

Evliliğin manası üzerine kaleme alınan beyitlerde din ile paranın bir arada bulunmayacağı gibi güzel yüz ile güzel huyun da bir arada olmayacağı ifade edilmektedir.

Mizah yoluyla ele alınan bir temsilde yeryüzünde kuraklığın ve kıtlığın olmasının sebebi göklerin cimri olmasıyla açıklanmaktadır. Ardından kıtlık arttıkça insanlar arasında nezaket ve uysallığın azalması, insanların hayatta kalma arzusuyla birbirlerini yemeye başlaması anlatılmaktadır. Bu hikâyede (zenci) ifadesi ile yamyam tanımlaması yapılmakta ve onun vasıfları anlatılmaktadır.

Senâî, kendi sûfîliğini kınanmasına dair kendisini gece gündüz evinde ibadetle meşgul olan bir sûfî olarak kabul etmemektedir. Ona göre ibadetleri taklit yoluyla yapmak sıradan insanların işidir, hakikat ehlinin işi değildir. Sûfîlikle ilgili bir temsilde kalacak yeri olmayan bir sûfînin kuraklık çeken bir beldede bir camiyi boş görüp mesken yapmasını, fasık bir kimsenin kötü muamelesine rağmen sûfînin ettiği dua ile o beldeye yağmurun gelmesini anlatmaktadır. Hikâyede, insanların kıtlıkla imtihan edilmelerinin sebebinin günah

fiillere devam etmeleri olduğu, sûfîlerin ise Allah'tan korkmaları sebebiyle kurtuluşa erdikleri belirtilmektedir.

Fakihlerin birbirine yakınlığı hakkında Senâî fakihleri bir kimsenin selamını getirmeden iş yapmayan kimselere benzetmektedir. Bu beyitlerde basiretsiz karaktere sahip olduklarından basiretsiz sözler sarf ettikleri, dış görünüşleri ile içlerindeki çirkinliği gizledikleri, zahirde âlim görünseler de bâtında cahil oldukları ve onların cahilliklerinin neticesi olan işlerin kıyamet günü ortaya çıkacağı anlatılmaktadır.

Bir başka hikâyede bir hırsız, dindar bir adamın kıyafetlerini çalarak sevinçle bostana giderken dindar adam mezarlığın yolunu tutmaktadır. Bu olaya şahit olan başka bir adamın hırsızın kıyafetleri çalıp bostana gitmesine rağmen kendisinin neden mezarlığa gittiğini sorması üzerine adam, ölümün elbet onu bu topraklara getireceğini ve mezarda onu çıplak bırakacağını, yaptıklarının cezasını Allah'ın vereceğini söyler. Buna göre işlenen suçtan kaçmak imkânsızdır ve zaman, mutlaka ölüm tuzağını hazırlar.

Rey şehrine gelen kıtlığı anlatan hikâye, kıtlık sonucu halkın çok zor durumlarda kalmasını, insanların adeta birbirlerini yiyen kurtlara dönüşmesini, birbirlerinin kanını süt gibi helal saymalarını, bu yüzden

annelerin sürekli gözyaşı dökmesini konu almaktadır. Hikâyede kendi menfaatine düşkün insanlara asla güvenilmeyeceği anlatılmaktadır.

İkiyüzlü bir şekilde Kur'an okuyanların sıfatları anlatılırken görülecek çok şey olduğu halde insanların gözlerinin kör olduğu, Kur'an okumayı bırakanlara evlerindeki farelerin öğretmenlik yapacağı anlatılmaktadır. Burada fare insanın ömrünü kemiren zamandır.

Allah'a tapanlar hakkında Senâî, din yoluna yönelen kişilerin halka yüz çevirip Haricilerin ve Mürcielerin yolundan değil Sünnilerin yolundan gidenler olduğunu söylemektedir. Senâî'ye göre onların gönülleri hasret ateşinden yansa da dünyadaki halleri kötü görünse de Cebrail'in kanatları onların sofrasıdır ve onların yeryüzünden bedenleri gitse de isimleri kalmaktadır.

Makam ve mal peşinde olup derviş kılığında görünenlerle ilgili olarak …ifadesi ile "Yoksa sen onların çoğunu, söz dinler ve aklı erer mi sanıyorsun? Hayır, onlar hayvanlar gibidir, hatta yol yordam bakımından hayvandan da sapıktır onlar (Furkân: 25/44)." âyetine işaret edilmektedir.

Gazne'nin büyüklerinden bahsedilen beyitlerde Gazne'nin

ikiyüzlü, sahte âlimlerine, minberde oturup kendisini vaiz sanan kişilerine yer verilmektedir. Ardından kötü şairlerin de eleştirisi yapılmakta ve kendisini onlar gibi olmadığı için talihli saymaktadır.

Yaratılmışlara kul, köle olmanın kınanmasında ise Senâî, Allah'tan başkasının hizmetinde olmadığı için Allah'a şükretmektedir. Rızkı veren Allah'tır ve O'nun olduğu yerde ne kimseden korkulmalı ne de bir şey beklenmelidir.

Kanaat edip arzuları terk etmek hakkında Hipokrat'la İskender'in konuşmasına yer verilmektedir. Buna göre İskender, Hipokrat'a kendisinden ne dilerse dilemesini söyler. Hipokrat da üç şey ister: Günahlarının bağışlanması, gençleşmesi ve rızkının artırılıp ölümsüz olması. İskender, bunların hepsinin yaratıcının elinde olduğunu O'nun ol demesiyle gerçekleşeceğini kendisinin bir şey yapamayacağını belirtir. Hipokrat da İskender'e doğru söylediğini, hakiki güç ve yüceliğin Allah'a ait olduğunu ve her ne kadar hükümdarlığa ve mülke sahip olsa da kendisi gibi aciz biri olduğunu söyler.

Sonrasındaki hikâyede Lokman Hekim ile Azrail arasında geçen bir konuşma yer almaktadır. Azrail, Lokman Hekim'e evine neden değer vermediğini ve süslemediğini sorar.

Lokman Hekim, ölümden sonra sadece kefen giyeceğini, evinin Ehrimen'in ateşi gibi olduğunu söyler. Ona göre, yaratılış amacına uygun bir insan olmanın gerekliliğinin iyi bilinmesi için insanın evinin görkemi az olmalıdır.

Cahil hekimlerin kınandığı beyitlerde onların koyduğu yanlış teşhisler eleştirilmektedir. Hz. Muhammed'in (salla'llâhü aleyhi ve sellem) "İlim ikidir: Beden ilmi ve din ilmi." hadis-i şerifi beyitlerle açıklanmaktadır. Ardından hastalıkların çıkış yerlerinden ve elli çeşit hastalıktan bahsedilmektedir. Senâî'ye göre Azrail'in arkadaşı olan bilgisiz doktorlar yüzünden her yıl yüz binlerce hasta ölmektedir. Senâî, Allah böyle doktorlardan herkesi korusun demektedir.

Yıldızlara bakarak müneccimlikte ve kehanette bulunmanın batıl olduğu söylenmekte ve hadis-i şeriflerle bu görüş desteklenmektedir. Felek, dokuz mertebe olarak açıklanmaktadır. Yedi yıldızdan gelen uğursuzluklar ve olumlu şeyler anlatılmaktadır. On iki burç ve sembolleri hakkında bilgiler verilmektedir. Yıldızların şerefi, vebali, yükselişi ve inişi hakkında söylenen beyitlerin ardından cahil bir müneccim ve akıllı bir padişahı konu alan bir temsile yer verilmektedir. Bu temsilde padişah müneccimi yanına çağırır ve ondan takvimden bir gün seçmesini ister. Padişah, seçtiği

günün onun için çok mutlu bir gün olacağını söyler. Müneccim günü seçer; fakat padişahın bundaki amacını göremez. Sabah erkenden padişahın huzuruna gelen müneccimdeki neşeli hali gören padişah çok üzülür ve onun boynunun vurulmasını ister. Çünkü müneccim kralın söyledik-lerini ciddiye alarak aklıyla hareket etmeyi terk etmiştir.

Müneccimlerin gafil olarak nitelenmesinden, işlerini canı gönülden yapmadıklarının ifade edilmesinden sonra burçların ve takımyıldızlarının sıfatları zikredilmekte ve dokuzuncu bab Senâî'nin, insanın sadece yemek ve içmek için yaratılan bir varlık olmadığını, insanın yaratılış amacının daha üstün olduğunu ifade ettiği beyitlerle sona ermektedir.

10. Benim Şiirim Din ve Şeriatin Şerhidir, Doğru Sözlü Şair İşte Bu- dur

Onuncu bab, Senâî'nin Şah'a olan sevgisini dile getirmesi ve ona karşı yazdıklarından dolayı özür dilemeye çalışmasıyla başlamaktadır. Yazı, kalem, kâğıt ve bunların tehlikelerini dile getirdikten sonra Senâî, insanlardan kendisini soyutlama ve eserini tasnif etme sebebi üzerine okuyucu ile hasbihâl etmektedir. *Hadîka'yı* boşuna kaleme almamıştır, şi-irlerini can-ı gönülden söylediği için eseri diğer şairlerin eserlerinden farklıdır. Senâî, zamanın insanlarına karşı

kendisiyle gurur duyduğunu ifade ettiği beyitlerde kurt ile Hz. Yusuf'a işaret etmektedir. Buna göre, bir kör için kurt ve Yusuf aynıdır ve böyle birbirinden çok farklı olan şeyleri aynı değerlendiren insanları dikkate almamak gerekir.

Ardından gelen beyitlerde Hz. Davud'un sesinin güzelliğinden bahsedilmektedir. Öyleki o namazda sesini yükselttiğinde kuşlar yanına gelmekte, vahşi hayvanlar başlarını kaldırmaktadır. Ancak sağır bir kişiye bu ses tesir etmemektedir.

Bu babda Senâî'nin başkalarını övmekten vazgeçtiği, toplumdan kendisini soyutlayarak kendi iç dünyasına yöneldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca Senâî, yaşlılığın kendisini zayıf ve aciz yaptığından, çehresi sarı ve kırmızı olarak tasvir ettiği ölüme doğru gittiğinden ve kendi ruh halindeki değişimlerden bahsetmektedir. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen Senâî, kanaat sahibi olmaktan dolayı hissettiği memnuniyeti de dile getirmektedir.

İçtihatla ilgili kaleme alınan beyitlerde iyi bir yaşam için cihadın, Allah'a itaatin, ihlâsın ve samimiyetin olması gerektiği vurgulanmakta, Hz. Ömer'in halifeliği zamanında cihadla İslam devletini güçlendirmesi, devlet hazinesine yenilikler getirmesi anlatılmaktadır.

Sonra, ruhun bedenden özgür kılınması hakkında Senâî'nin tavsiyeleri yer almaktadır ve bu konuda ölümün hakikat, yaşamın batıl olduğu, mutlak olan ahireti anlamak için batılı terk etmek gerektiği söylenmektedir.

Senâî, kendi sözünün üstünlüğü hakkında sıkıntı ve zorluk çekilmeden şairliğin ve şiirin ortaya çıkamayacağını, rahat hayat koşullarında yaşayan şairlerin şiirlerinin sadece şeytani düşüncelerin açığa vurulması olduğunu ifade etmektedir.

Senâî, kendisine bir ev düzenleyen, maddi olarak yardımcı olan Mes'ûd-i Tîşe hakkında övgülerini dile getirmektedir. Onu şehirdeki en yakın dostu olarak tanımlamaktadır. Yine de o evin içinde kendisini mezardaki ölü gibi görmekte ve kanaat sahibi olan kişinin şımarık olmayacağını belirtmektedir.

Senâî, kendi kanaatkârlığı ve inzivaya çekilmesi hakkında hiç kimseden bir şey istememeyi öğütlemekte, kimsenin bir diğerinin iç dünyasını bilemeyeceğini ve sabır göstermeden insanın kendi yararına olacak gönül vilayetine ulaşamayacağını söylemektedir. Ardından kanaatle ilgili olarak bu dünyadan ve içindekilerden soyutlanmayı, ihtiyaçtan fazlasına gözleri kapatmayı, dünyanın aldatmacalarına

kanmadan ahiret yurduna yürümeyi öğütlemektedir. Sonraki hikâyede Allah'a bağlılığı olmayan kişinin bir gönlünün olamayacağını, insanın kendisine ait olmayan dünyadan uzak durup Hz. Peygamber'in (salla'llâhü aleyhi ve sellem) sünnetine uyması gerektiğini ifade etmektedir.

Kediden korktuğu için farelerin evlerini yerin altında yapmalarını anlatan hikâyede ölüm, fareyi avlayan kedi gibi tasvir edilmektedir. Kedinin fareyi avlamak için diş ve pençelerini güçlendirmesi gibi ölüm de insanı avlamak için türlü sıkıntılarla ve zorlu imtihanlarla beklemektedir.

Başka bir hikâyede diş ağrısı çekmemiş birinin diş ağrısını sadece kavramsal olarak bilebileceği, tam olarak bilmenin ancak yaşayarak mümkün olacağı anlatılmakta, halvetin ne olduğunun tecrübe edilerek manasının kavranılacağı ifade edilmektedir. Ardından Senâî'nin kendi halveti, tok gözlülüğü ve iradesi, zaafları ve kötü kalpliği hakkında kaleme aldığı beyitler bulunmaktadır.

Kuş ile tuzak arasında geçen bir konuşmanın hikâye edildiği beyitlerde tuzak, etrafındaki yemlerle kuşu aldatmaya çalışmaktadır. Kuş, yemlere ulaşmak için hamle yapınca tuzağa tutulduktan sonra kötülerle dolu bu dünyada gafleti ve cahilliği seçtiğini, hiç kimseden vefa görmediğini söy-

lemektedir.

Senâî, cahil insanları küçümsemekte ve onlara birtakım tavsiyelerde bulunmaktadır. Hz. Nuh'a Allah tarafından dokuz yüz elli yıl ömür verildiğini; ancak bu süre içinde ona sadece dokuz kişinin kulak vermesinden hareketle kendi davetini Hz. Nuh'un daveti gibi görmekte, nasihatlerini dinlemeyenlere üzülmeyeceğini ifade etmektedir.

Zamanın insanlarının cahilliği ile ilgili bir diğer hikâyede zamanın insanlarında hiç utanma kalmadığından, bekçinin zalim, kadının cahil olduğundan bahsedilmekte, Allah'tan başkasına bağlılığı olmayan ve emeği parayla altınla değil imanla ölçülen özgür adamın dünyadan usandığı anlatılmaktadır. Ne kadar çok para ve altına sahip olunursa o kadar çok şeytanın yolundan gidileceği, bu yalan dünyanın maddi unsurlarından vazgeçilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Şeriat ve şiir hakkında Senâî, şeriatı şiire tercih ettiğini belirtmektedir. Ona göre şairin sözü sadece bir göz kırpışken peygamberlerin sözleri tamamen işarettir. Şeriat sabah ışığı gibi aydınlığı artıran bir unsurdur. Senâî'ye göre hekimler sadece bedenin görünen unsurlarını bilebilirken peygamberler insan ruhunu anlamaktadırlar.

Onuncu babın son bölümü Senâî'nin eserin şeriata aykırı olduğu düşüncesini bertaraf etme maksadıyla Gazneli âlim Burhâneddîn Ebü'l- Hasan Ali b. Nâsır-ı Gaznevî'ye (ö.551/1156) yazdığı mektuptan oluşmaktadır. Senâî, burada kendisine atılan iftiralardan ve hapis hayatından kurtulmak için yardım istemektedir. Senâî, eseri öğüt vermek amacıyla yazdığını, Burhaneddîn'in belki çok eser gördüğünü ama bunun gibisini göremeyeceğini, bu eserle birlikte bildiği tüm ilimlere ait mevzuları halka iletmeye çalıştığını, eserde yer alan sözlerin âlemin bilgisi olduğunu, eseri Farsça Kur'an olarak okumasını, onda Hz. Muhammed'i (salla'llâhü aleyhi ve sellem) ve ehl-i beyti övdüğünü, misalleri, öğütleri, methiyeleri ve sıfatları içeren eserin on bin beyitten oluştuğunu, kendisine iyi veya kötü mutlaka bir cevap vermesini, esere 525 (1131) yılının Âzer (Aralık) ayında başlayıp 534 (11391140) yılının Dey (Ocak) ayında tamamladığını ve bu iftiraların kendisine Mordâd (Ağustos) ayının yarısından sonra atıldığını söylemektedir.

HADÎKATÜ'L-HAKİKA

Önemli Not:

Bu kitapta Hadîkatü'l-Hakika'nın iki bölümü hazırlanmıştır. Hakim Senâî'nin kendi yazdığı mukaddime de Hadika'ya bir giriş olarak değil, onun toplu eserlerine yazılmış olduğu için burada zikredilmedi.

بسم الله الرحمن الرحيم

حديقة الحقيقة وشريعة الطريقة

BİRİNCİ BÖLÜM

Yüce Allah'ın Birliği Hakkında

Ya Rabbi!

Beni terbiye eden sensin!

Bedenimi süsleyen akıl, bilgelik veren, akılsızlara merhamet eden, yerin ve zamanın Yaratıcısı ve Koruyucusu,

Sen mekânın ve zamanın yaratıcısı ve rızık veren ve yerin koruyucusu, o yerin sakini ve koruyucusu sensin;

Zaman ve mekân her şey Senin emrindedir; ateş ve rüzgâr, su ve yerlerde…

Hepsi Senin her şeye kadirliğinin kontrolü altında;

64… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Sen zerreden arşa kadar yoktan var eden, diri akıl senin hızlı habercindir.

Ağızda dönen bir dilin olduğu her yerde, sizin övgünüzden ona ruh üflenir;

Senin büyük ve mukaddes isimlerin, Senin lütfunun, ihsanının ve rahmetinin bir delilidir.

Her biri sayıları bin bir ve doksan dokuza ulaşan arştan, yerden ve melekten daha büyük olan isimlerin;

Her biri insanın bir ihtiyacı ile ilgilidir, fakat senin sırrında olmayan kişi onlardan perdelenmiştir.

Ey Rahmetinin ve lütfunun Rabb'i, kalbi ve ruhu senin ismine lâyık/yakın eyle.

Senin yolunda yolculuk eden küfür de, iman da, "O yalnızdır, ortağı yoktur وحده لاشريك له " diye haykırır.

O Yaratıcıdır, Azizdir, Kadirdir ve O, kendinde yeterli olandır, bizim gibi değildir.

O, diridir, ebedîdir, her şeyi bilendir, her şeyi bilendir, yaratmayı rızıklandıran ve bağışlayandır.

O, hareket ve sükûnete failidir ve bu, ortağı olmadığının delilidir;

Bizim acizliğimiz O'nun kemâlinin delilidir ve O'nun kudreti, O'nun isimlerinin yerine geçer.

Çünkü şer ve takdis, hesap gününde o yurdundan cebi boş, çuvalla dönecektir. (Amelsiz)

Allah'ı bilenin aklından başka vesveseden, akıldan, duyudan ve kıyastan daha üstün ne var?

Arif/ Allah'ı bilen için, dünyanın neresinde bulunursa arş onun ayağının altında toprak olur.

Arif ruh, Yaradan'dan başkasına övgünün aptallık olduğunu bilir;

O, bedeni topraktan yaratmaya muktedir olan ve rüzgarı sözlerin kaydı yapan O'dur.

Akıl veren, kalplere ilham veren, nefsi meydana getiren ve sebepleri yaratandır;

Bunların hepsi kâinat ve fesat tarafından yaratılmıştır ve bütün yaratılışın esası ve tekerrürü odur.

Kevn ve fesat/ oluş ve bozulma, hepsi onun eseridir; O, tüm yaratılışın mebde ve me'ad/kaynağı ve geri döndüğü yerdir;

Her şey O'ndan gelir ve O'na döner; sonunda iyilik ve kötülükte hep O'na gider;

İyinin de kötünün de özgür iradesini yaratır; O, ruhun motive edicisi ve aklın yaratıcısıdır.

O, seni yoktan bir şey yarattı; Sen önemsizken ve seni yüceltendir.

Kalbin en içteki O'nun varlık biçimini kavrayamaz; akıl ve ruh O'nun mükemmelliğini bilmez.

Kalbin künhüne/varlığına giden yolu yoktur/ varlık biçimini kavrayamaz; ve akıl ve ruhun O'nun kemali hakkında hiçbir bilgisi yoktur.

Böylece aklın kalbi heybetinden dolayı şaşkınlık içindedir ve ruhun aklı kemâlinden dolayı şaşkınlık içindedir.

Akl-ı evvel [İlk akıl], onun sıfatının bir neticesidir ve ona onu tanıma yolunu verilmiştir.

Vehim/hayal gücü, özünün görkeminden zayıftır ve fehm/

anlama alanı onu vafetmekten sıkıntıdadır.

Ateşi aklın kanadını yaktı ve ruh kıskançlığından onun hizmetçisi kaldı

Ve alayındaki nefs hala sürünüyor ve akıl da onun okulunda acemi bir öğrencidir.

Ve bu dünyadaki akıl, ilahlığı taklit eden bir sahtekârdan başka nedir?

Allah Teâlâ'yı arif/tanıyan bir kimse ancak akıl, yanılsama ve duyular dışında tanıyamaz.

Zekâ yaratılanların ilki olduğu için, Zekâ her şeyden üstündür, bunun yanında;

Sıfatlarının ihtişamı güzelliğini ortaya çıkarsaydı, akıl akıllığından ve ruhun kaçardı.

Yine de insan aklını temkin makamına çıkarmaya gücü yeterse Cebrail aleyhisselâmın makamındaymış gibi emindir.

- (Bilakis) Cebrail bütün heybetiyle ve sahip olduğu güçle onun yanında bir serçeden daha az prestij sahibidir

68… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Ve akıl o sınıra ulaştığında başını aşağı indirir ve ruh ona uçarsa orada kanatlarını katlar.

Hakkında ağır veya hafif konuşanlar, Onun bir ortağı olduğunu söylemeden kaçınsınlar.

Ve sadece zayıf bir duyu ve kötü bir nefisle yaratılmış (insan), kıdem ve hadis/ezel ve yaratılış hakkında olur olmaz konuşur.

O'nun kahrı karşısında boyun eğiş ve sıfatlarının muhteşemliğini, ancak onu tanımakla gücünüz olacaktır.

O halde saçmalıklara yol açan bu aklı azaltın ve bu çarkı ve telvin/karışıklığı durdurun.

Ve akla kendi yolunu gösterdiğinde, o zaman onun bu yeteneğini övdü.

- (Böylece) aklı mahlûkların ilki olarak tabir etti ve onu bütün seçilmişlerin başına koydu.

Aklı- kül/bütün akıl defterinden bir kelimedir ve nefs-i külde tek ayak üstünde onun kapısındadır.

Aşkı, aşkla kemale erdiren, akılla akılcı aklı yaratan O'dur..

Bizim gibi akıl da O'nun doğasına giden yolda şaşkına dönmüş, bizim gibi şaşkın.

O, aklın aklı ve ruhun ruhudur ve bundan daha yüksek olan her şeyde O'ndandır.

Zihni, ruhu ve duyuları tartışarak Yaradan'ı kim bilebilir?

İnsan, aklın, ruhun ve duyuların telkinleriyle yaratıcıyı nasıl tanıyabilir?

- Ve eğer Allah ona yolu gösteremese, ilahi vasfı ilâhlığı nasıl tanıyabilirdi?

Ma'rifet/Allah'ı Bilmek Üzerine

Bir kişi onu kendi başına tanıyamaz, çünkü kendi zâtını kendisi bilebilir.

- iyi gitmedi; acizlik O'nun yolunda hızlandı ve O'nu tanıdı.

Akıl O'nun gerçeğini aradı ama tam olarak geçmedi, acizliği marifet/bilme yolunda olduğunu öğrendi.

Duyuların rehberliğinde kim tanıyabilir? Ve kim bir kubbenin tepesine ceviz yerleştirir?

70… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Akıl bir rehberdir, ancak kapısına ve seni ona götüren faziletindir.

Aklın rehberliğiyle oraya gidemezsin; o yüzden diğerleri gibi bir perde gibi sendelenme/bocalama.

Yolda bize rehber O'nun lütfudur ve O'na hidayet/ kılavuz ve delildir. İşleride O'na ve şahittir.

Ey kendi nefsini/tabiatını bilmekten aciz olan sen, Allah'ı ıtlak yolu ile nasıl bileceksin?

[Itlak: bağdan kurtulmak, mutlak olma:. Itlak Yolu:Yaratılmışlığın külfetinden kurtulup, Hakk Olma Yolu… "Bulan ıtlâkı hergiz kayda bakmaz" (Şemseddin Sivâsî)]

- Madem biliyorsun – gücün/bilgin olmadan, Yaradan'dan nasıl haberdar olabilirsin?

Ve eğer onun yaptıklarının sırrını bilmiyorsan, onu nasıl bilebilirsin?

Vehimler/İllüzyonlar onun açıklamalarının gerisinde kalıyor ve onun hakkında konuşurken Ve anlayışlar bunun hakkında konuşurken başıboş konuşur.

Onu tarif ederken sunulan deliller, telaffuzlar bir benzetme ve sessizlik bir bozulma/manasızdır.

Aklın kendi yolundaki en yüksek başarısı hayrettir; gayret/kıskançlık aklın ona yönelik özüdür.

Akıl ve ruh için amaçlanan murad ve malik olandır ve mürid ve salik/yolcu için nihai amaçtır.

Aklımız O'nun varlığına delildir ve var olan her şey O'nun varlığının kademi/ayakları altındadır.

İdrak/farkındalığın kendi kendine zâta ulaşmaya malik olamaz. Bu yolda akıl, ruh ve kalp parçalanır.

Ve onun fiilleri iç = ve dış = hariçtir ve zât-ı özü, keyfiyet ve sebebiyetten/nitelik ve nedensellikten daha yücedir.

Çünkü onu bilmenin çözümü olmadan akıl, uluhiyyetinden bihaberdir.

Onu aramak için nasıl bir vehme neden oluyorsa?

Ne zaman hadis/yaratılmış kıdem ile konuşabilir ki?

[Hayal etmek/imgelem O'nun niteliklerine yetersiz kalır; onun

güçleriyle övünüşü anlamak boşunadır.]

Aslında, peygamberler bu sözlerden hayrete düştüler, evliyalar bu niteliklere şaşırırdılar.

Tevhid ve Büyüklüğün Açıklaması Üzerine

O birdir, O'nda sayının yeri yoktur ve hayatta kalmasında ihtiyaç ondan reddedilmiştir.

Ve O, aklın ve aklın bilebileceği O değildir ve O, duyu ve hayal gücünün/ yanılsama ile tanıyabileceği Samed değildir.

Ne bollukta ne de eksikliktedir. Birin bir ile çarpımı birdir.

Onun kapısından başkası olursa hatadır,

Ve burada Onun mutlak birliğinden başkası hatadır.

Saymak ve şüphe etmekle meşgul olduğun sürece, birini ya da ikisini bilsen/saysan de ikisi de aynıdır.

Şeytan'ın otlaklarının "ne", "ne kadar", "neden" veya "nasıl" içerdiğini kesin olarak bil, bu yüzden dikkatli ol.

Onun büyüklüğü çoğalmaktan değildir, özü nicelik ve

nedensellikten üstündür.

Aciz talebenin araştırması için "Bu mu? Şu mu" ve "kimin" olduğunu söylemek caizdir.

Hiç kimse yaratıcı niteliklerinin "ne kadar", "nasıl", "ne", "neden" veya "ne zaman" veya "nerede" olduğunu söylemedi.

Eli kudret/güçtür, yüzü bekâsı/sonsuzluktur, gelmesi hikmeti, O'nun nüzulü/inişi hediyesidir.

İki ayağı intikam ve haysiyet heybeti, iki parmağı da O'nun emir ve iradesinin etkin gücüdür.

Bütün varlıklar O'nun kudretine tabidir; hepsi O'na hazırdır, hepsi O'nu arar;

Nurun hareketi nura doğrudur…nur güneşten nasıl ayrılabilir?

Ve ezeliyetin varlığı ile ondan önce geldi, çünkü (ebed) de ondan önce vardı ama ondan sonra geldi.

O'nun varlığı nasıl sonsuzlukla sınırlandırılabilir?

Başlangıcı olmayan sonsuzluk, onun evde doğmuş bir çocuktur/kölesidir;

ve ezeli/sonu olmayan sonsuzluğu (daha fazla) düşünmeyin ve hayal etmeyin, ebed/sonu olmayan sonsuzluğu da, alametini ezelden almıştır.

Daha büyük veya daha küçük bir mekanı nasıl osun? Onun için yer kendisinin yeri yoktur.

Bu sıfatına malukat için bir dünya yaratmıştır ki, Kendi zatını onlardan üstün kılmıştır.

Mekanın yaratıcısı için mekanın bulunması nedir? Ve gökyüzünün fevkinde/üzerindeyse gökyüzünün herhangi bir etkisi olabilir mi?

Dünün seması bugün yoktur, bugün olanda yarın mevcut olmayacak.

Ve onu duman perdesinin önüne koydular, o yüzden git ve oku = يوم نطوى السماء = (Düşün o) günü ki, yazılı kâğıtların tomarını dürer gibi **göğü toplayıp düreriz.** (Enbiyâ - 1 4)

Ve arifler kıdem hakkında daha fazla konuştuğundan, istiğrak hallerini parçalayıp ve onları aştılar/ karıştırdılar.

[Bildiğimiz] zamanının rukunları, onun için sabit değil ve mekân da varlığı için yeri değildir.

Onun sureti hiçbir yaratılmışta yoktur. Bu benzeme onun ebedi izzetine layık değildir.

Çünkü o bir nakkaş idi ve bir nakış yazıt değildi. Bir ayet vardır = İstiva/tesviye edildi = o zaman ne arş vardı ne de yer.

İçinizdeki ruhtan "Oturdu" demeye devam edin, ama O'nun özünün boyutlara bağlı olduğunu düşünmeyin;

Çünkü "Oturdu" bir Kuran ayetidir/ ve "Onun yeri yoktur" demek imanın bir gereğidir.

Arş, bir kapının dışındaki halka gibidir; İlâhî sıfatlar hakkında bilgisi yoktur/ bilmezde.

Levh-i Mahfuzda yazılı kelimeler vardır, fakat onların ses, şekil ve görüntüleri yoktur.

" وينزل الله " Haberlerde "Allah Teâlâ iner" yazılıdır, ama O'nun öyle bildiğiniz gibi gelip gittiğine inanmayın;

Arş onu yüceltmek için anılır, Kâbe'ye yapılan atıf onu bilmek babındandır.

'Onun yeri yok' demek dinin özüdür; başını eğ, çünkü bu övgü için uygun bir fırsattır.

Hüseyin'i [Hallac] düşmanlıkla kovalarlar çünkü hepsi O'nun mekanı yoktur sözünü söylerler.

Tenzih Hakkında

Kıdem/Sonsuzluk sınırı/kalıbı değil. Yaratmasıda cömertliğinden başka bir huy değil.

O'nun sözü olmadan ne zaman, ne de tabiat vardır ve cidden ruh O'nun emri olmadan yaşamaz.

Bunlar hem eksik hem de kısırdır, ve ikisi de değer vermek ebleh/aptallıktır.

Onların maddesi kıdemden yaratılışa kadar yoktu. O olmadan var olmayacaktır.

Mülkünün bir sonu olduğunu bilinmiyor, zatına da bir başlangıçta tanımlanamıyor.

-Göz boyama, dolandırıcılığa ve sihire meyletmez. Tevhid ve sıdk üzere iyi görünen şeylere bakar.

Aklı gören göz Hakk'ı görür. Renkleri/karışıklığı gören göz ise Hakk'ı görmez.

Ve gözünün süslüce gördüğü her şey batıl/yok olacaktır. Çünkü Hakk su ve çamur birleştiği insanın vehimleriyle/yanılsamalarıyla bilinemez.

Akıl, vehim karışıklık ve yanılsama ile çevrilidir, evet her ikisi de, özellikleri basitlik üzerinedir.

Yarattıklarında nasıl belirir yahut hangi aynada tecelli eder?

Mekân ve ruh senin hizmetkâr kullarındır, ikisi de senin koruman altında ve iki iyi arkadaşındır.

Tevhidin ağırlığını her insan taşıyamaz ve her aşağılık insan tevhidin tadına varamaz.

Allah'a her yerde ibadet edilir ve mahdut bir mekânla sınırlı değildir.

O halde nefsi dürüstlük yolunda bırak ve kalk ve ellerini bu kötü nefisten kaldır.

Allah Teâlâ'nın yarattığı varlığınız, sarı, beyaz veya sıcak ve soğuktan ibaret değil.

Onun emriyle dört mizaç, hava, su, ateş ve toprak, göklerin altındaki bir yerde hazırlandı; [bir araya gelmeleri O'nun

gücünün bir delilidir.]

- Eylemi ve benliği alet ve cihet /yönün dışındadır, bu yüzden asli hüviyeti ile "ol " der, "O" dur.

"Ol كن" İki aciz harften oluşur," هو " ise hevâdan hali/ boş bir denizdir.

Arifin gözünde O'nun özü, = nerede = ve = nasıl = kim ve = kimdir = ve = neden = den temizlenmiştir.

Ve verdiği her şeyi, felekleri de geri alabilir ve “Tanrı ebedidir”" الله خالد " yazısı kalacaktır.

Senin planını kalemsiz ortaya koyan, onu renksiz de tamamlayabilir;

Evreni senin için ebediliğe terk etmez, Onun içinde renkler sadece, sarı, beyaz, kırmızı ve siyah değil,

İhtiyacınızdan fazlasını sizin için hazırlamış ve önünüze sebepler koymuştur.

Yaratma gücüyle seni bir yükümlülük altına soktu, size kendini tanıttı.

Dedi ki: Ben gizli bir hazineydim ve beni bilsinler diye mahlûkatı yarattım.

Kâf ve Nûn arasından değerli bir inci yaptı. Gördüğümüz boşluğu "Ya-sin" ile dolu bir ağız yaptı.

- Allah, dört zıt rakibi bir mekâna sığdıran bir emirle feleklerin altına yerleştirildi.

- Ve onların toplanması, onun kudretine delildir ve kudreti de, hikmetinin bir suretidir.

Bu dört şey zıttır ama Allah'ın emriyle yokluk sarayında yedi kevkebin renksizliği ebedi emriyle sonsuza dek hep birlikte aynı yolda yürürler;

Seni kalemsiz tasarlayan, renksiz de tasvir etmeye gücü yeter.

Dünyanın hayırdan ve şerden ibaret olduğunu, bunun ancak O'ndan ve O'na ait olduğunu, bilakis O'nun kendisi olduğunu neden kabul etmiyorsun.

Bütün cisimler dış hatlarını ve şekillerini O'ndan alırlar, maddî temellerini ve heyulasını O'ndan aldıklarını. (buldum)

"Heyûlâ, kelâm ilminde âlemin yaratılışına ilişkin tartışmalara

konu olan bir terimdir. “heyûlâ”,eşyanın (âlemin) mahiyet veya hakikatini teşkil eden asıl cevher manasını ifade eder"

Element ve maddî cevher, dört elementi biçim ve renkler giydirilmiştir.

Bilin ki, her şey sınırlı ve sonlu olarak bilinir. Hepsi meşhed-i ilahi/ilahi kata yükselişiniz için [bir merdivenden başka bir şey değildir.]

Huzur ve İhlas Hakkında

O halde, arzu nesnesi hiçbir yerde bulunmadığına göre, O'na yürüyerek nasıl ulaşmayı umabilirsin?

Ruhunun ve dualarının Allah'a varacağı yol, gönül aynasının cilasındadır.

Kalb aynası, küfür ve nifakla paslanır. Muhalefet ağır ve yorucu emekle parlatılamaz.

Aynanın parlatıcısı sizin sarsılmaz inancınızdır; (bu kesinlik) nedir? Bu, dininizin lekesiz saflığıdır.

Kalbinde bir şüphe olmayana ayna ve suret aynı şey olarak görünmeyecektir;

Suret olarak aynada olsan da, aynadaki sen değilsin, ayna olarak sen birsin.[Yani, aynada görünüyorsanız, aynadaki odur, siz değilsiniz.]

-Çünkü ayna farklıysa sen de farklısın, o zaman ayna senin görüntünden habersizdir.

Suretin aynası öznitelikten uzaktır, çünkü (aynanın) görüntü yeteneği nur iledir.

Aynanın kendisinde olan nur güneşten başkası olmaz. [ayna, görüntüyü ışık aracılığıyla aldığından ve ışık güneşten ayrılmamalıdır] Burada bir kusur varsa aynada ve görüştedir.

Bie kimse perdenin arkasında ebedî kalırsa, onun sureti baykuş ve güneş gibi ölümsüzdür.

Baykuş güneşten acizse, bu güneşten değil, kendi zayıflığındandır;

Güneşin ışığı dünya üzerinde parlıyor, musibet yarasanın gözünün zayıflığından gelir.

Hayal ve duyu dışında görmezsin, çünkü çizgiyi, yüzeyi ve noktayı dahi bilmiyorsun;

Ve sen ilim yolunda yanılıyorsun ve boş bir mahluk sözüyle aylarca ve yıllarca tartışmada oyalandın;

Ve fuzuli/merakla bu şekilde konuşan kişi, çözümlerin tecellisini bilmez.

Eğer sana içgörü verilmesini/yüzü yansıtmasını istiyorsan, aynaya hatalı bakma/ eğri tutma ve temiz tut.

Güneşin nuru için günah yoktur ve sen şişeni bulutların altına (koy)ma.

Melekten daha güzel bir Yusuf, bir hançerin içinde bir şeytanın yüzüne sahip gibi görünür.

O, hakikati (ki kimdir) kendi içinde görmezse, hançeri hakkı batından ayıramaz ayna gibi iş yapmaz.

Çünkü çamurunuzda (bedeninizde) görebildiğiniz en iyi şey, kalbinizin aynasında kendi görüntünüzü görebilmenizdir;

Bağlandığın zincirden kurtul, çünkü çamurundan kurtulduğun zaman özgür olacaksın;

Mademki çamur karanlık, gönül nurdur, senin çamurun çöplük, kalbin gül bahçesidir.

Kalbinizin yüzeyi ne kadar safsa, Allah'ın tecellisini sana yaklaştırır;

Hz. Ebû Bekir'in ihlası/ kalb temizliği ümmetten daha fazla olduğu için, tecelliside özel oldu.

" Her kim bu dünyada (manen) kör ise ahirette de kördür "

Körler Topluluğu Ve Filin Durumu Konusunda Temsil

Gur diyarında, bütün insanların kör olduğu büyük bir şehir vardı.

Bir kral oradan geçti, ordusunu getirdi ve otağını ovada kurdu. Görkemine hizmet edecek ve korku uyandıracak ve savaşta saldıracak büyük ve muhteşem bir fili vardı.

İnsanlar arasında bu canavar fili görmek için bir istek doğdu ve aptallar gibi bir dizi kör onu ziyaret etti, herkes onun şeklini ve şeklini bulmak için aceleyle koştu.

Geldiler ve gözlerini göremedikleri için elleriyle onu yokladılar;

Her biri bir azaya dokunarak bir kısım kavramı düşündü;

Her biri imkânsız bir nesne kavramına sahipti ve hayalinin doğru olduğuna tamamen inanıyordu.

Şehir halkının yanına döndüklerinde, diğerleri, beklenti içinde, o kadar sapık kötü niyetli ve aldatılmış bir şekilde etraflarına toplandılar;

Filin görünüşünü ve şeklini sordular ve anlattıklarını dinlediler.

Eli kulağına düşen bir diğeri ona filin neye benzediğini sordu;

O, bir halı gibi geniş ve pürüzlü ve yayılan iri ve heybetli bir cisimdir, dedi.

Ve eli gövdesine dokunmuş olan dedi ki: Bunu öğrendim; bir boru gibi düz ve ortası boştur, korkunç bir şey ve bir yıkım aracıdır.

Ve filin kalın, sert bacaklarını hisseden, "Aklımda olduğu gibi, şekli rendelenmiş bir sütun gibi dümdüz" dedi.

Herkes onun parçalarından bir kısmını görmüştü ve hepsi onu yanlış görmüştü.

Hiçbir kalp bütünü bilemiyordu, bilgi asla körün arkadaşı değildir;

Hepsi, aldatılmış ebleh/aptallar gibi, saçma sapan hayaller kurdular.

Halkın Allah Teâlâ hakkında tam bir bilgisi yoktur ve bilgelerin kelamında da buna ulaşacak hiçbir yolları yoktur.

Keyfiyeti Meçhul Akla Uygun "İstiva" Hakkında

- Biri dedi ki:

O bir adam gibi, diğeri de: Bir el gibi, dedi ve hepsi hadsiz/sınırsız konuşmada karıştılar.

- Ve bir başkası da iki parmağıyla hareket eden ve aşağı inen dedi ve hulul yolunu tercih ettiler.

Bir başkası "istivasını/yerleşmesini" takdir ederken, ilmiyle yayılması/arzıdır…

Biri de cahilce dedi ki: O "arşına" oturdu diyerek, cahillikten kendi boynuna bir çıngırak bağladı.

Biri yüz dedi, diğeri iki ayak dedi ve kimse ki onlara: Bu gidiş/bu nasıl söz?' demedi.

Bütün bu konuşmalardan münakaşa çıkar ve kör adamlar ve fil olayında ne olduğu ortaya çıkar. .

“Ne” ve “nasıl”dan muaf olanın Allah celle celâlühüyü –anlatmak yüzünden- peygamberlerin ciğerlerine kan yürüdü.

Onlar bu konuşmalarla akıllarının izini sürmüşler ve bütün alimler ilimlerini kat kat katmışlardır. (Sözü büyütmüşlerdir)

- Ve herkes acizliğini kabul etti. Cahillikte ısrar edenin vay haline.

De ki, bu müteşabih/ alegoriktir deyin; ancak onunla bağlantı kurmayın [öyledir] ve aptalca kavramlardan kaçın.

Kur'ân-ı Kerim'in metni—hepsine inanıyoruz - haberlerde de (bahsettiklerini) kabul ettik.

Kötülük Dileyen Kişiler Hakkında.

Aklı başında bir adam, çok aptal ve düşüncesiz gördüğü gafillerdenn birine sormuş:

"Hiç safran gördün mü yoksa sadece adını mı duydun?

Yanımda var ve çok fazla yedim, sadece bir değil, yüz kez ve daha fazla dedi.

Bilge ve anlayışlı adam ona dedi ki, Ey Mekin ve kalbi selim sahibi…

Sen de, soğanı bilmiyorsun

Ve neyin ne olduğu hakkında çok fazla fazla konuştun.

Kendi ruhunu bilmeyen, başkasının ruhunu nasıl bilecek?

ve sadece eli ve ayağı bilen, Allah Teâlâyı nasıl bilecek?

Peygamberler dahi bu meseleyi anlamakta aciz kaldılar; neden aptalca böyle iddia ediyorsun?

Bu konuda bir delil getirmen istendiği zaman, imanın saf özünü bileceksin;

- Yoksa o nerede ve sen neredesin, saçma sapan konuşmamaktansa susmak daha hayırlıdır.

Bütün âlimler boş ve saçma konuşurlar, çünkü hak din herkese

layık değildir.

Dereceler Hakkında

Cehennemi ruhuna bir mesken kılma, imkânsızı da düşüncelerine yurt edinme.

Ne budalalık ve saçmalıklar mahallesinde, ne de boş hayaller evinin kapısında dolaşma.

Kıyısı olmayan bu denizde ellerinizi ayaklarınızı kurbağa gibi vurun ki kurtulabilesiniz.

Çünkü o sonsuzluk yurdu senin içindir ve bu ölümlülerin yurdu senin yerin değil; bugünü terk et ve yarın için hayatından vazgeç.

Bu dünyadaki çirkinlikler ve hepsi, sol ve sağ, hepsi Âdem'in kötü varisi (oğulları) yüzündendir.

- Yüksek yüzeyi aşındırmanın birçok derecesi vardır, o halde bir derece ile nasıl yetinebilirsiniz?

Ulu dergâha çıkmanın dereceleri/basamakları çoktur, neden bir basamakla yetiniyorsun? /bir derece ile nasıl yetinebilirsin?

Derecetü'l Ûlâ/En yüksekliğin birinci derecesi rüyadır, çünkü o, ilim efendisidir.

Birinci derecede, akıl, ruh, suret/imge ve cevher/öz de toplarsın.

Gerçeği bil ki, dünyada Âdem'in soyu için sonsuz göğe çıkmak için bilgelikten ve çalışmaktan daha iyi bir merdiven yoktur.

Hayatın inişleri ve çıkışları, ruhun bilgeliği kalbi güçlendirir.

Ve eğer bu yolda gafil olursan, ayağına ve eline vur, çaba göstermesen de sorun değil

Kim de tembellik tohumları ekerse, tembelliği küfre miras kalır/dinsizlik getirir.

Kim cahilliğe ve tembelliğe ortak olursa, ayağı sapar (ve amelleri elinden kayıp gider).

Tembellikten daha kötü bir şey bilmiyorum; Rüstemleri/ kahramanları korkak yapar.

Sen kulluk için yaratıldın ve senin için bir şeref cübbesi hazır;

90… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Dürüst olan dört dünyayı bir, âşık olan ise dokuz menzili/evi bir yapar.

[Bu Tembellikle] Servet ve şahlığı nereden elde edeceksin? İsterse, bir ay altmış gün ve amelsiz/ibadetsiz olsa [ne yazar],

Gündüz tembellik, gece rahatlık, ebedi Sasanilerin tahtına ulaşamazsın.

Bil ki, sopanın sapı ve kılıcın kabzası, ağlayan gözlerin nemini bilmeyen krallara taç ve tahttır;

Hükümdarların tacı ve tahtları, yumruğu; kılıcı bileyen el, neden ağladığını bilmeyen gözdür.

Ama para ve yemek peşinde dolaşan hasis, gümüşün ve dünyanın kendisine verdiği karşısında aşağılık olur.

(Hırs) çuvalını aşmayın, ilim perdesini yırtmayın, bulaşıkları yalamayın ve sapıklığı satın almayın.

Ve eğer âlim isen, dağ gibi dinginliğe de sahiptir, sende ebedî zamanın musibetlerden şikâyet etme.

Bilgi, ışıksız bal mumun rüyasıdır ve ilimle birlikte saf bal gibidirler.

Mumsuz bal, hürriyetin remzi, balsız mum sadece yakmak içindir.

Bu yaratılmış evreni ve yozlaşma yurdunu terk et; mebde yurdun soyul me'ad yurduna git; [Başlangıç ve sonuç, dünyâ ve âhiret]

İçinde su olmayan bu toprak parçasında [dünya] , rüzgâr ateşi ve serap bir delildir. [Kuru toprak ve ateş su olarak görünür.]

Allah Teâlâ'nın Koruması Ve Murakabesinde Olmak Hakkında

Hakkın yardımı ile kuşatılanının ağını dokuyan örümceği olur.

Kertenkelenin dili onu övgüyle yağdırır…yılanlar dahi onu memnun etmeye çalışır.

O'nun çarığı tahtın zirvesine basar; onun yakut dudağı toprağın süsüne lâyıktır. [Toprak onunla şeref duyar] ["Muhammedün beşerün la kel beşeri…Bel hüve yakutün beynel haceri."v"Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellem Efendimvbeşerdir; fakat beşer gibi değildir. Belki o taşlar arasında yakut gibidir. Gerçi yakut da taştır; fakat diğer taşlar gibi değildir..."]

Zehir ağzında şekere, taş ise ellerinde mücevhere dönüşür.

Başını Onun eşiğe koyan, ayağını zamanındaki dünyevi şeylerin başına koyar;

Akıl aciz olanı bu kapıya çağırır, çünkü bu kapıdan sapan aciz kalacaktır.

Senin için cehaletten ve bilgisizlikten korkarım ki, sabretmeli ki, [yoksa] birdenbire yola çıkamaz hale gelirsin.

Cahillik, fırınını/ateşini ve haşhaşı verdiği sürece cehenneme sürükler.

Gördüm ki, bir kimsenin çiğnediği lokmayı, ondan bir buğday tanesi çıkıyor.

Ve hayvanların önünde kuşların, çekirgelerin, eşeğin sert bakışları tandır alevi gibi.

Kim değirmen taşının altında değişmeden kaldı. Allah korusun, kim korur ki?

Malın, nefsin için, O sana kafi bir koruyucudur. Sen O'nun yarattıklarındansın.

Eğer köpek ve zincir alırsan, çölün ceylanını yakalayabilirsin.

ve buna olan samimi inancınla güvenir, geçim derdi düşünmezsin.

[Ben sana derim ki, akıl ve sağduyu ile, sözlerime kulağının kapısını kapatama.]

Senin köpeğe ve benim gördüğüm zincire olan güvenin, her şeyi işiten ve görenden daha büyüktür.

Eğer inanç binan bu temel üzerinde duruyorsa, demir zincirli köpek inancına saldırır ve yıkılırsın.

Zekat Veren Bir Topluluk Hakkındaki Kıssa

Cömert bir adam, oğlunun gözleri önünde o kadar çok altın çuvalı dağıttı ki, babasının cömertliğini görünce,

"Baba, bundan benim payım nerede?"

"Ey oğul, Allah'ın hazinesinde" ve yine dedi ki;

"Ben senin payını Allah'a verdim, hiçbir vasi ve onu seninle paylaşacak kimseye bırakmadım ve O sana tekrar verecektir."

O bizim yaratıcımız hayatımızın düzenleyicisi ve Efendimizdir;

O hem imanımıza ve dünyamıza yetmez mi?

Kesinkes sana zulmedenlerden değildir.

Herkese verdiğine karşılık yetmiş katını verir; Sana bir kapıyı kapatırsa, on kapıyı açar.

Rezzâk Teâlâ'nın Rızık Verme Sebeblerindeki Hikmetler Hakkında

Görmüyor musun ki, hikmet sahibi, eşi ve benzeri olmayan Allah'ın, daha var olmadan önce, seni ana rahminde yarattığı zaman, kandan sana dokuz ay rızık verdi.

Annen seni karnında besledi, sonra dokuz ay sonra seni doğurdu;

O dayanak kapısını çabucak sana kapattı ve sana daha iyi iki kapı bahşetti, o zaman seni göğsüyle tanıştırdı, gece gündüz senin için akan iki pınar;

"Bunlardan iç, ye = her iyi şey =ve hoşgeldin, çünkü sana haram değil" dedi.

İki yıl sonra seni sütten kestiğinde, senin için her şey değişti; Sana rızkını iki elin ve ayağınla verdi:

'Onu bunlarla al ve bunlarla dilediğin yere git! '

Eğer sana iki kapıyı kapattıysa, bu doğrudur, çünkü iki yerine dört kapı ortaya çıktı:

'Bunlarla al, zafere gidenler; git „ günlük ekmeğini dünyanın her yerinde ara ! '

Senin için belirlenen vakit ansızın geldiği zaman, tüm dünya meseleleri mecazidir/dünya mallarının hepsi geçip gider.

İki el ve ayaklar işlerinde aciz durumdayken sana bu dördüne karşılık verir. Eller ayaklar mezara kapatılır ve sekiz gök kısmet olur;

Bakireler ve gençler sana sekiz kapı açılır.

Cennet senden önce gelir ki, herhangi bir kapıya sevinçle girersen, bu dünyanın hatırasını kaybedersin.

O, sana anne babadan daha şefkatlidir ve ebediyette önderindir.

96… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Ey genç, bu noktayı iyi dinle ve Allah'ın verdiğinden ümit kesme. Allah sana ilim verdiğinde, imanı kalbinin derinliklerine yerleştirdi.

Senin gelinliğin gibi olan esvabını kıyâmet günü senden almayacak.

İlmin veya altının yoksa ve Ona sahibsen neden hüsran/özlüyorsun?

Seni yüceltecek, - rezil olmayacaksın; Seni şereflendirecek, hor görülmeyeceksin.

Kalbini sahip olduklarına bağlama ve bil ki sana baki olandan verdiği kadardır.

Hazine biriktiriyorsun, bir daha görmeyeceksin; eğer onu O'na verirse, yine hediyeni sana verirdi.

Ve ateşe sahte altın koyduğunuzda, onu yutar ama taze altın senin için parlar.

Ve yaktığı kötüyü, senin için iyilikle değiştirir ; talih başını göklerden sana doğru eğiyor.

Ateşin sağladığı fayda ne kadar kalıcı olursa, ateşi tutuşturan

da o kadar şefkatlidir;

Neyin iyi neyin kötü olduğunu bilemezsin; O senin kendin için senden daha iyi bir ölçen ve tartandır.

Arkadaşının canlı/samimi dostluğu var, öyleyse neden kapısını çalsın?

Senin samimi dostundur; neden ondan korkup kaçıyorsun?

Ey 'olmadıkça', 'Değil' kıyısına giysi ve can bırak;

Ey (Hayır) midyesindeki cevheri/inciyi arayan, ruhunu ve giysiyi (Hayır) denizin kıyısına koy.

Hakk, yalnızca varlığı sona erdirmiş/fenâ olana yönelir; bu yokluk yolunun şartlarındandır.

Sen yok oluncaya dek varlık miğferini bir yana bırakmazsan, sonsuz hayata giden yola yüzünü çevirmeyeceksin;

Ve hiçliği bulduğun zaman, hakikate koşarsın. Varlıkla olduğun müddetçe dilencilik yolundasın.

Allah'ın kitabında okumadın mı, "insanlar ölü değil, diridir."

Şayet zaman/yaşadığın hayat zillete düşürüyorsa, tutkularını bırak, yaratıcıların en iyisi seni var yapacaktır.[Gerçek varlığı, yani kendini verir]

Hidayet Hakkında

Hâdi nefs için hidayet sebebidir. Senin hidayetinse Allah Teâlâ'nın bir armağanıdır.

Bil ki, vazife ve şeriat/din yolunda farz ve sünnetinde sana kılavuzluk eden Allah'ın lütfudur ve O'nun emridir, hakkın nimetlerini say/ kendi kuvvetin değildir.

Onun yakini, telkini ve nur bağışlaması Onun, dünyanın koruyucusu, hem de gözlemcisi olmasındandır

(Kişi) ağır/günahkâr bedenine taptığı zaman, nefs ve ruh bunu nasıl bilir?

Ve orada taş parçası bir maden yakut olacak ve orada meraklı/fuzuliler aklen ve ruhen yüksek olacak.

- Sen dilsizsin, övgün ancak sana yeter [övmeye gücün yetmez], boş boş konuşuyorsun, bu halin sana üzüntü ve hüsranlık için yeter.

O halde minnetsizce insanı yarattıklarından seçen hidayete erdiren Yaratıcının lütfuna bakın.

Bizler inkârdan sonra din ehli kıldı; Karanlıkta açıkça görmemizi sağladı.

Rehber Allah'ın lütfunu görün! çünkü bütün yaratıklardan insanı kendi seçilmişi yaptı.

Onun hazretine/huzuruna, Erkek ve kadın için bir rehbere/mürşide veya rasüle/elçiye ihtiyaç bırakmadı.

Gerekirse altı emire rehberlik etmesi için kediyi müjdeci ve köpeği rehber yaptı.

Yüzünü Yaradan'a çevirmeyen, bildiği ve sahip olduğu her şeyin putu kabul edilir.

-İyiliğiyle sana tam hidayet verecek, ondan sonra da gemi senin kulun olacak.

O'nun lütfu seni tamamına erdirecek ve sonra gökler senin kölen olacak.

Ve hakikatten Ondan yüz çevirenlere, diyorum ki, onlar insan değillerdir.

100… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Ve bir köpek, yüzünü buruşturan bir zavallıdan daha iyidir, çünkü aramayan bir köpek av bulamaz.

Ve şişmanlamış tembel bir köpek, işlerde iyi olan bir saldırgan gibi değildir.

Şafağın doğuşundan ve alacakaranlığın arkasındandır, aşk uğruna yüzünü Allah'ın tarafına çevir.

Gün nedir ki perdeleri açar, gece ise perdeden başka nedir

Ve ona gelen ve dikkatle dinleyen herkes kendi kendine gelmedi, aksine onu getiren iyiliği oldu.

Bil ki, bulutların güneşte bile bol bol yağmur yağdırdığı gibi, nefsi secde ettiren O'dur

Ey Derviş, sahip olduğun hidayete kendim kazandım deme, Hakk'ın armağanı olarak gör.

- Bermek âli/ehli cömert oldular ve sehavet/cömertlikle ruhun ikizleri gibi oldular.

Ve astronomi ilmi [rüya olacaklarına işaret etse de isimleri ruh olarak kaldı ve yok olmaktan kurtuldular.

Bu çağın insanları, iyi olsalar da, küstah sinekler gibi gözlerde bir zerrecik gibidirler.

Konuşurken sanki sarhoşluk içerler ve cömert olduklarında kalpleri kırılır ve ruhlarına sıkıntı verir.

Mücahede Hakkında

Varlıktan yokluğa döndüğünde, mücadele kuşağını kuşan ve yolunu kes.

Ve kemerle kuşanmış durduğunda, tacı kalbin kavşağına koydun mu?

İkbal'in tacını kalbin başına koy ve ruh ve beden kudretini kaldır.

Ve eğer içinizdeki zayıflığın kuvvetliye dönüşmesini isterseniz, önce kürkünü/varlığını ihmalkarlık/tembellik köşküne bırak.

Ve eğer gaflet bu işe gülüyorsa, ancak aklı başında olan bunu kabul eder.

Melik kapısına geldiğinde ridanı at [bedeni varlık elbisesi], yolda ne çok kürk/varlık var.

102… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Âdem'in attığı ilk adımda adaletsizlik kurdu pelerinini yırttı.

Kabil zulme susadığında Habil yokluk ridası/elbisesi giyerek ölmedi mi?

İdris varlık libasını çıkardığında Cennet kapısının kendisine açık olduğunu görmemiş miydi?

Allah Dostu onların elbiselerini yıldızdan, aydan ve güneşten amansızca yırtınca, gecesi gündüz gibi aydınlandı ve Nemrut'un ateşi bir bahçe ve bir gül çardağı oldu.

Süleyman'a bakın, adaletiyle ümid ridasını kassara/kalp ağartıcıya verince, cinler, insanlar, kuşlar, karıncalar ve çekirgeler (her ikisi de) Kalzam suyunun dibine ve dağın zirvesine çıktılar. Hepsi onun yüzünü güzelleştirdi ve hepsi onun görüşüne itaat etti.

Ve kalp ateşle yandığında, gözyaşları dökülür, ve felek rüzgarlarının omuzlarında yükselir.

Musa Kelim, keder ve ıstırap içinde büyüdüğü Medyen'e yüzünü çevirdiğinde, elini yüzüne vurup, kederli kalbinden dolayı, cevheri/özü keder olan hırkası/bedeni üzerinden ridayı cüppeyi çıkardı

Ta ki gaybın kapısı ruhuna açılıncaya kadar, on yıl boyunca Şuayb'a hizmet etti.

Böylece eli Mısır'ın gözü gibi (aydınlık) oldu ve ayağı Sina adamlarının başındaki taç oldu.

- Ve o zaman = Allah Teâlâ'nın Ruhu = ruhsal denizden nefes alan Ruh ve Rab'bin inayetine tabi oldu. yolculuğunun ilk aşamasında ridasınıkalplerin temizleyicisine gönderdi.

Daha çocukken, ruhuna parlaklık ve meleklik verdi…

Ebedi Güç tarafından, gizlice teşvik ve açığa çıkan lütufla, benliğini yitirdi;

cüzzamlı beden, yeryüzündeki gölge gibi onun aracılığıyla yeniden karardı, kör göz tahtın basamakları gibi aydınlandı. Onun gibi birisi ne ad, ne de ün peşinde koşarsa, bir kavanozdan on çeşit renk (yiyecek) çıkarabilir.

Yanındaki taş misk gibi kokardı; ölüler canlı eyleme yükseldi ve konuştu. Onun lütfuyla, kalbin ölü toprağında hayat başladı; gücüyle batağın kalbini canlandırdı.

Kader-Kaza dükkânları kapattığında ve Allah Teâlâ'nın buyruğunun eli yokluğun çukurunda yattığında, dünya kötü

tutkularla, pazar serserilerle ve devriyelerle dolup taştı.

Sonra zulmü kaldırmak için bu dünyaya bir halife gönderdi;

Çünkü o halife, kalb semalarından zahir olunca, tertemiz bir beden gibiydi.

Ve adaletsizliği püskürtmek için bu dünyaya bir polis gönderdi.

- Çünkü o, kalb semalarından zahir olunca, tertemiz bir beden gibiydi.

Din yolunda hiçbir zaman bir rida sahibi olmadı, öyleyse onu bütün yeryüzüne neden kassar gibi gönderdi?

Ne zaman ki bu ölümlü dünya, baki hayattan geldi için cemal olarak süslü ve güzeldi.

Onun uğrunda sükût eden herkes ölümsüz oldu (ve sözü hayat oldu). [Emirler sonsuz itaat edince]

Konuşmuyorsa bu tembellik, konuşuyorsa cehaletinden değildir.

O halde ey efendi, çok söz gördün, ve onlarla kalbinin

kapısının kalınlaştığını/katılaştığını da gör.

Sessizliğinde eğlenmeyi düşünmüyordu ve konuştuğunda boş konuşmaların naşiri/yayıncısı değildi.

Cehd/ emek, sevgi ve talep, geceliğin ucunu gündüzün cebine taşıdı.

Geceyi ve gündüzü bir adalet ölçüsüyle ayarlamak, her türlü keyfilikten daha hayırlıdır.

Dili olmayan herkesi, onun güzel kokusunu içerde buluncaya kadar sınırlandırır.

- Bu konudaki konuşmamdan şüphe etme ve gözlerini aç ve bir olduğunu hayal et.

Yolda aşıklar ruha ayeti okurlar "(Yer) Üzerindeki her şey fanidir."

Ve bu aptallar yankesici hırsızlar, akılları var, ama yolu kapatmak için kullanıyorlar.

Çünkü onun işi adalet, hikmet ve açıklıktır ve mülkü/hakimiyeti boyun eğdirme, izzet/şeref ve gizliliktir.

106… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Suyun ve çamurun boyun eğdirilmesi bir ar/rezalettir ve güzel bakan bir göz ve kalp onun künhünü görmez/takılmaz bu nedir diye.

Akıl, görme (aldatmacası) ile kirlenmiştir, öyleyse göster bana de ve Musa gibi ol.

Çünkü (Musa'nın) bedeni tecelliden çıktığında, kulağına "sana tövbe ettiğimi" söyledi.

O halde, O'nun zâtının sıfatını ilim ile bil ve O'nun, binbir arınmış isimlerini oku.

Onun bilgi (gücü) altındaki tasviri iyi değildir ve kulağın işittiği her şey O değildir.

Onun özelliği ile nokta, çizgi ve yüzey altı boyutlu bir cisim gibidir.

O, altı boyuttan üçünü uzaydan, bu üçünü de zamanın içinden yaratıcısıdır.

Aklı başında kimse onda bir kusur görmez ve O, gaybın içindekini bilendir.

Vicdanları ve sırları bilen O'dur ve henüz yapmadıklarını

kalbine yerleştiren de…

Takdis /Kutsama Hakkında

Kâf ve nun sadece bizim yazdığımız harflerdir, fakat kün nedir, ilâhî hükmün failinin acele etmesidir.

Geciktirir veya çabuk davranırsa, bu O'nun zayıflığına bağlı değildir;

Öfkeli ya da sakin olup olmaması, nefretine bağlı değildir. Onun nedenselliği ne kâfirlikle ne de imanla bilinir ve ikisi de bilinmez.

Doğası ile. O, akılsızların sözünü ettiği niteliklerden paktır, ariflerin söyleyebileceğinden daha saftır.

Akıl, her ikisi de dünyanın yüzünde topallayan kafa karışıklığı ve varsayımdan oluşur.

Varsayım ve düşünce iyi birer rehber değildir; zan ve maksat/gaye nerede ise, O yoktur.

San ve amaç O'nun yarattıklarındandır; insan ve akıl O'nun yeni olgunlaşan bitkileridir.

108… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

O'nun Doğası hakkında herhangi bir doğrulama, insanın yetki alanını aştığından, bu, kör bir erkeğin annesi hakkında bir beyanı gibidir; kör adam bir annesi olduğunu bilir ama onun nasıl biri olduğunu hayal edemez; onun hayal gücü, şeylerin neye benzediğine, çirkinliğe ve güzelliğe, içeri ve dışarı dair hiçbir kavrayıştan yoksundur.

Bunun gibi dualite/çift yönlü bir dünyada, O, senin de O olması yanlış olur.

Eğer O'nu iddia etmezsen, bu iyi değil; O'nu iddia edersen, kendin iddia edersin, O değil. (O'nun olduğunu) bilmiyorsan, dinsizsin ve eğer O'nu iddia ediyorsan, O'na benzeyenlerdensin.

O, birlik veya çözüm yolu ile değil, cilalı bir aynadaki yüz gibi yanınızdadır.

O 'nerede' ve 'ne zaman'ın ötesinde olduğuna göre, nasıl senin düşüncenin bir köşesi olabilir?

Yolcular O'na doğru yola çıktıklarında, boş yere, 'İşte, bakın! Şahin gibi cüretkar adamlar, sokakta bir kumru gibi, boyunlarında bir tasma, 'Ku…Ku…Nerede, nerede? '

Ve orada olmayan kumru Ku, (Nerede?) der ve eğer oradaysan, =hu/O= demedin.

Dilersen ümid et, dilersen kork; Hiçbir şeyi boş yere yaratmamıştır. Yapılan ve yapılacak her şeyi bilir; sen bilmiyorsun, ama bil ki O senin acını dindirecek. O'nun bilgisinde, O'nun hikmetini ve merhametini öğrenesiniz diye boyun eğmekten daha iyi bir şey yoktur.

O, hikmetinden yarattıklarına, ihtiyacı olana daha büyük kaynaklar vermiştir; Herkese kâr elde etmek ve zararı önlemek için uygun kaynaklar verdi. Ne gitti, ne geldi ve dünyada ne var, böyle bir şekilde gerekliydi; aptallığı konuşmana sokma; O'nun hükümlerine rıza ile bak.

Eski Bir Hikâye

Bir ahmak, otlayan bir deve gördü ve dedi ki:

Senin suretin neden eğri? Deve dedi ki,

Böyle söylerek nakkaşı kınadın;

Küçümseyerek benim çarpıklığıma bakma ve benden doğru yolu seyret/gör.

110… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Benim suretim böyle çünkü en iyisi, bir yayın bükülmesinden mükemmelliği geldiği gibi.

Bu fuzuli/küstah konuşmanla buradan çık git; eşek kulağı eşek kafası iyi gider.

Kaşın kemeri, sizi rahatsız etse de, yine de göze uygun bir kubbedir;

Göz, kaş sayesinde güneşe bakabilir ve gücünün çiçek açması sayesinde yüze bir süs olur.

Yaptığı her şey için onu suçlamayın. Kötülükte olsa ve iyilikte, iyilik yapmaktan başka bir şey yapmayın.

Aklın eli cömertlikle güçlenir ve güneşin gözünün (alttan) kaşlarına dönüşmesine bak.

Bilgelere göre çirkin de güzel de çok güzeldir, O'ndan hiçbir kötülük gelmez;

Bil ki, O, ilâhlığa lâyıktır, tıpkı gecenin ayın sesine uygun olması gibi.

Onun hakkında gördüğün her şeyi, ne kadar çirkin olursa olsun, güzel bulman senin için daha iyi.

Dinlenme ve yorgunluk nefs için takdir edilmiştir, fakat sanki bir hazineymiş gibi dinlenme her zaman ruh içindir.

- Ama (bu hazinenin) başında çöreklenmiş zararlı bir yılan var, akıl onun elleri veya ayaklarıyla yüzleşmek zorundadır.

Şaşı Gözle Bakan İnsanların Hakkında Bir Temsil

"Çocuğun babasıyla tartışması"

Gözü şaşı bir oğul babasına sordu:

Ey sözleri zor olan şeylerin anahtarı olan sen, niçin böyle dedin?

Etraftaki olan şeylerin iki olduğunu gördüm ve ben gördüğümden fazlasını görmüyorum ki;

Şaşı olan biri, her şeyi çarpık sayarsa, gökteki ikiyıldızda dört gibi görünür.

Yani bunu kim söylediyse yanılmıştır, eğer şaşı müfrede /tek bakarsa iki eş bulur..

Korkarım ki sen, iman yolunda, şaşı gören şaşı gibisin veya

112… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Allah'ın yaratış eseri yüzünden deveyle boş yere tartışan budala gibisin.

Ruha akıl vererek onu yüceltti; Affedici merhametini kusurlarımıza karşı besledi.

Allah, O'na yöneldiğinizi çok iyi bilir; O'nun dualarınıza icabet etmesini geciktiren hikmetidir.

Hekim, hastasını dilediğinde duysa da, toprak yiyiciye toprak vermez;

ve ömrü boyunca canı gönülden istese de, toprağı nasıl toprak verir ki?

O'nun fiili nasıl sebepsiz olur, yoksa hükümleri senin zayıf anlayışına göre mi olacaktı?

Saf zehir kadehini içmiş ve ondan ölmemiş çok sayıda insan var;

Bu kamış delen biz/demir iğne ile hastalıkları olan bedeni delmek ruhun gıdasıdır. [Ney]

Bilgeliği ve adaletiyle herkese gerekenden fazlasını vermiştir; bir sivrisinek filin derini ısırırsa, ona kulaklarını çırpmasını

söyleyendir

Bir de bit varsa, pireleri zıpladığında öldüren tırnaklarınız da var.

Dağlar yılanlarla dolu olsa da korkmayın, dağda da taşta panzehir var;

Ve eğer kalbinizle bir akrebin varlığını hissediyorsanız o zaman onun için ayakkabı ve tabanın da var.

Bu dünyada ne kadar acı olursa olsun, her birinin bin ilacı vardır.

Kendi çekim planına göre şiddetli soğuk küresini ve ateş küresini birlikte askıya almadı mı?

Vücudun ayık olması için, kalbin sıcaklığının aksine beynin soğukluğu ile beden dengelenir;

Karaciğer ve kalp, mide ve atardamarlar vasıtasıyla vücuda su ve hava gönderir ki, nefes ve kan yoluyla kalp hareketiyle ve karaciğer durgunluğuyla vücuda hayat verir.

Melekleri/kuvvetleri ve hükümranlığı ile âlemde vardır. aynı zamanda arşının nurunun üstünde ve altında karanlık vardır;

Bu maddenin her ikisini de gölgesini eserinin üzerine yaydığı zaman, yaratılışta bahşetmiştir.

Cenâb-ı Hakk'ın lütfundan bedene bahşettiği dünyevî dünyayı, ruha bir izzet olarak mânevî âlemi;

Böylece hem iç hem de dışıyla insan kuvvet bulsun, beden bu dünyanın mülkünden, ruhta âleminden;

Bil ki, ne zaman bir zehir olsa balı, bir lütfu olsa kahrı onu yakalar.

Annelerimizin bize yaptığı hacamattaki verdiği acı ne güzeldir.

Gaflet Ehli Hakkında

Dadının, çocukluğunun ilk günlerinde nasıl bazen küçüğü beşiğine bağladığını, bazen de kucağına koyduğunu görmedin mi?

Bazen sert vurur, bazen yatıştırır; bazen ondan uzaklaştırır ve iter, bazen nazikçe yanağından öper ve tekrar okşar bazen de etrafına şeker serptiğini hatırlasana?

Bir yabancı bunu görünce dadıya kızar ve içini çeker; ona,

"Dadı güzel ve kibar değil, çaresiz çocuğa yaptığına bakar mısın?" der. Dadının haklı olduğunu nereden bileceksin? Onun çalışma sistemiher zaman böyledir.

Allah Teâlâ da kula gerektiği gibi ve her konuda olması gerekeni yerine getirir.

İhtiyaç duyulan günlük rızkını verir, bazen hayal kırıklığı, bazen zafer; Bazen mücevherli bir taç takar, bazen de bir bakıra muhtaç bırakır.

Allah'ın hükmüne razı ol; ya da değilse, o zaman yüksek sesle ağla ve seni kendi hükmünden kurtarması için İmam Kadı'ya şikayet et!

Yine de böyle düşünen bir aptaldır! Her ne olursa olsun, ister talihsizlik, ister refah, bu bir nimettir ve kötülük sadece geçicidir.

Aklı olmayan kibirli kimseden başkası kötülük yapmaz, çünkü onların öfkesi vardır.

İyilik ve kötülük onun dünyasında yoktur; 'iyi' ve 'kötü' isimleri sana ve bana aittir.

Varlığında kötülük asla gelmez, öyleyse Allah Teâlâ kötülüğe

neden izin versin ki?

- Dünyayı yaratan, "ol dedi ve oldu", insanlara nasıl kötülük yapar, nasıl ister ki? !.

İyi ve kötü dünyada mücerred/sadece iki kelime değildir. 'iyi' ve 'kötü' isimler sana ve bana aittir.

O zaman Allah Teâlâ ufukları yarattığında, mutlak kötülüğü hiç yaratmadı.

Öyleyse ölüm bu ölüm içindir, bir rızık da öyledir. Zehir besindir ve dolayısıyla ölümdür.

Aynanın yüzü de sırtı gibi siyah olsaydı, kimse ona bakmazdı;
Arkası mücevherlerle dolu olsa da bakış aynanın yüzüne aittir.

Parlak yüzlü güneş iyidir, sırtı siyah veya beyaz olsun; Çünkü

O, sizi gönül hüznü içinde tasvir ederken, daima aynanızı kalbin önüne dikmiştir.

Yaratıcılığı ve Kudreti Hakkında

O, zahiri varlığı tasvir ettiği gibi ve kalplerin içini de tasvir ederek icad eder.

- Yaratışı yokluktan önce geldi ve onun zâtı kıdemine teslimdir.

Ona kibirlensen gazabı ile sana kırılmaz, eğer ayniyetle[aynısı gibi olmayı iddia] etsen sana gözleriyle bakmaz.

[Yani seni muhatap almaya bile değer vermez. Sen yoktan var ettiği bir mahluksun]

Tavus kuşunun ayağı da kanadı gibi (güzel) olsaydı, gece ve gündüz görünürdü.

Kıdem kalemiyle kıdemi tasvir eden, beşerin tasvirine de gücü yetendir.

Aklı sûreyi okuyacak ve maddeyi de suret kabul edecek vasıfa tâbi kılandır.

O, mubdi, varlığı olmayana varlık veren, kudreti olmayanı kudret sahibi yapandır.

Onun kusursuz yaratıcığı aklın kıblesi, eşsiz varlığı ile aşkın Kâbesi oldu.

Akla uyanıklık yolu bahşetmiştir; peki bunun ne olduğunu sanıyorsun?

Köpek için tasmayı ve taş için yol münasip gören; seni kutunun dışında parlayan bir yakut yaptı.

Bunun nedeni, melik harcamak için gümüşe ve hazinesinde saklamak için yakutlara sahip olmasıdır.

Gümüş, düşük değerinden şikâyet ederken safir ise kanla dolu varlığından memnun oldu.

Sâki saf zeberced bir su çarkı yaptı; Ve dolaba yeteri miktarda gümüş kap bağladı…

Kadrini Ta'zim Hakkında

Ateş, rüzgar, su, toprak ve evren, üstünde akıl ve ruh vardır ve ortasında melik vardır.

Ve bilin ki akıl, ruh ve mutlak suret hepsi bir emirdir ve emir de haktandır.

O, tasvirin ve maddenin pergeli ve lütuf, şükran ve minnetin hepsi birer görüntüdür.

O, elinde mum ve şamdanı olmayan herkesin yolunu açmıştır/peşinden gelmişlerdir.

Ve hayat ve dirilişin ana yolunda fiil ve kuvveti, kevn ve fesat aleminde/yaratılış ve bozulmayı iki eş yaptı.

Gücünü fiiline bağladığı halde dünyada konuşması ile kudretini gösterdi. (Ol demesi yetti)

Olan her şeyde o sebeb ve onun kuvveti ile meydana gelir.

Atasözleri Ve Öğütler Üzerine "Yoksulluk Yüz Kararmasıdır" Ve "Dünya Bir Ayrılık, Değişen İşler Ve Göçler Evidir."

Karanlığınızı koruyun, onsuz yapamazsınız; çünkü siyahlık hiçbir renk değişikliğine izin vermez.

Yüzün kararmasıyla mutluluk gider; kızaran bir yüz nadiren neşe verir.

Ateşin harareti, kalbinin arzusunun alevi karşısında siyahtır; sıkıntıda olmasına rağmen, çirkin zenci yüzünün siyahlığında mutluluk bulur;

Onun sevinci güzelliğinden değil, mutluluğu tatlı kokusundan mı gelir?

120… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Hilalin görkeminden daha nurlu, Bilal'in ayakkabısındaki hilalin görüntüsü;

Kalbinin sırrının bilinmesini istemiyorsan, yüzünün karalığını iki cihanda da tut, çünkü Çünkü şehvet sahibi, gündüz köle, gece ise örtülüdür.

Elini bu boş arzulardan kaldır ve bil ki arzular zehirdir ve mide yılan gibidir.

Arzu yılanı seni ısırırsa, bunlar sizin için pek iyi değil.

Bu şekilde kötülüğün içinde iyilik vardır, tıpkı karanlığın kalbinde hayvani suyun bulunması gibi.

Ve kalpteki hüzün sevdadan gelir ve gece, çünkü gece gündüze gebedir.

Allah'tan başka her şey, topraktan olan her şey hak din yolundan uzaktır.

Böyleyken bu kadim/eski evdeki erkekler, yeniyi şirke düşmeden ya da aşk olmadan edindiler.

Allah Teâlâ'nın bahçesinde gururla yürüdüklerinde tüm uyarıları bir kenara atıyorlar.

Ruha bağlanmamak hepsinin nihai sırrıdır ve saf ruhun referansı bir kelime ile ilgilidir.

Kendini kaybetmek nefsin gizli hedefidir; saf ruhun sığınağı kelimeyledir.

O halde, Allah'ın buyruğuna bir kez bile ulaşıncaya kadar, ruhu ve aklı bir kez bırakın.

Ve zamanın yatağına/işlerine katlamayan sen dördün (unsur) ve dokuzun (gezegen) ötesinde, hayatın ve aklın bir adım ötesine geç ki, Allah'ın emrine varasınız.

Geceleri kör olduğun için göremezsin ve sen aptalların zihinleri gibi sadece gün içindesin/düşünüyorsun.

Hakk yolunda sözlerimi sana göz kırpıp başımı sallayarak şaka olarak değil, şaka mistik ve sembol ile söylüyorum.

Batıl bırakmadıkça, orada Hakk yoktur ve (hak ile batıl arasındaki) sallanmanız da saf hak değildir. Hakikat saf olmayana ait değildir.

Ve sadece bu şekilde, olmak dünya dirliğinden başka bir şey artırmaz. Dünyadaki güç ve mal ahirette hiç mesabesindedir.

Tıpkı içenlerin akıllarının boş olması gibi, orada altın sahiplerinin kuvvetinde hayır yoktur.

Cenâb-ı Hakk'tan Başkasına Muhtaç Olmamak Ve O'na Bağlanmak Hakikatin Sırlarındandır

Muhakkak ki Yaratan, mülkünde lisana ihtiyaç duymadan benden ve senden tamamen bağımsızdır;

O'nun bağımsızlığı için sadakatsizlik veya imanın ne önemi var ki?

O'na saygı göstermesen yahut şirk koşsan ve yakinden bilmesen, bir beklentisi yok ki...

O ki, senden bir ihtiyacı olupta muhtaç olmadığı gibi sana şükrettiğin için teşekkür etmene medyun olacağını mı sandın?

Bil ki; Allah'ın hüküm vermesi ve hikmete lâyık olması hakikatindendir.

İtaat ve isyan senin için bir arsızlık, ancak bunların Ona nisbeti (olmuş olmamış) her şey müsavidir.

Bu halde kim Allah'ın kapısına ulaşmak istemişte, ne zaman akıl, el ve ayak ulaşmış?

O sizin duanıza çağırıcınız ve siz muhtaçsınız Çünkü O sizin çobanınızdır ve kurda karşı korumak ister.

Kurt ve Yusuf sana küçük ve büyük görünüyor; ama O'nun yanında Yusuf ile kurt birdir.

O'nun lutfu için muhalefet mi yoksa yardım mı? Kahrına nisbet Musa mı ve Firavun mu?

Nefs ve gökler O'nun yaratıklarıdır. O'nun tarafından seçilen birine ne mutlu.

Akıl ve fikrin izzetine delil olması yahut büyük deliller ve evrenin nisbetinin bile yanında değeri yoktur.

O'nun ne şerefi var,? Hizmetin veya isyanın sana bir şeref veya ayıptır, fakat O'nun katında ikisinin rengi birdir.

Gökler ve onları döndüren, değirmen taşı ve değirmenci gibidir;

Hüküm bir emirdir ve akıl emre tabidir, nefs tasvir edimiş ve tabiatta o şekle tabidir.

Huzursuz göklerin ve yerin hareketi, bir ejderhanın ağzındaki bir karınca gibidir; ejderha karıncayı yutmaz ve bilinçsizce

göklerin devrimi devam eder.

Ve aralarında kaybolmuş gaflet uykusunda ve bir plasentada ıstırap değirmeninde çalıştırır.

Kaçınılmaz olarak ölümün eşlik ettiği bir hayattaki ömrün O'nun yanında bir habbe gibidir

Bu nedenle = Kabul et = ve = Git = demek için iki el ve ayakla çabalamanı istedi

O'nun hizmetinde sebat etsen de O'nun yoluna ancak O'nun lütfuyla ulaşırsın.

Ve elleri ve ayakları ile kendisine ulaşan, onlarla nasıl Allah'a ulaşabilir?

Tazarru ve Acziyet/ Yalvarma ve Çaresizlik Hakkında

(تضرّع) i. (Ar. żurū' "boyun eğmek, zelil olmak"tan teżarru') Yalvarma, yakarma:

Alçaklık sana yakışır, şiddet sana uymaz; bir çılgına dönmüş arılar kovanına bir adamın çıplak girmesi bir yersizliktir.

Gücünü bir kenara bırak, kendini alçakgönüllülüğe bırak ki, göklerin yükseklerini ayaklarının altında çiğneyesin;

Bu kimse akıl bilgisiyle Allah Teâlâyı bilirse, kuvvetinin olamayacağından şikayet etmez.

Kuvvet ve servet üzerinde hak iddia edersen, senin gözün kör, kulağın sağır olur.

Yüzün ve altının kırmızı, elbisen çok renkli, o zaman namus utancını, barış bulmaya bak.

Gücünün tozuyla Hakk Subhânehu ve Teâlâ'nın kapısına şikayetle gelme, çünkü bu yolda şikayetinden vazgeçersen kahraman bir ferd olursun.

Bu, borcunu ödemekten değil, yoksulluğunuzu takas etmekten gelen zenginliktir.

Böylece yeteneğine acizlik gözüyle bakma ve efendiliğine zarar verme.

Kendi desteğin olduğun sürece, giyin ve ye; ama eğer O'nun tarafından desteklenirsen, kalıcı olduğun sürece yaz ve biriktir.

Ey dost, aptalca konuşma; var olan her şey O'nun aracılığıyla

vardır; kendi varoluşun bir bahanedir.

Kendini kaybedersen, toprağın mescit olur; kendine tutunursan (varlık verirsen), bir ateş tapınağı, yine kendine tutunursan, kalbin cehenneme kendini kaybedersen cennete döner.

Kendini kaybedersen, her işin rast gider; çünkü seninle (bu yolda) nice engeller vardır.

"Sen sensin" demek, aşk ve nefreti; "sen sensin" küfür ve dini doğurur.

Hakkı ve olmayan köle olarak kal; çünkü bir melek ne aç ne de tokluğu hisseder.

Devletini korku ve umut yönetiyor, ne zaman nefsin giderse artık umut ve korku kalmaz.

Baykuşlar sizin için melikin bir sarayın etrafında gezindikleri zaman, (onun için) uğursuz, günü için şer ve günah dolu olur.

Harabesinde yalnızlığıyla yetindiği zaman, kanadı anka kuşunun kemiğinden daha iyi olur.

Misk su ve ateşle bozulur; ama misk kesesi için ıslak ya da

kuru ne fark eder?

O'nun kapısında Müslüman mı yoksa ateşe tapan mı… ne fark eder? Ateş tapınağı yahut bir savma/keşiş hücresinin de farkı yoktur

Ateşe tapan ve Hristiyan; erdemli ve ayıplı/suçlu; hepsi arayandır ve O aranandır.

Allah Teâlâ'nın özü asla bir kusuru kabul etmez, peki şimdi kusurun yerini nasıl bulacaksın?

Din sevgisi talimatla doğmaz; yakin/kesinlik nuru parladığında ay batar.

Zahit adam iyiyse, onun iyiliği kendine; eğer hükümdar şerliyse, yaptığından bize ne?

Kurtuluş için iyilikte sebat edin; Allah Teâlâ'nın kaza ve kaderi ile niçin inatlaşıyorsun/çekişiyorsun?

Bu bir haftalık duraklamada, olmak var olmak değil, gelmek gitmektir.

'Acele edin' kelimesini söyleyin; çünkü mahşerde mümin 'Yol açın!' diye seslenir.

Mustafa [salla'llâhü aleyhi ve sellem], Merhaba! ' ; dedi büyük oldu.

Bununla Musa'nın eli ay oldu, Allah Dostu İbrahim aleyhisselâm kusurunu bilerek, ah, vâh ederek yalvardı.

Kime = أواه = evvahın =و= waw ını ona inancının samimiyetini, inancının heybetini ve güzelliğini verdi;

Ne zaman awwah'ın ortasından waw çıkınca "ah", bir iç çekişten başka bir şey kalmaz, bu acayip şeylerdendir.

"Ah" kalınca, O'nun bir hatırası ; O'nun dini, değildi, onun eseriydi = .

Sur sesinden önce sefalet kılıcıyla kendini öldür;

Senden kabul ederlerse [ahını] rahat edersin; değilse, olanları sanki hiç olmamış gibi düşünün.

Mutlak'ın istiğna kapısına küçüklükle veya büyüklükle gelirsen veya hiç gelmezsen, bundan O'na ne olur ki?

Ve horoz için gün ne anlama geliyor ki, yemek zamanı geldiğinde (ininden) çıkıyor.

Senin varlığın nedir, yokluğun nedir O'na? Senin gibi niceleri O'nun kapısına noksanlıkla geldi

Ziya pınarı ortaya çıktığında, onu kırbaçlamaya hiç ihtiyacı yoktur;

Yine de tüm bu ihtişam su ve topraktan başka bir şey değil, orada ancak ona saf hayat ve kalp vardır.

Ve ne yaparsan yap (vurun) yoksulları ısıranları, çünkü kim (vur) diyen ancak onun şerefidir.

Sefillerin 'Yolumuzu aç ' demesi ne etkisi olabilir? Yalnız O'nun nuru 'Yol yap' diye haykırırsa bu kafidir.

O kandil senin kendine olan güvenindir; güneşin parlaklığıyla son bulur. Onu bu mumun alevi, soğuk rüzgar söndüremez, belki yarım hapşırık ruhundan ömrünü alır.

Öyleyse yolunuz bu sokakta değil; bir yol varsa, ahlarınız/iç çekişlerinizin yoludur.

Hepiniz ibâdet yolundan uzaksınız, boş ümitlere kapılıp aylarca, senelerce başıboş dolaşan eşekler gibisiniz.

Kimi zaman erdemli, kimi zaman kötü olduğun için, kendin

için endişe ediyorsun, yine de kendinde bir umut olalı;

Ama bilgeliğin ve utancın yüzü bembeyaz olunca, —git, bil ki korku ve umut hep bir olmalı.

Hikâye

Hz. Ömer bir gün yolda oyun oynayan ve herkesin kendisiyle övündüğü bir grup çoçuk gördü;

Herkes Arap usulüne uygun olarak başını açıkta bırakarak güreşmek için acele ediyordu.

Hz. Ömer çocuklara baktığı zaman, korkuları sevinçlerinin perdesini yırttı;

Abdüllah b. Zübeyr hariç hepsi ondan aceleyle kaçtılar… Hz. Ömer ona, "Neden önümden kaçmadın?" dedi. " Ey keremi ihsanı çok olan Önünüzden ne diye kaçayım?" dedi.

"Sen zorba değilsin, ben de suçlu değilim."

Kendi erdemini idrak eden biri için kabul ya da red, iyi ya da kötü ne fark eder ki?

Bir şahıs dindar ve adil ise, halkı onun adaletinden

memnundur; ama zulme meylederse ülkesini harap eder.

Erdemli ol, ağrıyan bir kafadan kurtulacaksın; Eğer kötüysen, bütün yeminleri bozmuşsun demektir..

Kuvvetini adaletten aldığın zaman, bineğin her iki durak yerini de geçmiştir.

O halde O'nun adaletine şaşıp kal ki, O'ndan başka ikinci bir şeyi hatırlamazsın.

Allah Teâlâ'yı Zikretmek Hakkında

Yaşlı kadınlara seslenmek gibi vacip olan zikri (zorunlu) arkadaşlar için ve az konuşmak nasıl tabir edilir?

Cevri/zulmü dahi tüm hikmetiyle adalettir; O'nu düşünmeden geçen bir hayat rüzgardır.

Gözyaşlarına boğulan O'nun aracılığıyla güler; ama o, zikretmeyen kalp bir örstür.

O'nun adını andığın zaman emniyettesin; ta ki sen, yoluna sağlam bir ayak basarsın;

O'nu zikretmekle dilini toprak gibi ıslat ki, ağzını gül gibi

altınla doldursun.

Bilge adamın ruhunu hayatla doldurur; kendine aşık olanın kalbini susuz bırakır.

Kararınız ve fikriniz doğru olana kadar kapısından bir an bile ayrılmayın, diye

Eksik ve eksik bir düşünce, sadece önündeki kişiyi hatırladığı için cahillerin özelliklerinden biridir. [gördüğünü düşünen]

Hikâye

Sevri, itaatta ve davranışlarında iyi olan Bayezid Bestami'ye;

Ağlayarak güzel bir soru sordu;

'Ey Şeyh, söyle bana, kim zalimdir? '

Şeyh dedi ki;

Ona Ümmü'l Kitaptan bir taslak vererek cevap verdi ve dedi ki:

" Şu bahtsız zalim kimse, gündüzün ve gecenin bir anına gaflet içinde O'nu unutur: O, O'nun boyun eğen kulu değildir."

Eğer sen bir nefeslik O'nu unut, senden daha zalimi utanmazı yoktur;

Sen yanında olsan ve onun adını zikretsen bile, [unutmandan dolayı] ondan gelen bir esinti seni mahveder.

O halde kalbinde ve ruhunda O'nu düşün, bir an bile unutkanlığa düşme.

Temsil

[Bir misal]

Bu yolun her zaman dikkatli, adamı Haydar-ı Kerrar'ın bu sözlerini hatırla.

'Ve Rab'be O'nu görüyormuşsun gibi namaz kıl; ' böyle yapmazsan, ondan yardım iste.

O halde O'na iki cihanda da ibâdet et, sanki O'nu gözünle görüyormuşsun gibi.

Gözün O'nu görmese de, Yaradan'ın seni görür.

Allah Teâlâ'nın anılması yalnızca mücahede/çatışma yolunda vardır;

134… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

O, müşahede ehlinde yoktur:

İlk başta O'nu zikir sana kılavuzluk edip başına götürürse de, yolun sonuna götüremeyecek her şey heba/ boşuna olacaktır.

Çünkü dalgıç denizin derinliklerinde suda arar ve su onu yukarı çeker ve yaralar/eza verir.

Ve orada olmayan kumru Ku, (Nerede?) der ve eğer oradaysan, =hu/O= demedin.

O'nun huzurunda olanlar, O'nun heybetinden zengindirler; eğer yokluk senin payınsa ağla dur.

Halkalı güvercinin hasret feryadına kulak verin, iki arpa tanesi onu neşeye çevirir;

Böyleyken bir Allah'ın rızasını arayan, tevhid nurunu kabirde mi arar?

Onun için kabir Cennet bahçesidir; cennet onun gözünde sevimsizdir.

O zaman huzurun yurdunda bedenen değil, ruhen bulunduğun zaman orada olacak mısın;

Bu sonuçsuz arayış diyarındayken, ya arkadasın ya da öndesin; ama arayıcının ruhu bu topraklardan birkaç adım öteye gittiğinde, aşk dizginleri ele geçirir.

İnançsızlık ölümdür, din hayatıdır, insanların tüm söylediklerinin özü budur.

Kendinden bir an bile memnun olan herkes, yıllarca ateş ve duman içinde mahsur kalır.

O halde kendisine bu şeref ve yüksek itibar bahşedilecek olan sadece İslam'ın esasına sahip olandır.

Aşk ve ahiret hayatının amacı, ruhun konuşmasının bir koşulu değildir.

Aşk ve ahiret hayatının amacı ruhu/ kendi hayatı hakkında konuşmaması değildir

Bu yolda gidenler, canın kederinden, canın kederinden habersizdirler.

Bu yüzden arama ve zahmet dünyasından geçtiğinizde, orada "hayatın gözü /hayat pınarı "nı ara…

Bekâ Evini Hatırlama Hakkında

Sır evinin anahtarı olarak ölüm gelir; ölüm olmadan hak dinin kapısı açılmaz.

Bu dünya var olduğu sürece o dünya yoktur ve sen var olduğun sürece senin için ilah yoktur.

Bil ki, canın mühürlü bir sandıktır ve bu mührün boncuğu imanının nurudur.

Geçmiş yazıyı mühürledi ve senin için Geleceğe teslim etti; hayatını erzeli ömre kadar yaşasa orada ne olduğunu bilemezsin.

Sadece ezelin eli, Aziz ve Celil olan Allah'ın kitabının bağını çözecektir.

İnsanın soluğu senden uçup gitmedikçe, ruhunun doğusunda gerçek imanın sabahı doğmayacak.

Zamanın tatlısını ve ekşisini tatmadıkça, İlâhi Saray'ın kapısına ulaşamazsın.

Şu anda kusurları erdemlerden ayırt edemediğinizden görünmez dünya hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz.

Ve bu [baki]dünyanın sureti olmadığı gibi, bu dünyanın hallerininde devamı da onda yoktur.

Ruh O'nun huzuruna ulaşır ve huzur içindedir; ve eğri olarak görülen şey, o zaman düz görülür.

Ruh [ilâhi] huzuruna vardığın zaman, bir kuşun kafesini bahçeye bırakması gibi ferahlar ve dinin atı yemyeşil çayırlara aşina olur.

Sen yaşarken gerçek din görünmüyor; senin ölüm gecesi gündüzünü doğurur.

Bu konuda sözü müftünün kararı gibi olan bir bilge adam dedi ki:

"İnsanlar şehvetle ve haddi aşarak uyudular; ölüm yüzünü gösterdiğinde uyanırlar." Ecel zamanı gelince "Dikkat et!" der

Dünyanın bütün mahlukları derin bir uykuya dalarlar ve hepsi (surla dirilince) bu güzel kapılar âlemindedir.

Şimdiden önce var olan bu heva-i nefs, dinden değil, gösterişten/örf ve adet/gelenekten geliyordu.

Çünkü bu hayatta (var olan) din bir din değil, bir saçmalıktır.

138… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Yokluğun kapısını çalmak din ve talihtir;

Din ve devlet hiçliğin kapısını çalıyor, azlık (yokluk) ise (kapısını) çalmamaktan geliyor.

Kim bu dünyanın cismine az değer verirse ona de ki:

“Mustafa'ya [salla'llâhü aleyhi ve sellem]ve Âdem'e [aleyhisselâm] bak”;

Kim de artmak isterse ona de ki: "Ad'a ve Karun'a bak. ; Bir ayağı binemez, diğeri panik içinde kaldı.

Böylece dünyanın ayakları şunun ayağını kaptı ve bunun elini vicdan azabı kamışa çevirdi

Şiddetli rüzgarı Ad'a eşlik etti ve lanetin tozu Karun'a layık yurt oldu.

Zarar korkusundan vahşi bir keder gibi, bir fidye yapsanız ne kaybınız olur?

Yol adamlarının önünde yüzünü kaldırma ve kendini buhur gibi yak.

Eğer Allah Teâlâ'nın önünde üstün olduğunu iddia ediyorsan,

sende bir akılsızın bilgeliğine ve dinine sahipsin.

Ve aslan (içine konduğu) kafesi kırarsa, adam kendi etrafına tuzak kurmasın.

Kendinden memnun olana gelince, bu açlıktır ve pişmanlığa kapılan sizler, bu ruku/diz çökmektir.

Kendi bedeninden ve ruhundan kurtulduğun zaman, yalnızlık ve yücelik bulursun.

Ve asla şehrin önünde ışıl ışıl yüzünü gösterme ve eğer yaparsan, git ve buhur yak.

Nedir bu güzelliğin?

Bu senin şekerin mi ve yaktığın o çubuk ne? O "ud" senin kendi varlığındır.

Dudağınız hak dinin eşiğine değdiği zaman, Meryem oğlu İsa, kolunuz olur.

Bu arayışta kendinizi eritirsiniz; hayatını ve ruhunu sadakat yolunda maceraya atın

Yokluk Hakkında

Yokluktan var olasın diye, Allah'ın şarabından sarhoş olmaya gayret edin.

Çünkü dini var eden odur, zamanın küresi ve asası onun elinde olacaktır.

Ve ne zaman ruhun bu iksirle sarhoş olursa, Ve yüceliğin en yüksek mertebesinde, kölesi olursun.

O yerin her azadlısı ayağında pranga ve kulağında halka bir köledir, ama, bu bağlar kısmet atından daha iyidir;

Ama o pranga, Arabistan'ın çizgili elbiselerinden ve o halka arştan daha hayırlıdır.

O'nun yüklediği kayıtlar/bağları, bir tac; ve eğer sana bir çul verirse, onun brokar ipek olduğunu düşün.

Çünkü O, rızık verir, güzellik verir; O lütufkârdır ve O cömerttir.

Muhtaç olduğunu görünce, her ikisini de bir bedelle satın aldın,

Sevinçten ve akıllılıktan ne kazandın ki?

O'ndan râzı olun ve O'nun dininde akıllı olun ki, O'nun katında kabul ve şeref bulasınız.

Yüce olan onu yükseltendir, mutlu olan ise onu bırakmayandır.

Ve onun kölesi olan ve her şartta ondan razı olan kimse için bundan büyük talih olur mu?

Bu (verimli/güzel) dallardan nasipsiz kalma, muhakkak ölümü kucaklayacaksın.

Hayat âleminden bir haber bulursan, bir daha asla ölüm dünyasını inkâr etme.

Ne zaman elin ölümün dalına ulaştığında, ayağın güç sarayına basar;

Hidayet semasından uzak olan ayak ayak değildir uzak olan ayak, ayak değildir,

Beynim bunlardan dolayı sarhoştur.

Şükrü Söylemek Hakkında

Nankörlüğün tek koltuğu keder kapısıdır;

Kişi Hakk'ın tarafına sa'yederse/koşarsa ve buna şükrederse onun için daha faziletli/hayırlıdır.

Şüphesiz O, şekilsiz, bedensiz, yediler, dörtlülerden değildir. O, tek İlah ve güçlü, cebbar yaratıcıdır.

Şekil, beden, tabiat ve tebdil/değişim, aylara ve yıllar dönüşüm içinde olan insana aittir.

Hazinenin başında şükürden başka merci' yoktur. Bunlara inanmayanlar da kederler içinde ölsün.

O'nun hükmüne sabrettiysen, sana 'şükreden' adını verecek;

Kim Allah'a yönelirse, tatlılığını nasıl anlatabilir ve Allah'a şükretmeden konuşmaz.

Dünya ve gayb alemde daha fazla şükür söyleyin?

Şükretmenin sarhoşluğunu kim bırakabilir ve O'nun adını anmanın/ zikrinin incisini/ özünü kim delebilir?

Her zamansabit tutan ve mükâfat da veren O'dur, söyleyen de

O'dur, cevap veren de O'dur.

Senden bir iyilik veya bir sevgi gösterisi olarak ne aldıysa, aynısını veya daha fazlasını sana geri verir.

Görüyorum ki şiir sünnet olsaydı hepsi şükretsinler diye, her dilde bin ruh olurdum

- Öyle ki, hepiniz O'na şükrünü artırsın diye… ama, size verdiklerine nasıl teşekkür edebilirsiniz ki?

O halde insanlar O'nun merhametlerine şükretmeye çalışsınlar; eğer onları söylerlerse, bunu bile O'nun aracılığıyla yaparlar. Hüküm için beden ve ruh şükreder ve kalp şarkı söyler " öyle Ya Rabbi, sana şükürler olsun ".

O zaman ilim ve basiret yoluna gelince, kadın ve erkek, genç ve yaşlı, heves dünyasında göz kör, karıncalar ve sinekler gibi bedenleri çıplak kalır.

Şükür ve Şikâyet Hakkında

Mütedeyyin dindar, onun şefkat ve merhametine şükreder, kâfirler ise onun zulmünden ve gayret/kıskançlığından şikayet ederler.

Görmüyor musun ki, Allah'ın gazabına uğradığı zaman, (suyun) pınarında olanın, gözün (görme) içinde olması gerekir.(su dolar/görmeyi engeller)

Yeni oluşan dünyada ortaya çıkan gazabı ve nezaketi, Mecusi'nin ithamı ve Senevî'nin şüphesinin nedeni midir?

"Onun inayeti ve gazabı minberde ve darağacında yazılıdır; O'na şükretmek, şeref köşkü, O'nu unutmak, rezilliktir.

O'nun lütfu insanların arifelerine teselli, gazabı onların ateşidir.

onun iyiliği köleye zevk verir ve onun zulmü kibirli bir adamı etkiler.

O'un lütfu kendini gösterince = الدولة =دال talih/devlet kelimesinin دال dalı galip gelir,

Gazabının قهره = قاف kafı hücum etse Kaf Dağı'nı gümüş gibi eritir.

bütün dünya onun iyiliğinden [sonra gelecek] kahrından korkar ve hem iyiler hem de kötüler korku içinde birdir..

O'nun lütfu neşenin esintisini karıştırdığında, sûfînin

ayakkabısı vecd alır, gazabı tekrar ortaya çıkınca vecd gelir.

Ve zorlaması tekrar devreye girdiğinde, bir kaplumbağanın yaptığı gibi kafasını geri çeker.

Kahrı zenginliği izale eder, lütfu dilenci [dua edip isteyen] muhtacı besler.

İster küfürde ister imanda ruhunu besleyen, ruhuna irade/seçim gücü veren O'dur.

O'nun inayetiyle ruhun yaşar. çünkü O'nun inayetiyle senin ruhun ayakta durur.

Yaratıcı/san'i, kahır ve lütfuyla diriden ölü, ölüden diri çıkarıyor.

Kahrı ile savaşa girdiğinde, bir kralı/Nemrut, topal bir sivrisinekle boğazlayarak öldürür..

Sonra

İyilik atını eyerleyince, solucanların yiyeceğine çekirge toplattırır,

Ayrıca akla ve sağduyuya göre gümüş renkli bir solucan ve

altın renkli bir çekirge idi.

Ne zaman Allah Teâlâ, musibetle dolarak gelen lütfu gördüğünde, lütfun bela ile gelmesine güler.

Kahır tuzağı yaydığı zaman, Bel'am'ın suretini köpeğe çevirir.

Lütfu araya girince Ashab-ı Kehf'in köpeğini mağaranın kapısında bekletir.

Ve bütün evliyanın kendisine güvenmesini sağladı ve onu övülmeye ve övülmeye layık kıldı.

Sihirbazlar, lütfundan “Zararı yok” dediler. Gazabı da Azazil'in "Ben daha iyiyim" demesine neden oldu.

Bu dünyada hangi insan yok ki onlara diyorum. Allah Teâlâ'nın yanında iyiliğin ve hiçbir kötülüğün gücü yoktur.

Küçük büyük fark etmez, O'nun gazabı ve lütfu herkese eşit olarak ulaşır.

Kisralar O'nun yolunda alçakgönüllü olurlar, kahramanlar O'nun kapısında başlarını eğerler;

Krallar kapısının önünde toprak gibidir, Firavunlar O'nun

şiddetli tutuşundan korkarlar.

Yüzbinlerce harp sancağını, uygarlaşmamış ve çağdaş olmayan bir Türk köle ile devirdi.

Perişan/ aç olan bir topluluk halı gibi serilseler ve ona tazarru ile ve dua ruku etselerdi...

Mülkünde kim olursa olsun minnnet [altına almaya çalışırsa], o Hak yolundan çevrilmiş bükülmüştür.

Ölülere, Çıkın dese, ölüler kefen bezini arkasından sürükleyerek çıkar; ve dirilere öl derse, emir de olsa oracıkta ölür.

İnsanlar O'nun iyiliği sayesinde yürekleriyle gurur duyarlar; Onlara verdiği mühletten dolayı hiç korkmazlar;

Ama kim O'nun mülkünde küstahlık gösterirse, dosdoğru yoldan sapmıştır.

O'nun zehri kahramanlara yetecek yiyecek, kahrı kibirlilere yetecek bir dizgin var;

Gazabıyla kahramanların boyunlarını kırdı; zayıflara lütfundan iki kat pay verdi.

O'nun bağışlayıcılığının çabukluğu, yalvarışlarımızın işaretlerini konuşma yolundan siler;

Günahından tövbe edip sığınırsa ve suç sayfalarını temizler; O, affını günahın emsali yaptı, "Rahmetim üstündür" acaip/harika bir sözdür.

O, ruhu veren ve ruhun sahibidir ve bizim gibi değildir ve o, gizliliğin sahibidir ve onu açığa vurandır ve bizim gibi değildir.

Değersiz olanı lütfuyla layık kılar; kullarından şükrü ve sabrı yeterli kabul eder.

O'nun lütfu, hikmet ve doğruluk gözüne karşı aklın kapısını kapatmış ve ona ruhun yolunu açmıştır.

O'nun merhameti seni sağlamlaştırdığına göre, yağmacılara karşı güvendesin;

Çölde, dağ adamı her zaman felaketten /ovada kuzeydoğu rüzgarının ıstırabından daima kaçar.

Bize görünmese de, O bizim kusurlarımızı yaradılış kusurunu bildiğinden affı ile onu siler. [O'nun bilgisi kusurumuzu gizledi..]

Daima adaletsiz ve cahil olan insan oğulları, Allah'ın lütfu hakkında akılsızca konuşurlar;

Ve nezaketi ve son derece cömertliği nedeniyle ezeli kısmı Levh'e koydu.

Ayyaş gibi bilinçli aklı elleriyle ayaklarına vurdurur.

Gelin tahtına oturmuş gibi, bahta talih, kader, şansa giden yolu tıkar

O iyilik yapar, siz kötülük yaparsınız. O, gizli şeyleri bilir ve siz kusurlarla dolusunuz.

Bakın, bunca şüphenizden sonra, gaybı bilen'in kötü bir dünya için bu kaygısı;

O'nun lütfu olmasaydı, bir avuç toprak nasıl taç giymek için gelebilirdi?

O'nun affının ineceği yer günah ovasındadır, O'nun lütfunun ordusu iç çekişlerimizi karşılamak için çıkar;

Allah'ı bilenin iç çekişi perdeyi kaldırdığında/ Cehennem O'nun korkusundan kalkanını kavradığında. O'nun bağışlaması, günahlarımızı bağışlar; Onun merhameti de,

faydalar bahşetmek için can atıyor.

Sen kötülük yaptın, ama cömertliğinden kereminden seni af ediyor;

Buna rağmen [korkudan] sarartmış musibetleri onun tasarladığını görseler öfkeleri dinmez.

Sen cefa etsen o yine seninledir ve sana, senin kendine olduğundan daha sadıktır.

O zengindir ve muhtaçları ondan isteyeni sever.

Kendinden habersizken seni koruyor ve yine de adaletsiz ve bir cahil ve akıldan yoksunsun.

İçimizde güzel bir tabiat yaratmıştır ve bize bizden daha merhametlidir.

O sevgisini senden esirgemez bağlar. Bu sevmeyi zorlaştıran ve çocuklar için annelerin durumuna benzer.

Sizi çalıştıran da O'nun lütfudur. Yoksa yeryüzünde bu çarşı pazar ne zaman kurulabilirdi?

Kim yok olursa, ona varlık verilir; kim kayarsa yardım eli alır.

Dostsuzların elini tutan ve bizim gibi yabani otları seçen odur.

Çünkü O, saf olduğu için saf olanı ister;

Gaybı bilen, toprağı arzular.

Kulların Vicdanları Hakkındaki Bilgisi Hakkında

O, yaratıklarının her birinin fısıltısını bilir; O vermiştir, onun zıddını da O verebilir.

O, senin bilgeliğinin Yaratıcısıdır; Ama O'nun bilgeliği, düşüncenin geçişiyle lekelenmez.

O senin kalbinde olanı bilir, çünkü O senin hem kalbinin hem de bedeninin yaratıcısıdır.

Senin bildiğin gibi bildiğini mi sanıyorsun?

Ve onun her şeyi bildiğini bildiğinizde, o zaman senin tabiatın bedenine mi sıkıştı?

Böylece (o zaman) kötü şeriattan yüz çevirdiniz ve İslam sizin fikrinizi besledi.

Ve onun hilmine/yumuşaklığına büyüklük tasladığın zaman, kalbinde ateş vardır ve senin için nur (sahip değilsin) yoktur.

Ey kişi, yeter ki onun ilmine bakma, onun yumuşaklığına göz dikme. [Haddi aşma]

Akla Ona giden bir ışık tut/öğret, tıpkı hilminden günahların mahiyetini öğrettiği gibi.

Ve hilmi bizim için her zaman bir sığınak değilse, bir kulun günah işlemeye ne cesareti kalır?

Yaratılanların menfaatlerine ihtiyaçlarından önce bakan, sırlardan önce gelen zamiri bilen de O'dur.

Ve O, içinizden geçeni bilendir ve söylenmeyen sözlerle işi kolaylaştıran O'dur.

O'ndan başka hiçbir nefis sabırla dinlenmemiştir; hiçbir anlayış O'nu inceliğiyle aldatmadı.

Dahil etmeye her zaman aşinadır ve siz düşünüyorsunuz ve tamamını bilir..

O'nun önünde sessizlik dillerin belagat armağanıdır;

Hayatının yemeğini bu sofradan ekmeksiz alırsın;

İnsanın arzusu, kendisi için hazırladığı şeyleri isteyemez.

Mutluluğu getiren de üzüntüyü gideren de Allah'tır ve sırrı bilen ve sırrın sahibi de Allah'tır.

Ve (bu insan) arzusuna göre için her şeyi hazırladı ve o (yani insan) bilmediğini istedi

Ve O, yaratma hakkında her şeyi bilir, ne kadar az veya ne kadar olursa olsun, onları görür ve verebilir.

Bugünü yarına refakat ettiğin sürece saadetteki yerini O hazırlamıştır.

Ve o, hilmi ile tecelli ettiği şeyde, şuurluların ilki için korku ve ümidi yaratan O'dur.

Düzen ve kuvvetin ayakta durması için akrabalık bağlarıyla ilgili hükümler koymuştur.

Karıncanın ayağının dokunuşunu algılar, ancak gece ve karanlıkta karınca bir kayanın üzerinde hareket eder;

Karanlık gecede suyun derinliklerinde bir taş hareket etse, ilmi

onu görür;

Bir taşın kalbinde, bedeni zerre kadar küçük bir solucan olsa, Allah ilmiyle onun hamd çığlığını da, gizli sırrını da bilir. Sana yolda rehberlik etti; solucana rızkını kayada verdi.

Ve var olmayan her şeyi ilmiyle var eder ve varlığı da (ilmiyle) yok etmeye kadir O'dur.

Acizlik ve cehalet, tâbiiyete ve ilahî bilgiye karşı seni daha iyi kılar.

Seni alim yapan acizlik, seni yüksek yapan da acizliktir.

Senin suçun, seni yaratanın gaybı da bilebileceğini bilmemendir.

Durumunuzu sizden daha iyi biliyorsa, neden mizah ve hileler etrafında dönüyorsunuz?

Yeter ki O konuşsun, dilsiz ol sen konuşma; Yeter O'nun araması, sakat kal ve sağa sola koşma

Kalbinizin acısını konuşmayın, çünkü onu söyleyen O'dur, siz onu aramazsınız, çünkü sizi arayan O'dur.

Ve eğer şimdiye kadar hala günah işliyorsan, bu mesele iki durumdan birinden çıkmaz:

Ya sen Hakkın bilinmediğini biliyorsun da ben sana derim ki bu senin tam bir inançsızlığındır.

Ya da sadece onun bildiğini biliyorsunuz, o zaman küstah ve alçaksınız.

Ve farz edin ki, kimse size aşina değil, çünkü hakkı bilir ve Hakk, insandan daha az/ayrı değildir.

Ve anladım ki, eğer bu affı senden gizlerse, her şeyi bilen O'nun, senin katında böyle olduğunu bilmiyor mu?

O halde bu çirkin davranışından dön; yoksa diriliş gününde hemen utanç denizinde boğulduğunu görürsün..

Ve nefsin bu halde, Qalzum (denize) gark/dalmış gibi senden utanacak.

Rızk Hakkında Diyor ki

Yemeğinin sofrasını mahlukun önüne koyduğunda, yiyenin ihtiyacından daha fazlasını verir;

Ve (bu canlıların) her birine ondan ruh, ömür, rızık, baht ve rızık ondandır.

Bu, her birine rızkını gösterdiğinden ve hazinesinin kapısını mühürlemediğindendir.

Ve kâfir, mü'min, güvenilir ve mutlu olanların hepsi, ondan rızık ve yeni bir hayata kavuşur.

Onların boğazında "Ha" hacet/zaruret iken, cömertliğinin Cim'i yaratıklarına rızıklarını vermiştir.

Ekmeksiz yaşayamayız ve iştah bizim tek zevkimizdir; Nasıl ki bu ekmeği yememiz iştahın şerrinden başka bir şey değilse de, döndüklerinde yüz çevirmez. Kendisine yönelmesini zorlaştırmaz, böylece herkese rızık verir, ekmek verir.

Senin ekmeğin ve canın Allah'ın hazinesindedir; Onun sözüne göre O olduğuna inanmıyorsun.

Rızkınız sıkıntıda ise, kazancınızın atı onun eyeri altındadır.

Ya seni aceleyle yanına getirir, ya da sen uyurken yanına getirir.

O sana söylemedi mi, "Ben senin Rabbinim, gizliyi ve aşikâr

olanı bilenim; Hayat verdim, geçim kaynağım; Ne dilersen hemen veririm?

Bil ki, gün gibi, günlük ekmeğin de güvence altındadır, çünkü günlük ekmeğin, günün beraberinde getirdiği bir hediyedir;"

Sefiller, geçimlerinden endişe duyanlardır ve akıllılar, tencerede olanı sıcakken yemezler.

Aslan avını tek başına yemez ve doyunca avın geri kalanını bırakır.

Ruh içinizde olduğu sürece rızık ahdinin sizinle olması Allah'ın lütfudur.

O haldeyken yine ruhun rızk kaygısını taşır, çünkü o, kabrin kenarı (o zaman) toza dönüşünceye kadar;

Allah kimseye rızıksız can vermemiştir, çünkü can rızık ile kalır.

Tüm gücünüzle bu antlaşmaya sımsıkı sarılın ve bu antlaşma bozulursa, ruhun tüm gücü gider.

Eskiyi biriktirmek acuze kadınlara mahsustur; (derler ki) yeni bir gün, insana yeni bir rızık getirir.

158… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Ve senin rızkın, bilen ve azîz olanın üzerinedir; o halde [rızk için] hükümdarın ve vekilin gazabına uğrama.

Ve o vakit, ruh bedenden ayrıldığı zaman, bil ki, rızkı sonuna kadar ulaşmıştır.

Rızkın Allah'ın kapısından gelir, dişle, gırtlakla veya boruyla değil.

Egemenlik emekçiye aittir, özellikle de bilgeliği ve altını olmadığı zaman.

Egemenlik çalışkanlar içindir, özellikle de bilgeliği ve altını olmadığı için.

Evin efendiliği ise hep keder ve arzudur, evi bir yana bırak, sana Allah yeter.

Ve her halde Allah Teâlâ'ya olan bağımlılığınız, Değirmen ve un çuvalına olan bağımlılığınızdan daha iyidir.

Çünkü bulutlar sana bir yıl su vermezse, işlerinin tamamen mahvolacağını tahmin ediyorum.

Hikâye

Yaşlı bir adam başını uzattı ve tarlasının kuruduğunu görünce şöyle dedi:

Ey eskilerin de yenilerin de Rabbi, bizim yiyeceğimiz Senin elinde, dilediğini yap.

İyi ve kötü rızkınızın sebebi, bulutların ağlaması veya çiftçinin gülmesi değildir.

Sen birsin, ama binlerce kişiden daha iyisin ve bu nedenle azınlığın az değil.

Alevinde bin yıldız vardır ve bir damlası yüz bin denize eşittir.

Kesin olarak biliyorum ki, sen sebepsiz Rezzak'sın ve ikiniz de benim rızkım ve ruhumda sendendir.

Günlük yiyeceğinden korkan erkek değildir, gerçekten kadından aşağıdır.

Hikâye

Mecusi ile Kuşun Hikayesi

Bir zamanlar kaç defa kuraklıktan bazı kuşların rızıklarını Mecusi'nin kapısında bulduğunu duymadın mı?

Birçok Müslüman onunla konuştu ve onlardan biri akıllı ve belagatliydi.

(Dedi ki): "Küçük kuşlar mısırınızı alsalar da, bu cömertliğiniz kabul görmeyecektir.

Mecusi dedi ki: 'Beni seçmese de, yine de çektiğimi görüyor; Kendisi kibar ve cömert olduğu için, cimriliği cömertlikle bir tutmamasıdır"

Cafer, Kendi Yolunda kolunu feda etti; Tanrı ona silah yerine kanat verdi.

Kalbi yaratılış faziletine ve onların merakına bağlama, kalbi ona bağla, dert ve zincirlerden kurtulursun.

Yarattıklarından hiçbir şey O'na gelmeyecek olsa da, işinizi yalnızca Allah Teâlâ size açar.

Elinden geldiğince ondan başkasını dost edinme, sakın arana/hesabına halktan kimseyi sokma:

Yaratılışı sizin için bir yer haline getirmeyin ve kapısında geçici gelen olma.

Bütün bu eğilimler saplantıdır ve Allah'a güvenmek sana yeter.

Gücün sen olduğun sürece var olur ve aletleri ruhunla uyum içindedir.

Ve bilin ki her ikisi için de bu dünyada sevgi ve arzu vardır ve Farsça'da "baba", Arapça'da "Eb"dir.

Sen ihtiyaçtan bir şey bilmedikçe soğan meyvesı gibi bir perde içindesin.

Musa'nın nuruna yabancı olduğun sürece, gün ışığında İsa'nın kuşu kadar körsün.

Ve teselli veren aşkını aramak için başını bir kalem gibi öne uzat ve sonra onu ara.

Bulunduğu yere ulaşana kadar aramanıza gerek olmadığını bilirsin.

Yakaza İçin Bir Misal

Tembel bir kimse, kalbinin dilinde tembellik mırıltıları işitince,

Dedi ki: " Ey ruhun aydınlatıcısı Emirim, karanlık gece mi daha iyidir, yoksa gündüz mü?

El-Murtaza dedi ki:

Dinle ey soran, kendi yoluna meyletme.

Rüzgârlı bu yolda, sırrın sıcağı iki sevgili için gün ışığından daha iyidir.

Yolun ruhunu ateşleyen kimse, durak yerinde yaya olarak geride kalmaz

Ve aşkın sırrı söylendiği dünyada sen kalmazsın ve akıl da sana geri dönmez.

Sevgi Ve Muhabbet Üzerine

Aşıkların huzurunda sarhoş, akılları kollarında, canları ellerinde.

İşte, kalplerindeki Burak'ı O'na yönelttikleri zaman, hepsini O'nun ayakları altına sererler;

O'nun yoluna canı ve kalbi atarlar ve O'nun yanında yer alırlar.

Birliğe olan inancı karşısında onun için eski ve yeni yoktur; her şey boş, hiçtir;

Ne değeri var akıl ve hayat onun gözünde? Kalp ve gerçek iman ve küfür birlikte yol alır.

Âşıkların peçesi çok şeffaftır; bu peçelerdeki izler çok hassastır.

Aşkın fatihi, aşk tarafından fethedilen kişidir; Ters çevrilmiş 'aşk' bunu sana açıklayacaktır.

Bulutlar Güneş'ten uzaklaştığında, aşk dünyası ışıkla dolar.

Bulut bir Mecusi kadar karanlık ve bulanık, ama su zararlı olduğu kadar faydalı da olabilir;

Biraz insanın hayatıdır, ama ruhun hayatı fazlasıyla mahvolur;

O halde, tevhid'e iman eden, O'nun Zâtının sevgilisidir, oysa sevgi de O'nun şanına bir perdedir?

164… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Kendi talimatını verdiği kimse kötü durumda değildir. O halde kötülük nedir?

Ve telkinlerine sevgi dolu bir gözle bakın, tüm bu çile nedeniyle düzeltildi (yani hibe).

Ey gaybın güzelliğini âşık, yeter ki gaybın nazarıyla bağlantı arama.

Ey gaybın cemalini sevenler, O'nun yüzüne kavuşmayı dileyinceye kadar, O'nunla asla şerbet içmeyeceksin ve O'nunla sohbetin lezzetini tatmayacaksın.

Onun tevhidi karşısında ne kıdem ne de hadis/yaratılmış vardır, hepsi bir fenada bir yok olumuştur ve O, O'dur

Madem bir bilip bir diyorsun, neden ikiye, üçe, dörde acele ediyorsun?

Ey hadis! (yaratılan)

Madem ki seni kibir ve utançtan kurtardı, kıdemle ne derdin var

Muhabbet harflerine bakın;

Elif ile birlikte, ba ve te harfi iki arkadaştır, o halde ba ve t'yi bir put sayın, elif'e gelince, Allah diye itibar edin.

Daima ellerin ve ayakların derede çabala ve denize ulaştığında dereyi düşünme.

Baa ve Taa: Farsça'da put anlamına gelen " بت " kelimesine bir göndermedir.

Hâlâ elinizin açık olduğunu söylüyorsunuz ve durumunuz hâlâ ayağı tuzağa düşmüş biri gibi.

Bir an için adalet ve din denizinde, buğday kadar çıplak ve adem gibi bir bedenle olun.

böylece senin tamamen tövbeni kabul eder; o zaman bir daha bu gereksiz yüklere karışmamaya dikkat et.

Henüz Şeytan'ın bir takipçisisin; tövbe etmeden nasıl insan olursun?

Ey Hadis, bir an için kıdem hakkında konuşma, ah konuşta bu kafayla kidemi bilemezsin.

Yolunda yüz bin perde var ama himmetin/kuvvetin sınırlı ve kısa kalır.

166… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Seni kendi sarayına kabul ettiği zaman, O'ndan hiçbir arzu nesnesi isteme,

Kendinden iste; Rabbin seni dost edindiği zaman, senin arsız gözün her şeyi görür.

Aşk dünyası ikiliğe tahammül edemez, Ben ve Sen hakkında bu konuşma ne?

Bir ittihat akitinde dost olduğunu iddia etmek iyi değil, sonra söz, "sen" ve "O" dur

Hür olan nasıl köle olur? Zaten dolu bir kabı nasıl doldurabilirsin?

Hepiniz O'nun kapısına gidin; çünkü dünyada dünyada kim değilse, ne kadar kalabalık olursa olsun küçüktür.

Dostun öpücüğüne, sevgi bakışına ulaştığın zaman, O'ndan zehiri bal, dikeni de çiçek say.

Kalbinin aynasında ve pas bulunmasından dolayı sıcağı,=Hayır=tırnak makası varlığını keser

Bir geminin dolması gibi, acizliğinle her defasında yük olma;

İyiyi ve kötüyü, güzeli ve çirkini, Allah'ın sana verdiği her şeyi ruhunda tuttuğunu düşün

Allah'tan hem rahmetini hem de lanetini alan Azâzil, ikisini de aynı saymadı mı?

Tanrı'dan ne elde ettiyse, iyi ya da kötü, ikisini de eşit tutuyordu.

Bu emirin kapısında bekleyenin hali, sanki yelken elindeymiş ve rüzgâr elverişliymiş gibi

Tecrid Hakkında

Kim vilâyet-i tecrid/yalnızlığının velisi ve hidâyet-i tevhid/tevhidin rehberliğe kavuşmak isterse ne içde rahat etsin, ne de dışta kendini süslesin;

Dış görünüşe bahşedilen bu övgü, gerçek övgü ve ziynetten vazgeçilmesini gerektirir.

Dilencinin melikin kapısında ekmek ister; böylece âşık ruhu için manevi gıda ister.

Ve tecrid/soyutlanma/mülksüzleştirme yolunda ellerinden geldiğince suyu, ateşi, toprağı ve rüzgârı verdiler.

168… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Bu zamanın mihenk taşları eşiğindedir, onun önünde cahiller ve asrın âlimleri eşittir

Ey kardeş, ciğerini bir et suyu değil, feragat ateşinde kavrulmuş et gibi tut.

Kötü ruhlu köpeğin gayreti bir kemik için; aslanın pençesi ruhun kalbini/hayatın iliğini arar.

Yüksek ruhlu adam bağlanmak istemez, ama köpek bir ısırıkla yetinen bir köpektir.

Fazla tesir altında kalıp, heyecanlanıp çaresiz kalmayın, kemikleri köpeklere bırakın.

Cevherin/özünün yüceliğine ulaştın, öyleyse neden çaresiz bir köpek gibisin?

Ve himmeti yüksek olan herkese, iki cihan lütuf oldu.

Bir köpek gibi, himmeti zayıf olan, yiyecek için sürekli çalışan bir köpek gibi olacaktır

Eğer vücudunun üzerinde bir zincir açarsan, onu bir çarık yap keşfini bir çarık yap kafasına vur.

Ve eğer ruhu özgür kılmak istiyorsan, o zaman bedenden ayrı ol ve, "لا " "hayır" hendekleri ile, her zaman onun etrafında daire çiz.

Henüz insanlığını darağacında asmamışken, lahutiliği/tanrısallığı nasıl buluyorsunuz

Anlayışınız, nefsiniz ve varlığınızla bulanır; aklın görüşü, öteki dünyanın önünde karanlık.

Bu yüzden İsa lahuti/uluhiyete giden yolda birleşme çarmıha gerildi.

O halde bu yolda herşeyi yaparım fikrine son ver, ta ki kalbin Allah'ın evi olsun.

Varlığınla beraber olduğun müddetçe, Sen O'na kulluk etsen de Kâbe bir meyhanedir;

Eğer varlığından ayrılırsan, bir put tapınağı olan evin "Beytü'l Ma'mur" olur.

Ve afetler dolu meyhaneleri ararsan, sen eşek oğlu ve eşek babasısın.

Küfür ile hak dini birbirinden ayıran kendi nefsindir; zorunlu

olarak vizyonunu renklendirir.

Ey Efendi, nefsin sensiz mutlu, seninle hastadır; kedisini yerinden çıkarıp at.

Kıdem/ezelde safların safı idi böyle küfür ve iman yoktu…

Ahiret Yolunda Seyr-i Süluk

Bütün bu beden ilmi muhtasar/kısadır, ancak Allah Teâlâ'ya gitme ilmi bambaşka bir ilimdir.

İlim, bakmaktan daha doğru/keskin olandır. Bu da Hakk yolunda yürümenin/tarikat bilgisidir.

Akıl ve din sahibi olan da buğday gibi ekmek ve söz sahibidir.

Bu yolun işareti nedir (ve delili nedir)? , Kelim [Hz. Musa] ve Halil'in [Hz. İbrahim] bu işaretini soruyorum.

Ve bana da sorarsan dostum, sana açık ve net söyleyeceğim.

Ey bu bu yolun faydası ziyadeliği, (O) hakkı görmek ve batıldan kopmak içindir.

Yüzünüzü gerçek hayat olan aleme çevirmek, rütbe/makam ve

itibarını ayaklar altına almaktır.

Kalpten bunları çıkarmak, hizmet ederken bunlara sırt çevirmektir.

Nefsimizi kötülüklerden arındırmak, nefsi hikmetle kuvvetlendirmek içinde…

Ve serserilerin/ gevezelik yerini terk et ve suskunlarla beraber otur.

Ve Hakk Subhânehu ve Teâlâ'nın sırayla fiillerini/eserlerini, sonra sıfatlarını ve daha sonra marifet/bilmeye intikal/yürümektir.

Ve bilgiden sonra sır dünyasına, sonra da iktifa/yoksulluk eşiğine ulaşmaktır. Sonra Hakk (kuldan) iktifayı/yeterliliği aldığında, iktifa da gider sadece Hakk kalır.

Ve nefsin bedeninden ayrıldığında/eridiğinde, kalp yavaş yavaş amelini yapar.

Ve bir dosta yetecek kadar döndüğünde, kalp karanlık nefisten, içindeki yıkıntıdan çıkar.

imtihan yolunda bütün mal varlığını bir kenara atarak

erir/saflaşır.

Ve içindeki nefis bir kalbe dönüşür ve bütün engereklerden/yaptıklarından utanır

Sonra diliyle mutlak sırrı söyler, sanki Hallac'ın "Ene'l Hakk" demesi gibi.

Yüzden öğrendiği sırrı arkasına attığında, onun cellatı oldu ve onu öldürdü;

Onun sırrının gündüzü gece gibi oldu, ama söylediği şey Allah Teâlâ'nın sözüydü;

İzinsiz olarak kalabalığın ortasında birdenbire sırrı ifşa ettiğinde;

Sureti/dış bedeni darağacının payı oldu. Siret/içsel varlığı sadık dostunun nasibiydi.

Bayezid, ise "سبحانی "Kendimi tenzih ederim" demesine rağmen, bunu boş ve cehaletten önce söylemedi. [Ortalıkta cahiller arasında]

Ne zaman, ruhunun ruhu sesten boşaldığında, kalbin kanı içte bir fitne ateşleyicisi oldu.sırrı ifşa etti.

Vecd halinden, çıkarak, "Nefsini bırak, gel oğlum, " diyen sadık kişide ulu gerçeği söyledi.

Yol arkadaşınla aranda uzun bir yol yok, yolu sen kendin yap, başını ayaklarının altına koy.

Lahuti/ilahi gözle, kudret sahibi Rabbini ve melekût âlemini görene kadar

Ne zaman kendimizden ayrılacağız, "ben" ve "sen" ayrılınca ve Bâki Allah kalır?

Kalp mukaddes huzuruna gelince, Ruh şöyle dedi:

"İşte buradayım", öyleyse kabul ediyorum.

Kalb ve ruh, tevhid kapısından, tevhid inancının semasına vardığında, huriler ruha arkadaşlık eder, sevgiliyi görerek kalp tatlanır.

Ey üzüm suyunun varlığını görmeyenler, şüphesiz üzüm, üzümün zahiri şekliyle ne zamana kadar sarhoş olacaksın?

Sarhoş olduğunla neden yalan yere övünüyorsun?

Öyle ki, onlar 'Adam ayran içmiş! ' diyorlar. Şarap içerken

sesini yükseltme, çünkü içki içen sırrını saklar.

Ve ruhunuz olarak ne ararsanız bulun, önce onun ne olduğunu bilin ve sonra onu inancınız olarak satın alın.

Farsça'da = mast ماست = Yoğurt 'u bilmeyince ve içmediğiniz sürece de tadını bilmiyorsunuz.

Bu harap evdebir kadeh şarap içtiğin zaman, sana tavsiyem, ayağını sarhoş olduğun evin dışına çıkarma, başını şarabı içtiğin yere yaslama;

Ve içmediğin sürece helal bir şey yapmadın, içtiğinde de başkalarından saklandın

Ve onu içtiğinizde, Almanlar yüz acıya eşittir ve o zaman size diyorum ki: Aferin, bu bir adamın cesaretidir.

Yüzlerce acıyla iki kez içtiğin tortu için diyeceğim ki, Adamın cesaretine bak.

[İçince], nerede olduğunu bilemezsin ve atladığın zaman bir ayak bulamazsın.

Ve dizginleri olmayan bu sarhoşların çoğu, hepsi ölü kalpli içicileridir. [Kalpleri ölmüş]

Akılları ve ruhları şarabı kabul etmez, ancak üzümler onları oraya buraya sürükler.

Ve onlar bu cömert adamlar meclisinde, kötü kalplerinden, sanki insan değillermiş gibidirler.

Eğer o mecliste konuşmazsan, doğru kalırsın; ama konuşursan münafık/ikiyüzlü olursun.

Varlıktan kurtulup Hakk Varlığın kapısında duranlar, bugün ilk defa O'nun kapısına bel bağlamadılar;

Çünkü onlar çok eski zamanlardan beri sevginin, gücün ve gücün önünde karıncalar gibi bir kemere sarılı olarak doğmuşlardır.

Mücadele edin ki ölüm size acele geldiği zaman kendi yerinde ruhunuzun kokusunu bulsun.

Öyleyse, eğer içlerindeyseler, sefillerle dolu bu dünyayı geç, yoksa her zaman onun kapısında ol.

Onun kölesi olanlar, bir tanrı olarak ondan razıdırlar.

Her zaman kulluk kuşağına sahip olan, yedi göğün efendisinin oğlu gibidir.

Bilge Baba ile Gafil Oğul Temsili

Şeyh Curcân, oğluna şöyle dedi:

"İşlerinizi gizlice yapmak için bu mahallede bir evin olmalı; ve kilit tabii yerde olamasa iyi olur."

Kendini tecrid yolunda, bir kısmı şer'i, bir kısmı tevhid ile süslenmeli.

Bir yolcu gibi bu bela ve sıkıntı yuvasına girin ve oradan hızla geçin.

Allah'tan başkasının bahçesinin لا إله إلا الله kapısında üzerini soyun ve hırkanı ve şapkanı çıkar;

Hiçlik olsun ki, Ve soruya doğru cevabı verene kadar bekle " Mülk kimin?"

Hikâye

Şeyh Şibli, münacatında şöyle dedi:

"O zaman gizli hadisi ifşa edeceğim. O'ndan uzak değilsem,

konuşmama izin veriyor " dedi.

Mülk kime ait? O zaman samimiyetle O'na cevap vereceğim ve diyeceğim ki:

Bugün mülk, dünden ve önceki günden onu yönetene tezyin edene aittir;

Bugün ve yarın senindir, bizi kontrol eden sensin ve hepsi dün ve dünden önceki gün olanlarda da.

Kahrın kılıcıyla, büyüklenenlerin başını keser ve sonra başlarına ruhları koyarsın.

Bil ki hakaret ve menfaat için tatlıdır. Güneşin ışını ayçiçeğine şifalı.

Allah'ın gazabından başka her şeye kızdın ve bu yüzden asla gözlerinin önünü görmüyor.

Bunun nedeni, (şehadet kelimesiyle) "hayır لا " ile "الله " arasındaki mesafeyi yolunun ne kadar süreceğini kimsenin bilmemesidir.

Sen burnunla olduğun sürece binlerce yıl uzar gece gündüz sağa sola koşar

Bu burnunun dikliği/cüretkâr ile, binlerce yıl gece gündüz, sağa sola gezip dolaşırsın.

o zaman, kendine uzun süre emek verdikten sonra, sonunda gözlerini açtığında, özündeki doğan ve zannın sınırlılığı nedeniyle, bir değirmendeki öküz gibi kendi etrafında dolaştığını görürsün.

Ama kendinden kurtularak çalışmaya başlarsan, iki dakika içinde bu kapıda giriş bulursun;

Bu mesafeden aklın elleri boştur ama o mesafenin ne kadar olduğunu Allah bilir.

Ey bu dertler yolunda İskender gibi olan, karanlıkta Hızır Nebi gibi, madendeki mücevherini ayaklar altına alırsa, Hayat suyuna kavuşur.

Sen kalbin ve ruhunla olduğun sürece Allah Teâlâ seninle olmayacak; Aslında ne kalp ne de ruh bu ikisi de senin olamaz.

Nefsine aylar ve yıllar boyunca eziyet et, sonra onu ölü say ve yattığı yerde bırak;

Aşağılık nefsini bitirdiğin zaman sonsuz yaşama, neşeye ve

Cennete kavuşmuş olursun.

Umut ve korkudan etkilenmeden kal, Rızvan'ın sahip olduklarını tartışma;

Yoklukta mescit ve ateş mabedi birdir; bir gölge için cehennem ve cennet birdir:

Kimin rehberi sevgidir, onun için küfür de iman da O'nun kapısının önünde bir perdedir;

Allah Teâlâ'nın mukaddes huzurunda sevgilinin varlığı sevgilinin gözü önünde gizleyen bir peçe olacak. (Senden sana sığınırım)

Tevekkül Hakkında

O'nun mahkemesine ikiyüzlülükle ayak basma. Yolun adamları güven içinde yürürler;

Ve eğer tevekkülün daima ona ise, rızkın ondan olduğunu sen de bilirsin.

O halde eşyalarını Allah'a tevekkül sokağına getir; o zaman şans seninle tanışmak için dışarı çıkacak.

Allah'a tevekkülle ilgili bir kıssa dinleyin ki, şeytanın elinde bir rehin kalmayasınız;

Ve sürekli söylentilerden bahseden bir kadın tarafından küçük düşürülürken yolun durumunu öğrenin.

Yaşlı Kadının Tevekkülü Hakkında

Asam da denilen Azm Hatem, Hicaz'da, Harem'i, Kâbe'yi, Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellem'in kabrini ziyaret için yola çıkmaya karar verdiğinde, geride bir hiçbir erzağı olmayan ve hiçbir şeye sahip olmayan çocuklar ve eşine de nafaka vermeden onları evde yalnız bırakıp, yola çıktı.

Eşini yalnız ve nafakasız bırakması ve imtihan içindi. Yani kendinin varlığı ile yokluğunun bir olduğunu görsün diye.

Allah Teâlâ'nın, kendi rızkından haberdar olduğu için, eşine güveneni kendisine rehber etsin istedi.

Perde arkasında Allah'ın sırrına ortak olan bir arkadaşı vardı.

İnsanlar kadının etrafına toplandılar ve hepsi onun kapısına gittiler.

Onu yalnız ve sıkıntı içinde gördüklerinde, hepsi birden ona

meseleyi sormaya başladılar ve nasihat ve nasihatle, sempatiyle dediler ki:

"Kocan 'Arafat'a gittiğinde sana bir nafaka bıraktı mı? ”

Dedi ki, “Yaptı; Oldukça memnunum - bakımım eskisi gibi." Yine dediler ki:

“Nafakanız ne kadar? çünkü yüreğin hoşnut ve mutludur.” “Hayatım ne kadar uzun sürerse sürsün, ihtiyacım olan tüm desteği bana verdi” dedi.

Diğeri, "Sen kendin hakkında hiçbir şey bilmiyorsun ve o senin hayatın hakkında ne biliyor?" dedi. ”

“Günlük ekmeğimi veren bilir; Ömür varken de benim rızkımı alamaz.” Cevap verdiler:

“Onu imkandan/sebebsiz ayrı olarak vermez; Söğüt ağacından asla hurma vermez; Senin hiçbir dünyevi mülkün yoktur ve sana gökten zenbil göndermeyecektir.”

Dedi ki, "Ey bulanık zihinler! Daha ne kadar budalalık ve sapıklık söyleyeceksiniz? Arazisi olmayan biri zenbil mi kullanması gerekiyor; ama gök ve yer bütünüyle O'nundur; ne dilerse onu yapar; Otorite onundur. Onu dilediği gibi

gerçekleştirir; Bazen çoğaltır, bazen azaltır.”

Daha ne kadar Allah'a güvenden söz edeceksin?

Bir erkeğin adını taşıyorsun, ama bir kadından daha azsın. Madem yolculuğunda erkekler gibi değilsin, kendinle iltifat mı ediyorsun, yolculuk yapmayı kadınlardan öğren.

Ey kadın bedeninin sahibi, tembelliğe hakim oldun, kadından aşağı olan erkeğe de yazıklar olsun...

Nefsine bak ve nefsini terk et, çünkü bu bir şahin gibidir ve bu bir balıkçıldır; O yerde, 'Biz' ve 'Sen' idrakine vardığında, tamamen yaktığında, 'O' ve 'O' kalacak.

Akıl, bu dünyada yaşayarak, ruhun hiçbir şeye erişmesini istemez, ancak kendisine kadar ulaşır ve O'na ulaşmaz.

Başın kulakları iki, aşk kulağı bir; bu din içindir, bunlar şüphe içindir; Başın kulağı sayısız şeyi dinlerken, aşk kulağı yalnızca Bir'in hikâyesini dinler.

O iki kulak, su hortumları gibi başınızın iki yanına yerleştirilmiştir; neden hala ağlayıp gürültü yapma?

Sen daha çocuksun; git, gözlerini şeytandan çevir, yoksa

başının iki yanına kulak vermesin.

Yine Tevekkül Hakkında

Alan açısından yerleşim bölgesi, yirmi dört bin fersah.

Ve eğer sarf ve tasarruf üzerinde duruyorsanız, onu yirmi dört harfle değiştirin.

Gecenin saatleri ile gündüzün saatleri birleşince insanlar için yirmi dört (saat) yanma olur.

İki şehadetin tasdik qâfisi والقاف, bunlar yalan, ikiyüzlülük, tartışma veya çekişme olmaksızın söylenirse,

Seni tamamen dünyandan çıkaracak ve seni herhangi bir araca değil, kaf ve nun'a getirecektir:

Onun hakkında söylenenlerin çoğu akıl dışıdır ve Allah'tan başka ilah yoktur لا إله إلا لله demeniz yeterlidir.

El-Hakk kelimesini saydığınızda, harf sayısının yirmi dört olduğunu görürsünüz.

Bunların yarısı ruh/hayat okyanusundan on iki mücevher tabut, diğer yarısı ise iman göklerinin on iki zodyak

takımyıldızıdır;

Tabutlar umut incileriyle dolu, burçlar ay ve güneşle dolu;

bu dünyanın hiçbir denizinin incileri değil, bu göklerin ayı ve güneşi değil;

Ama Güç dünyasının okyanusunun incileri, sessizlik göğünün ayı ve güneşidir.

Seksen Rüyanın Acayip Hayret Verici Tabirleri

Yaratılmışlar sebepler âleminde olduğu müddetçe hepsi bir gemide ve uykudadır.

Ruhların uyku (dünyasında) uykuda, mükâfat ve cezadan kendilerini bekleyenleri görür.

Şiddetli bir ateş, öfkenin sıcaklığı anlamına gelir;

Bir su kaynağı sevilen bir çocuk/göz için bir nurdur.

Uykuda zar veya satranç oynamak savaşın hakim olmasına ve yorgunluğun sebebidir.

Ve uykuda su, eğer saf, tatlı ve temiz ise helal bir rızıktır.

Ve eğer hava bulutluysa, bil ki, yaşamak kötüdür, o halde (uykudayken) su olsa bile onu ateş say.

Uykudaki toprak bir geçim kaynağıdır ve çiftçi için iyi bir rızkın kanıtıdır.

Rüzgâr, ister sıcak ister soğuk olsun, yorgunluk ve acı kaynağıdır.

Ama insana göre ölçülü ise, düşmana keder, dosta sevinçtir.

Ölüye uykuda bir şeyler vermek, parasızlık ve sebepler.

Uykuda ağlamak bir neşe kaynağıdır ve köleler için aşağılanmadan kurtuluştur.

Kahkaha üzüntü ve dehşettir ve sessizlik kalbin parayla bağlantısıdır.

Ve susamış geçmişe aşırı eğilim, onun yorumu doyum olmayan bilgidir.

Ve rüyasında çıplak olan, sarhoş çapkın gibi rezil olur.

Uykudaki davul sırrı ortaya çıkarır ve bir trompet bir kavga ile sonuçlanır.

186… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Bağlar ve prangalar samimi bir tövbedir ve bahçeleri görmek ruhun gıdasıdır.

Bir rüyadaki meyve, ileriki bir zamanda devletin bir maaşıdır - hemen değil,

Onu elde etme zamanı geldiğinde, rüyayı gören adam böylece zenginliğe kavuşacaktır

Ve bir kimse, ellerini uzun gördüğünde, cömertlik ve cömertlik sahibidir.

Elleri kısaysa, cimriliğiyle kendisini bir orduyla kuşatır

El erkek veya kız kardeş; sol el kız ve sağ el erkek.

Parmaklara gelince, onlar oğullar gibidirler;

Dişler anne ve babayı ifade eder; meme ve meme başı kızları temsil eder.

Kız ve göğüslü meme kızların göstergesidir,

Karın ise para ve gizli bir nimettir.

Ve uykuda ciğer ve kalbi görmek bir hazinedir,

Bacak ve boyun ise sıkıntı ve ağrıdır.

Ve beyin gizli paradır, omuz kadındır

Deri dedenin üzerinde duran bir örtüdür.

Cinsel organ, iyi ya da kötü, güzel ya da çirkin, yaramaz ya da mutlu oğlun kanıtıdır.

Bir emirden dolayı elini yıkamak ondan umutsuzluk

Dans etmek kabalık ve şaşkınlıktır.

Banyo çekmeceleri, banyo küveti ve uygulamaları hizmetçilereişaret eder

Ve uykuda ud çalan kimse evlenmek üzeredir, onun için tereddüt etmeden acele etsin.

Başkasıyla güreşmek, fethetmek ve zarar vermek/taciz etmektir

Uykuda ilaç içen, acıdan, yorgunluktan ve azaptan kurtulur.

Uykudaki koku iki çeşittir, biri rahatlık, diğeri ise azaptır.

Böylece teselli eden sürülen türden gelir ve talihsizlik eken

diğer türden/pis hayvandan gelir.

Duman ise sıkıntı artarır, böyle bir kimsenin tesellisi, sıkıntısının yanında az olur.

Hastanın koku ve yeni cübbe alması kötü bir alâmettir, o yüzden beni iyi dinle.

Bir gemide uyurken dans etmek, çirkinliği (ve ifadesini) boğulma korkusunu uyandırır.

Dans etmek (uykuda), hapsedilmiş ve hapsedilmiş olanlar için mutluluktur.

Kanının vücudundan aktığını gören, sınırsız bir nimete kavuşur.

Bu, (görünüşe göre vücudunda) bir yara görmediği, fakat (ifadesini) başka bir şey gördüğü zaman olur.

Aksi halde yarası varsa/işleri ona ağır dertler açar.

Ve vajinasından kan gelen bir kadın, ölü bir çocuk doğurur.

Ve kim hasta ise, uykusunda et yediğini görürse, (hayatındaki) hırsı çabuk kessin.

Rüyada şarap içmekten sarhoşluk ve delilik görmek,

Arap şarabı ise kötüdür; Farisi ise, bunu bir geçim kaynağı, onur ve talih olarak kabul edin..

Uykuda süt bir hazine, para, iyi ve helal rızıktır.

Rüyada ağlamak, sonradan gelen bir mutluluk vesilesidir;

Kölelik, utançtan bağışıklık anlamına gelir.

Giysi ve Ev Eşyalarını Rüyada Görmek

Eski bir giysi keder ve kederdir; yeni bir giysi büyük zenginliktir;

Bu yüzden üstadım bana söyledi, hepsinden iyisi, sıkı dokunmuş bir giysidir,.

Kadınlar için çok renkli bir giysi, neşe, mutluluk ve onur nedenidir.

Kırmızı bir giysi, mutluluk ve kalıcı bir iyi talihin sınırsız zevkini getirir.

Korkunun giysisi siyahtır; sarı ise, acı ve sıkıntı ve iç

çekmedir;

Mavi elbiseler kederdir, gönüldeki dağdan daha ağır bir kederdir.

Örtüve pelerin güzelliktir; cüzdan ve kumbara zenginlik kaynağıdır.

Bir merdiven bir yolculukla sonuçlanacaktır, ancak bir tanesi adam için tehlikelerle doludur.

Değirmen taşı, güvenilir bir adamdır, bir evin seçilmişidir.

Rüyada tuzak, eldeki işte bir bağlanmasıdır.

Ayna kadındır; dikkatli ol.

Tutsaklık sana bir kilitle açıkça gösterilir; böylece bir anahtarla kurtuluşunu elde edersin.

İşler Hakkındaki Rüyalar

Aşçı büyük zenginlik demektir, tıpkı bir kasabın işlerinin mahvolması anlamına gelmesi gibi.

Hekim, özellikle sefil ve muhtaç biri için acı ve hastalıktır.

Terzi, tüm dertleri ve dertleri iyi talihe çeviren adamdır.

Çizmeci, kunduracı ve kunduracı, sır sahibi olacak kişinin mirasındandır.

Bir manifaturacı, bir kuyumcu ve bir eczacı, başarılı girişim ve büyük servet demektir.

Bir şarap tüccarı, bir müzisyen ve bir dansçı sürur ve neşe getirir;

Veteriner, bir at doktoru ve at kıran ve göz doktoru, hepsi ötü hale işaret eder.

Rüyada avcı görmek, kişinin yoluna hile ve hile getirir. Bir kılıç yapımcısı ıstırabı gösterir; ok yapan, ok hazırlayan da öyle.

Bir su taşıyıcısı, bir çömlekçi ve bir hamal, üçü de zenginlik göstergesi olarak kabul edilmelidir.

Hayvanları Rüyada Görmek

Eşek cahil hizmetçidir ama tembeldir, çalışmayı reddeder.

Ve at kadındır, ey ilminde eşsiz olan, çünkü at da kadın da

erkeğe uygundur.

Karısının hamile olduğunu gören katır şaşkına döner, bu yüzden karısı doğurmadığı için fenadır

Ve yolculukta iken uykuda bir deve gördüğünüzde, yolculuğunuz ürkütücü, kederli ve meşakkatli olacaktır.

Ve at kadındır, ey ilminde eşsiz olan, çünkü at da kadın da erkeğe uygundur.

Karısının hamile olduğunu gören katır şaşkına döner, bu yüzden karısı doğurmadığı için fenadır (faa).

Ve yolculukta iken uykuda bir deve gördüğünüzde, yolculuğunuz ürkütücü, kederli ve meşakkatli olacaktır.

Ve boğa, melike karşı küstahlığın bol olduğu bereketli bir yılın kanıtıdır

Ve koyunlar senin ganimetin ve paran olacak ve ondan yılın bereketinden taşacak.

Keçi kötü huylu olup, öfkelenen ve kötülüklerde acele eden kimsedir.

Vahşi Hayvanları Görmek

Aslan, eylemleri insanlığa saygı göstermeyen güçlü ve kibirli bir düşmandır.

Bir fil bir kraldır, ama öfkesinden herkesin korktuğu korkunç bir kraldır.

Kedi her konuda faydalıdır ve Üstad Mezid'e göre değil.

Geyik özellikle evindeki kadınların, bilgide yaşlananların çoğuna sahip olduğunuz anlamına gelir.

Kaplan, ilişkilerinde kurnaz olduğu için kötü ve etkili bir düşmandır. Doğruluk da düşman gibidir ve kitabın iç kısmında onlardan böyle bahsedilecek.

Ve ayı hain bir rakip ve hırsızdır, onun rüyasından asla iyi haber bulamazsın

**

Maymun, sırtlan ve tilki ile kurt, hepsi kötülük niyetinde olan düşmanlardır.

Tilki ne kadar sahtekar olursa olsun ve onu ölü olarak

görürsen, bu senin için kötü.

Bir yılan gördüğün zaman, o kin dolu bir düşmandır ve eğer sana gelseydi, bu daha daha kötü olurdu.

Ve akrepler, örümcekler ve diğer böcekler, hepsi zararlıdır.

Ve köpek - uykuda - uyanıkken bir çoban olsa bile baş düşmandır.

İki Yıldız ve Beş Gezegeni Rüyada Görmek

Güneşi uykuda görmek, melik her babaya ait olduğu söylenir.

Ay bir akıl hocası gibidir ve bir diğeri: Hayır, o bir kadın dedi.

Bir rüyada Mars veya Satürn küresi deneme, keder ve eziyet getirir;

Merkür bir yazarı temsil eder;

Jüpiter bir sayman ve devlet bakanı olarak gelir;

Venüs neşenin, zevkin, arzunun ve rahatlığın kaynağıdır.

Ve diğer yıldızlar seni kardeş görüyor;

Sen tefsir ettiğinde onları öyle telaffuz et, çünkü bu tefsir metodunu kuran Yakub, bu ilmin sırlarını oğluna ifşa etti;

Güneş ve ay babası ve annesiydi, yıldızlar kardeşlerini temsil ediyordu.

Hüzünlülerin bizim gibi şaşkına döndüğünü gören var mı?

Şimdi uyananların rüyalarını bırakalım;

Uyuyanı uyandırmak kolaydır, gafil ise ölü gibidir.

İki Uyumsuz/Zıt Dünyanın Hakkında

Gündüz ve gecenin nedeni güneş ve dünyadır ve o kaybolduğunda ne kalır ne de bu.

Ey tasavvufta murat/ arzu ve mürit/arzu eden iki olan sen, bil ki ikilik senin anlayışına aittir, Tevhidi/birliğe ait değildir.

Madem O'nun Varlığında her şey birdir, eğer sözlerimi dinleyeceksen, o zaman ikiliği arama;

Bilin ki dualitede acı ve karşıtlık vardır, ehadiyette Rüstem ve Muhannes/ Kahraman ile Namert aynıdır.

196… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Huzur savaşında ve gönül meydanında, ruhun başında kilden yapılmış bir miğfer vardır.

Kılıcı atmadığınız sürece galip gelemezsiniz, miğfer takmadığınız sürece başkan olamazsınız.

Kalbin miğfere kul olduğu müddetçe aylarca, seneler içinde yaptığın hareketler günah olur.

Ve kasksız ve kemersiz olduğunuzda, zamanın hükümdarlarına hâkim olacaksınız.

Terkibi (iki bir etmek) bırakmak başarının atıdır ve düzenlemeyi reddetmek tamamen bir araştırmadır.

Kalbin ölümü, nefsin helâkıdır ve nefsin ölümü kalbe selâmettir.

Söz Melikin kuşağı korsesi iğnesiz, tırnaksız (yapılır).

Hiçbir şekilde bu şekilde durmayın, çünkü hiçliği geçerseniz, yalnızca hiçliği elde edersiniz.

Ve yaratıcı, meselde yalnız olmasına rağmen, bir birey değildir, çünkü o bir ezeli âlimdir.

Ve nefsten ve akıldan kalktığın zaman bil ki bu dünyan senin ahiretine taşınmıştır.

Ve şu anda senin için büyüyen her kafa, onu bir lamba, bir mum ve bir kalem gibi kes/yont.

Yani görünen her kafa, yol uğrunda kesilmeyi hak eder.

Kafayı kaybetmek kahramanların önünde nezakettir, çünkü kafa her zaman miğfer ister.

Bir kafayı kaybetmek size meyve getirir ve bir kafa kaybetmekten para dolu bir merdiven nar gibidir.

Kask, kel kafa için bir sığınaktır ve bu kafa ile miğfer günahtır.

Miğferin altında hastalandın, bu yüzden ateş köprüsünü geçmemen yanlış değil.

Makam insanlar için en iyi hapishanedir ve kel olan miğfer ı bulup bulmadığını merak eder.

Yusuf'un konumu kuyudan belli oldu ve bilen ruh akıldan belagat etti.

- Çünkü uluhiyetten size söylüyorum, bilmiyorsanız,

Bu yükselişte elinizi başınızın üzerine koymanız ve bir taç bulmamanız daha iyidir.

-Çünkü adam gayb için yola koşar, kel ise kusurunu gizlemek için miğferi arar.

Güzelliğini yola veren Süleyman ve güzelliğini çukura veren Yusuf'un hali gibi..

- Ve suretinizin nakşı/gravürü kaldırmadıkça, sırrınızın nakşı/gravürü de Allah olmayacaktır.

Ve miğferinizde bir kayıp olsaydı, kalbin kendisi ruh için bir kayıp olurdu.

Yolda bir miğfer ya da kafanız yok veya varsa, ateşle dolu mumdan bir kalp gibi olacaksınız.

Yusuf'un senin için şerefine olmasını istiyorsan, kuyuya düşmek için acele et.

Miğfere tutsak olan baş, tıpkı Bizhan gibi, bir hapishane rehinesidir.

Ve eğer bir miğfere sahip olmak istemiyorsan, o zaman balmumu gibi ol ve bu miğferi ateşten çıkar.

Ve yolun balmumuna âşık olan, miğferin ateşi gibidir.

Ey ruhun bedenden olduğu gibi suretten olan, insanın adından olduğu gibi kalp de varlıktandır.

Cihad bedendendir, cazibe ise ruhtandır, tat ise şundan ve şundan ayrılmaktan gelir.

Hadis, ayakla ilgili çocuktur ve bu ezel içindir ve onun dışında temiz olan her şey tortudur.

Yeryüzü insanlar için bir yer olduğu sürece, zamanın çadırı kurulur.

Bil ki bu memleket misafirhanedir, insan da onu işleten gibidir.

İsâr Hakkında

Elinde ne varsa onu Allah rızası için bırak; Çünkü sadaka, dilencilerden geldiğinde daha büyük bir mucizedir.

Canını ve ruhunu ihsan et, çünkü cömerdin gayreti, ölümlü

çamurun en iyi armağanıdır;

Ehl-i Âba ve reisi salla'llâhü aleyhi ve sellem,

"Hel Eta-Gelmiyor mu?" İnsan Suresi tarafından onurlandırıldı Hakkın önünde ve bu tür ruhlar yanında üç değersiz arpa ekmeği revaçta değildi.

Öyleyse kalk ve eşsiz olan Allah'ı bulana kadar dünyevi dünyayı terk et.

Fakirin elinden bir dirhem sadaka, zenginin bin dirheminden üstündür.

Çünkü fakirin yaralı bir kalbi vardır ve yaralı bir kalpten sadaka, değerinden daha fazladır.

Zengine bak, kalbinin secdesi ne kadar karanlık ve sıkıntılı olduğunu göreceksin.

Ve dervişin vücudu sonsuzluğun en safıdır ve kalbi simyadır" Sonsuz"

Kime diyorum, tek bir arkadaş yok…ilahi lütufun ne dediğine bak,

O, bir melike ve bir efendiye dedi " Sen olmasaydın ": [o halde] "Gözlerini onlardan ayırma."

Bedeninizi, ruhunuzu, aklınızı ve kalbinizi bırakın ve yüreğinizi yolda elinizde taşıyın.

Suret, vasıf ve ayniyetin tasvir edilirken; rahimde plesanta/ eş ve o çocuk…Ve suretin bir sıfatlarının perdesi, sıfatlarında, zatına perdedir

Biliyorum ki bu sıfat âleminde, ilim ve marifet kitabesindeki her şey, bir küfürdür.

Bu, zatta parlayan bir lamba ve diğer ikisi ise lamba ve kandil gibi [iki]dir.

Ve bu dar geçitten dönmediğin sürece, iki ruh zatta tek renk bir oyuncaktır.

Adem'in zürriyeti var olduğu müddetçe, onun için iki hane hazırlanmıştır.

Bu tozda acı görmedikçe diğer evdeki hazineye ulaşmaz.

Bu dünya yorgunluk ve ihtiyaç içindir, diğer ev ise nimet ve surur içindir.

Bir kişi uyumak için başını koyduğunda, çadırın kazıkları gevşer.

Sana soruyorum: İlim, hikmet ve ruhani yola/spirituel yolda olduğun müddetçe, hepsinin aslı ve dalları ile varisi sensin.

Din insanı şerden temiz kılmak için her zaman suretten kaçar.

Öyleyse, ölmediğiniz veya (derin) bir uykuda olmadığınız sürece bana bir doğru cevap verin.

Sizi kendisine âşık edince, seni ancak senden başkasına koymayacaktır.

Qays b. Asım radiya'llâhü anh Kıssası

"Kim ödünç verecek" emri Allah'tan Peygamber salla'llâhü aleyhi ve selleme indiği zaman, herkes Efedimizin huzuruna, isyan etmeden, taş ve altın, sığır, köle ve mal, sahip oldukları her şeyi getirdi.

O zaman. Kays b. Asım fakir bir adamdı, çünkü dünyevi bir kazanç peşinde değildi. Evine girdi ve işittiklerinden hiçbir şey saklamadan ailesiyle konuştu:

"Bugün böyle bir âyet nazil olmuştur; kalk ve bekleyerek beni

yakma; evde ne varsa getir de Efendim'in önüne koyayım.

Karısı, "Evde hiçbir şey yok, burada yabancı değilsin" dedi mi?

Hiç olmazsa bir şey ara, dedi; ne bulursan hemen bana getir. Gidip evi uzun süre aradı, tesadüfen bir şey çıkar mı diye; ve evde yiyemeyecek kadar kuru, kötü ve kuru hurma buldu ve hemen Kays'a getirdi:

"Bizde bundan başka bir şeyimiz yok" dedi. Kays hurmaları koluna koydu ve onları sevinçle Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellemin önüne getirdi.

Şaka olarak değil, ciddi olarak mescide girince, Münafıklardan biri ona, "İçeri getir" dedi.

Gel, çabuk getir ne getirdiğini: Mücevher mi, altın mı, gümüş mü, peygambere emanet ettiğin bu değerli şeyler mi?

Bu konuşma üzerine Kays birdenbire utandı.

Yas tutuyor, utanç içinde ellerini kavuşturuyor. Cebrail, sidra ağacından geldi ve dedi ki:

"Ey zamanın ve yerin efendisi, adamı bekletme ve getirdiğini

küçük görme." Mustafa'ya durumu anlattı ve 'İsteyenleri karalayanlar' ortaya çıktı.

Melek dünyası geldi ve baktı adamı nasıl izlediler! Melek dünyasının üzerine bir deprem düştü - ne dinlenme yeri, ne huzur yeri kaldı-.

Yüce Allah böyle konuşur ve O'nun lütfuyla Kays'ın kalbini arar:

Ey yüceler yücesi ve benim peygamberim olarak seçilmiş olan Kays'tan hemen bu kadarını kabul et, çünkü Çünkü bu = Daql kötü hurma= benim gözümde diğerlerinin altın ve mücevherlerinden daha iyidir. Hurması olmadığı için ondan bu küçük malı kabul ettim. En seçkin şeylerden en çok, yoksulların çabası onaylanır."

Bu nedenle, Kays'ın eylemi, o kötü konuşan münafığın eylemi üzerinde zafer kazandı.

Münafık hemen küçük düşürüldü ve Kays'ın işi böylece tamamlandı;

Bilene kadar olan her şey, olduğu gibi oldu.

Allah'a karşı münafıklık eden, bütün yaptıklarından utanır.

Ve doğruluk her konuda en iyisidir ve doğru kişi size bu kaderi böyle okur.

Birlik içinde

Dünyada senin saadetin kadar zararı yoktur; senin varlığın kadar kalıcı bir hapislik yok; 'nur ortaya çıktı' ihsan edendir, 'yalan boşa çıktı' hem candır, hem bedendir.

Ey gaybı arzulayan öyleyse gayb yurdundaki her türlü kusuru ve kendini yoldan çıkar,

Görünmeyen, Allah Teâlâ'nın Kibri-i ahmer'i, yüzün sarılığı gururdandır.

Sen kusurlarla dolusun ve gayb alemine bilhassa şüphe ve zan ile ulaşamazsın.

Kendi benliğinin zincirleri, budalalığının zorlamasıyla tabiatının iki ayağından düşmeyecek

varlığın sana bir perde gibi göründüğünde, anlayışın öfkene kapılacaktır.

Ve dedi ki: Git ve nefsin üzerine selâm olsun de, yoksa gözlerini iki ırmak yap.

Ve gece ve gündüz ıstırap çek ve bundan daha kötü bir şey için zihninle çekişme.

Onu bu bağdan kurtar, o zaman işin sana kolaylaştı. Kuvvetini kalbte bulduğun zaman, melek âleminin penceresinden yeryüzüne bakarsın.

Onunla İletişime Geçmek İçin

Hatam, onunla bağlantısının ne olduğunu ve din yolunda seçimin ne olduğunu söylüyor.

Isıran olduğun sürece, seçilmiş değilsin; Sen bu dünyaya meylederken de gelmedin

Kelepçeyi ruha tak, özgür olacaksın ve ayağını başına koy ve bağlanacaksın.

Adem'in gerçek oğlu nasıl senin gibi ısırır, ya da şeytan ya da vahşi hayvan senin gibi nasıl parçalar?

Bu yüzden yıllar ve aylar boyunca kayıtsız ve kibirli ve sen bir şeytansın, öfkeli bir insansın ve insanlardan uzaksın.

Ve yıllar ve aylar boyunca bir kaplan gibi kincisin ve dünyanın yaratılışı senin tabiatından kalplerini daralttı.

Ve ana yolun başında bir hiçsin, çünkü kendi içine ulaşırsın ama ona ulaşamazsın.

El-Kûfi'yi tasavvuftan bir delil yapmış, ama Aşk'ın Kureyş'in veya Kufe'nin kararıyla ne alakası var;

Tasavvuf ve aşk, şimdiye kadar sadece hadistir, menfi ve müspettir ve caizdir, caiz değildir.

Sufiler ellerini uzattılar ve " evet, değil بلى " yı "لا" hayır değiştirdiler.

Onlar bir kehribarın ayırdığı tozdur ve onun kutsal odasında oturuyorlar.

Hepsi kıskançlıktan kırılmıştı ve tepeden tırnağa gözyaşları içinde boğuldular.

Ve hepiniz kendinize hayal kurma yetkisi verdiniz ve hepiniz bilginin tutsağı oldunuz.

Başınızı eğin ve her şekilde şımartılana kadar burnunuzu yüksek tutmayın.

Tıpkı miğferi çıkardığınızda başın ortaya çıkması gibi, suçluluğunuzu üzerinizden attığınızda din ortaya çıkar.

Din göz temiz olunca saf görür. O'nda sabretmeyenlerin üzeri toprakla kaplanır; O'nun tacını takanlar gerçekten krallardır.

Öyleyse bu yedi renkli elbiseyi çıkar da bal arısı gibi tek renkli bir elbiseye İsa gibi sarıl;

Onun gibi suyu bir yol ve güneşi ve ayı yoldaş yaparsın.

Ve kişisel çıkarlarınızı azaltın ve o anda insanlar konuştuktan sonra konuşun.

Nefsin bir zerresi seninle olduğu sürece, o yere asla ulaşamazsın.

Bu heva asla nefisle uyumlu değildir, o yüzden kalk ve bu yolu nefes almadan yürü.

İbadetine Güvenen Hüsrandadır

Kim onun itaatine inanırsa, apaçık bir zarara uğramıştır.

Yaşlı bir tilki diğerine, "Ey hikmetin, öğüdün ve ilmin efendisi, acele et, iki yüz dirhem al ve bu köpeklere mektubumuzu ilet" dedi.

Dedi ki: Ödül büyüktür, başın yöneticisi, ama tehlikeli bir iştir.

Ve ruhum buradan ayrıldığı sürece, dirhemleriniz ne işe yarar?

Ey Tanrı, yargının güvenliği, suçluluğun gözündedir.

İlki Azazel ve ikincisi Balam olmak üzere ikisi amellerine güvendiler-sonuç ortada-

Dünyada kim zahid olursa Sonsuz Mülke kavuşur

Basra'da zahid bir şeyh vardı, o zaman onun gibi ibadet eden yoktu.

Dedi ki: Her sabah bu meşum nefisten kurtulmak için (yerimden) uyanırım.

Nefsim bana diyor ki, gel ihtiyar, bu sabah ne yiyeceksin? Biraz hazırlık yap, gel, bana ne yiyeceğimi söyle. Ona Ölüm diyorum; konuyu bırak der.

O zaman nefs bana der ki: Ne giyeyim? Ona söylüyorum: kefen.

Sonra bana sorular soruyor ve ey kör kalpli, nereye gitmek istersin gibi en saçma isteklerde bulunuyor. Ona söylüyorum, Sessizlik! mezar tarafına;

Nefsim nefsimle çeliştiği sürece, davetsiz misafirin korkusundan kaçabilirim.

Alçakgönüllü bir ruha sahip olan ve onu kendisine yönlendirmeyen insan ne mutlu.

Zühd ve Zahid Hakkında

Zahid, halkın arasından kaçarak bir dağın zirvesine çıkarak inziva yerini kurdu.

Ve bir gün (geçti) aklı başında, yetenekli bir alim.

O geçti ve zahidi gördü, çok kutsal ve dindar gördü.

Ona dedi ki: Vay haline, neden bu yüksekte bir yer ve bir yer ve bir yer aldın.

Zahid dedi ki: Bu dünya ehli, onun peşinde koşarken tamamıyla sapıklığa düştüler.

dünyanın şahini kanatlandı, her ülkede yüksek sesle çağırıyor; O, belagatli bir dille konuşuyor, dünyanın her yerinde avını arıyor, her zaman sıkıntılı ve efendilerinden ayrılmış halkına sesleniyor: "Benden korkmayanın, beni aramaya hiç kaygı duymanın tehlikeyi görmeyenin vay haline!

Kustas'ta olduğu gibi oluncaya kadar kuşlar az, atmacalar (sayıları) fazladır.

Dünya Sevgisi Ve Ehlinin Sıfatı Hakkında

. Rum sınırları içinde çok sayıda şahinin yuva yaptığı büyük bir şehir var. Fustat bunun adlı ünlü şehir; Dimyat sınırlarına kadar uzanır.

İçinde hiçbir serçe uçmaz, çünkü şahinler onları havada avlar ve o şehirde hiç kuş bırakmaz, çünkü onları bir saat içinde kaparlar.

Zaman artık Fusttat gibi oldu; bilgeler kuşlar gibidir, hor görülür ve çaresizdir.

Dünyanın şerrinden huzur içinde olmak için kendimi bu yüksekte gizledim.

Alim dedi ki: Burada sizinle kim yaşıyor ve siz dağın tepesindeyken ve nasıl geçiniyorsun uzaktasın herşeyden?

Zahid dedi ki: Canım benimle, bu meskende gece gündüz.

Âlim dedi ki: O zaman hiçbir şey başaramadın; Ey budala, çilecilik yolunu izlemeyi bırak

Zahit dedi ki: Nefsimi içimde sabitlediler ve beni onun ellerine sattılar; Kendimi ondan ayıramıyorum - hangi kaçış yolunu bulabilirim?

Zahite o değerli filozof dedi ki, Nefsin sana kötülükleri öğretiyor.

Zahit dedi ki: Ben Benliğimi tanıdım ve böylece onunla anlaşabiliyorum; o hasta bir adam ve ben onun doktoru gibiyim; Gece gündüz ona bakıyorum ve onu tedavi etmekle meşgulüm, çünkü sürekli rahatsız olduğunu söylüyor. Bazen onu kanamaya ve damarını gözlerinin önünde açmaya karar veririm; kan fışkırdıkça azalır, ve kanama onu sakinleştirir. Bazen mide bulantısını gidermek için ona arınma sağlarım; ve dünya sevgisi, nefret, kin, haset, ihanet ve hile onun vücudundan atılır; onu alarak doğal eğilimlerini bir kenara iter ve arzunun kapısını kendine kapatır. Bazen, zevkten vazgeçebilmesi için, onun iştahlarını açmasını yasaklıyorum; Onu iki fasulyeyle besliyorum ve odayı onun üzerine bir mezar gibi yapıyorum. nefs bir saat uykuya dalınca hemen kalkıp iki rekat namaz kılarım.

Bu, kalkıp benimle hasta bir insan gibi ilişki kurmadan önce.

Ve onsuz bir veya iki rek'at kıldığım zaman, ona karşı uyanık

olurum.

Bu, kalkıp benimle hasta bir insan gibi ilişki kurmadan önce.

Ve onsuz bir veya iki rek'at kıldığım zaman, ona karşı uyanık olurum.

Ve dünya bu sözleri duyunca dedesi ve dedesinden cübbesini yırttı.

132 - Ve dedi: O geldi sana, ey zühd, ve Allah ömrünü bereketlendirsin, ey tapan.

Bu söz senden başka Müslüman değildir ve senin hükümdarın Cemşid'inkinden aşağı değildir.

Bugün ziynet arayışınız varsa, bilin ki yarın o sizin murdarlığınız olacaktır.

Ve kendini suçluluktan kurtaran ve iniltilerin yükseldiği kirlenmez.

Ve bir kadın bir ziyafet için kaşlarını ve buklelerini çevik bir şekilde süslüyor.

Buradaki kalp, dört rukunda/unsurda (var olduğu) sürece,

garip ve cahildir.

Akıl burada içi dışına çıksa, çünkü Kâbe'de (kıble ile ilgili) araştırma yanlıştır.

Ve Kabe'nin önünde kıblenin yönünü çok saplantılı bir kişiden başka kimse aramak ihtiyacı duymaz.

Ve bir adam Kabe'de kıbleyi araştırdığında, Kirman'a yeşil kimyon taşıyan gibidir.

Üç hapishanede kötülük, nefret ve kıskançlık varken, zihin bedenin esaretine bağlıdır.

Dört köşeden gelen beş duyu, bu üç hapishanenin beş casusuna aittir.

Gönül sırlar hâzinesinde kalmasına izin verildi, öyleyse neden casusluğu ve fitneyi rezil ediyor? !

Dili olmayan onun diliyle konuşur, delili olmayan ondan delil ister.

Sevgili dışında her şeyi ateşe verdi ve sonra onu aşk suyuyla söndürdü.

Dost olmayanların, ama kendilerini beğendiklerinin, hepsinin sana karşı imanlarını bozduklarını görürsün. Nefsine değer verenin bahçesindeki gül ağacı, bir çıban gibi, kötü bir sivilce olur. İyi anlayın, dirilişte insanların durumu pek farklı olmayacaktır; ne seçerse, önüne konacak.

Bilakis onu seçen herkes huzuruna çağrılır ve o dünyadan getirdiğinin aynısını (önünde) görür.

Peygamber salla'llâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Cenâb-ı Hak kullarını yarattıktan sonra, onların ecel ve rızıklarını yarattı...Yeminle bu bizim için taksim edildi.

Bu çalışkan tüccarın pazardan eve gönderdiği her şey;

Evinde olan her şeyde odur ve geceleri onu gözünün önünde kaybeden de odur.

Buradan taşıdığınız her şeyi saklayacaklar ve Kıyamet Günü onları önünüze çıkaracaklar.

Asla değişim veya değişiklik yoktur, iyi hiçbir şekilde kötü değildir.

Orada kimseye hiçbir şey verilmeyecek, çünkü o verileni

vermiştir ve geri kalan her şey rüzgârdır.

Bilmiyorsan kalk ve onun sırrını Rabbani kelamdan oku.

"Onun sünnetini değişmiş bulmazsın, onu değiştirmeye de çalışma, değiştirmezsin."

Onun kesin hükmünde hiçbir değişiklik yoktur ve onun cami'/evrensel hükmünde hiçbir değişiklik yoktur.

Öyleyse elbisenin kenarındaki pisliği ara ve uzaklaştır, yoksa ahirette senin için mazeret bulamazsın.

Burada kendini okla vurmuş olsaydın, ateşte kederi ve azabı şimdiden tutuşturmuş olurdun.

Bu Bölüm

Beş Vakit Namazın Şartları, Münacaat, Huşu, Vakar Ve Duanın Hakkında

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Onlar, gayba inanıp namazı kılanlardır…"**

Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellem onu kılmaya çıkarken: **"Ellerinizin sahip olduğu?...[en güzel şey]"** dedi.

Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellem: **"Dünyanızdan bana şey sevdirildi: Koku, kadın ve gözümün nuru namaz."** buyurmuştur.

Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellem dedi ki: **"Namazı kasten terk edenler kafirlerdir." ve "İslam ile küfür arasını ayıran namazı terk etmektir."**

Ve dedi ki: **"Kul Rabbiyle sohbet ediyordur**" ve o da: **"Kul, Rabbiyle konuştuğunu bilseydi, yönünü çevirmezdi"**

Efendim salla'llâhü aleyhi ve sellem, buyurdu:

"Namazlarınızda huşu içerisinde olun."

Ve yine şöyle buyurdu:

"Namaz mü'minin nurudur, kim namazı dosdoğru kılarsa, namazla cennete kavuşur."

***

Kul murdarlığından çıkıncaya kadar, namaz yücelik perdesini geri çekmez.

Namazın anahtarı senin arınman olduğuna göre bil ki onu

kilitlemek senin hatandır.

Meleklerin kâsesinden şarap içerken, ne zaman göklerin damına ayağını basacaksın?

Bu harap olan dünyada bir eşek gibi karnınız yiyecek ve beliniz suyla doluyken; dördünün (dört unsur), duyuların ve aşağıdakilerin (havass-ı hamse) ve (altı cihet) te olduğun sürece, aşağılık heves/şehvetinden başka şarap tadamazsın. Tanrı lütfuyla sizi nasıl kendine alabilir ya da dualarınızı özgürce kabul edebilir?

Allah'ın emri seni ne zaman alçaltırsa, üç rukun üzerine dört tekbir al.

Ebediyet dünyasının cüppelerini dokuyanlar, size sadece nükte ve gazel okurlar.

Ne zaman padişahın yüzünü gördün ki ve burun gökte ayaklanın sudaydı?

Dilencinin yemeği ve cübbesi temiz olmalı, yoksa mahvolursun toz içinde;

Eğer yemek ve elbise temiz değilse namazın bir avuç topraktan nasıl daha hayırlıdır?

Namaza boş boş girmeyin, utanın ve Allah'tan korkun…

Ve kim kendini Allah'a adamazsa, Allah ona namazında ağırlık verir.

Köpek kuyruğuyla inini süpürür, ama sen dua ettiğin yeri iç çekerek süpürmezsin.

Yaradan'a hizmet etmek için, mekânını, giysini ve ruhunu temizle.

Nefsin kıblesi Samed'in eşiği, "Ehad"=göğsü ise o Ehad'in Kâbesi ve mukaddesliğidir.

O halde, ezanın tadına varıncaya kadar, Uhud'daki Hamza gibi nefsinle kumar oyna.

Hakk dışında her şeyi yak ve onu [nefsini] aldat ve dinden başka her şeyi temizle.

Ve muhtaç olduğun zaman lütfuyla seni ayağa kaldırır, fakat ihtiyacım yok dersen namazını kabul etmez.

Ve eğer tereddüt etmeden namaz kılma zahmetine katlansaydınız, ciğerinizi bir tavada soğanla kızartır gibi olurdunuz.

Dolayısıyla namazı tevazuuyla kılarsa, lütuf eli sır perdesini kaldırır.

Ve her kim iyilik katına koşarsa, ona verileni vermiştir ve aradığını bulmuştur.

Aksi takdirde, şeytan namazına dahildir ve seni tekrar (ondan) çıkarıncaya kadar bir saniye durmak istemez.

(Ey İblis) sen cimri yaratıldın ve namaz ikramdır, namaz, sen yaratılmadan önce vardı…

Ve kalpten ve ruhtann on yedi rekat, bilin ki, âlimlerin sekiz bin niyetine denktir.

O halde, on yedi on sekize yakın olduğu için bunun yanlış bir hesaplama olduğunu söylüyorsunuz.

Kim de on yedi rek'at kılarsa, on sekiz âlemin hükümdarı odur.

Allah Teâlâ, namazı terk edersen, kıskançlık, öfke, cimrilik, şehvet ve açgözlülük üzerine bırakacaktır.

Kalbinizden haset çıkarmadıkça, onun çirkin işlerinden kurtulamazsınız.

Namaz borcunu bir ganimet olarak görmediğiniz zaman, namazınızın bir değeri yoktur.

Ne zaman değer vererek [namaza] eğilirsen ipini , Allah Teâlâ yemin Cebrail'e bile yetişirsin.

Namaz kılanın önce gusül/abdesti alması gerekir, çünkü Hakk Subhânehu ve Teâlâ cünübün namazını kabul etmez.

Sende kin ve hile olduğu müddetçe guslün yokmuş gibisin.

Büyük Arş'ın Rabbi namazı kabul etmediğinden, yıkanmamak/güsül almamak kınanacak niteliklerdendir.

Eğer sana ait olan her şey safsa, o zaman senin cenabetinde Hakk tarafından yana olmalı..

Namaz asıl, dalı da yıkanma ve abdesttir ve tedavisi olmayan bir hastalığına bir deva olur…

Ve yolu " hayır" لا ", süpürge ile süpürmediğiniz sürece" إلا الله Allah'tan başka" evine ulaşamazsın.

Allah Teâlâ sizi yüreğinizin derinliklerinden

heyecanlandırdığında, dua ihtiyaçtan doğar.

Ve ihtiyaç halinde temizlik yapmadığınız zaman, Hakk için namaz caiz olmaz.

Saflığın senin yasın ve kendinden yokluğundur ve kendini öldürmek senin kefaretindir.

Ve yolda bir can öldürüldüğünde, Allah'ın lütfu yakında onun yüzünden ortaya çıkar.

Eğer ona muhtaç olduğun sözü bulamazsan, o zaman çabucak kendini üç kez boşanmış bulacaksın.

Ve nefsin arzularının huzurunda olan namaz, yüz suyunun tazeliğinden uzaktır.

Bedenin toprağa, ruhun göğe gittiği zaman, ruhunun melekler gibi namazla meşgul olduğunu görürsün.

Kalbin Huzur Ve Huşu İle Namazına Temsil Hz. Ali Kerrem'allahü Veche Radiyallâhü Anh Kıssası

Haydar-ı Kerrâr Uhud savaşında ciddi şekilde ağır bir yara aldı.

Okun başı ayağında kaldı ve tek çare onu çıkarmanın gerekli olduğunu biliyordu.

Cerrah görür görmez dedi ki, Ok ucunun görünmesi için yaranın açılması gerekir. Yanaklarını ısırsa da dayanacak gücü bulamayınca: "Namaz vaktine kadar bırak" buyurdu.

Bu yüzden namaz kılmaya başlayınca, cerrah ok ucunu bacağından nazikçe çıkardı, Böylece (yaradan) tüm ok uçlarını, acı duymadan ve bağırmadan çıkardı.

Allah Teâlâ Hz. Ali'yi "Veli" olarak çağırır, o namazı bitirince, "Acım daha az, nasıl olur?" [çıkarmadıysanız?] dedi. Sonra neden namaz kıldığım yerde bu kadar kan var?"

Mustafa'nın çocuklarına ziynet ve devrinin emsalsiz güzeli Hz. Hüseyin'in dolmuş kanın sebebini söyledi.

"Sen namaza başladığın zaman, Allah'ın [lütuf]kanadı senin üzerine indi ve cerrah sen daha namazını bitirmeden okların ucunu çıkardı."

Haydar [Aslan] dedi ki, "En büyük Yaratıcıya yemin ederim ki, bunun acısı hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

Ey namaz kılmakla meşhur olan, insanların önünde

dindarlığınla övülen sen, bu şekilde dua et ve hikâyenin yorumunu anla; yoksa kalkıp ve boş yere sakalını sallamayı bırak.

Ve ihlasla namaza girdiğiniz zaman ondan çıkana kadar bütün arzuların yerine getirilecek.

Ama ihlâssız yüz kere selam versen, o zaman [namazın] içinde kaybolmadın, sade cahilsin..

[İhlaslı namazında] Senin bir selamın yüz selama, sıdkile yaptığın secde yüz kıyama [ayakta durma] eşittir.

Alışkanlık olan o namaz, rüzgâr çıkınca toz olur.

Ve bu şekilde manevi dua, hareketin ağırlığı ile geldiğini sanırsınız.

Tanrı'ya dua ederken ruh erir, ama onunla hareket eden dilencidir.

Böylece iyiyi ve değersizi arar ve Ebu Cehil'in yolunu tutarsın.

Adam olmak istiyorsan karadan ayrıl ve kendini denize at.

Ve eğer denizden saf inciler elde etmezsen, o zaman bilirsin

ki, suya dalmamışsın.

Ey Komutan, Allah yolunda yumruğunu vur, istediğini elde edemezsen de, utancından kurtulursun.

Ve suyu ve toprağı ar eden adam, havanın üzerinde yükselen ateş gibidir.

Cebrail'den gelen tacı bulana kadar su başlığını başına koyma…

Melikin kalansüvesi/ şapkası senin için bir taç olacak ve felekin miğferi senin için dönecek.

Ta ki heva ve hevesten Hakkı bilene kadar bütün bunların senin için hiçbir şey olmadığını öğrenene kadar.

Yokluğunuz varoluşa eşittir ve onun tek istediği de budur.

Namaz Kılma Arzusu

Hakkın icabetine ve kabulüne kadar, doğru tövbe, dua ile birlikte, İlliyyin cenneti için amel ve sevap artırmaya hazırlanın.

Arada bir farz namaz kılıyorsun, mecazın yoldaşı olarak

hakikatten kopuyorsun.

Sonra bir veya iki rek'atı farkında olmadan gafilce, yalvarmadan bunu caiz, Allah Teâlâ için bir namaz olduğunu düşündün.

Ve sensiz, saflığa yükseltildi, temiz şey desenin tarafından kirletildi.

Ve acının dilinden çıkan söz, insanlık âleminden giden bir habercidir.

Ve o zaman Elçiye ihtiyaç kalmadığında, Senden "Ya Rabbi" olunca, ondan sana karşılık "Lebbeyk" olacak.

Bu harfle yazılan cevap değil, ruhu rahatlatan cevaptır.

Ve ayağa kalkarak dua eden binlerce gammazın duasını engelledi.

Bundan ve bundan yol arama zorunluluğu, çünkü acınız hedefinizin rehberidir.

Ve böylece Tanrı'nın lütfuyla olursun, ayaklarınızın altına gururunuzu alın .

Kuluna veya hizmetçisine yaslanan efendinin örneği budur.

Minnetinin ağırlığını her zaman güzelleştirir (ve yapar), her zaman: "Ben aziz, yüce arkadaşınım" der.

Ve kendini kul olmadan sadık bir arkadaş olarak görüyorsun ve bu akil bir adamın alışkanlığıdır, nedense[bu mu akil bir adamın tavrı?]

Ey Oğlum, senin için böyle bir itaat etmemen senin için daha hayırlıdır, öyleyse git ve şüphe etme.

Hidayet kavuşmayan insan hayvandan daha aşağıdır ve hidayet edilmeyen herkeste heba/boşunadır.

Ey cahil, bu itaatten tövbe et ve bir daha kendine köle deme.

Eğer dünyada güçlü olsaydın, Firavun'dan daha az olmazdın!

Çünkü (Firavun) şaşkınlığının şiddetinden, kibir ve cehaletinin mükemmelliğindendir.

Kölelik ve acizliğin sırrına sahip olmadığı halde, eyleminin önündeki perdeyi kaldırdı.

Dedi ki: Ben sizin Rabbinizim, yüceler yücesiyim ve bu

dünyada ben yüksek derecelilerdenim.

Bu kibir ve gurur herkeste vardır ve Firavun kelimesi her cibilliyet/zürriyet [huy ve ahlâk bakımından) Yaradılış, maya.] için geçerlidir.

Fakat korkudan sırlarını söylemeye cesaret edemezler, bunu kendilerinden bile saklarlar.

Namazı Kısadan Kılma Hakkında

Bu Şuayb el-Ubeyy, herkesin övdüğü bir din lideriydi; gece kalkıp devamlı oruç tutan, o çağda zühdünden dolayı seçkin olan biriydi. Şehirden dağdaki bir inziva yerine taşındı ve insanların sıkıntılarından kaçtı.

Şans eseri, bir kadının ona karşı bir sevgisi vardı;

Dedi ki: "Ey Şeyh, bir eşin olması sana yakışır mı? İstersen kendimi senin emrine veririm ve seve seve senin eşin olurum; ruhum az şeyle neşelenecek ve eski rahatlığımı asla düşünmeyeceğim.”

O, “Mükemmel; çok uygun; Onaylıyorum. Sen tatmin olduysan ben razıyım."

Bu kadın, güzellik ve zarafetten tam bir paya sahip, iffetli, zarif, tatlı mizaçlı, iyi işlerin vücut bulmuş hali, mütevazi Cevher Hanımdı. Dönen göklerin buyruğuyla yetinerek, münzevinin hücresine gitmek için şehri terk etti ve orada yerde yatan bir hasır parçası görünce hemen katlayıp kaldırdı.

Dindar Ebu Şu'ayb ona dedi ki:

"Ey şimdi benim sevgili karım, neden sergiyi kaldırdın? Çünkü kara toprak, nalinlerimizi sadece yer."

"Yaptım çünkü en iyisi buydu" dedi. Çünkü herhangi bir itaat, kendi zamanında Allah Teâlâ ile aralarında bir perdeyi suçlar.

Kölenin alnı toz gözündendir ve o sırada hasır peçe gibidir. Söylediğinizi duymuştum; hasır alnımla gerçek dünya arasında bir engeldi.'

Her gece Bu Shu'aib'in günlük yemeği, huysuz göbeği için iki yuvarlak kekten oluşuyordu; bu iki arpa küspesiyle o dindar adam orucunu açtı ve her zaman memnun oldu. Ama gecelerini bu kadar etkileyen ibadetlerden dolayı hastalandı; Ve böylece, orucun getirdiği zaaftan aciz olan salih adam, o gece oturarak farz ve sünnet namazlarını kıldı. Karısı önüne bir kek koydu ve ona bir damla sirke verdi, başka bir şey değil.

230… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Şeyh dedi ki,

“Ey hanım, günlük yiyeceğim bundan daha fazla! Neden bu kadar az, karıcığım! O,

“Çünkü namazını oturarak kılan kul sevabın ancak yarısını alır; ve dua etmek için oturursan, her zamanki harcırahının yarısını yersin. Ey Şeyh benden, nafakanın yarısından fazlasını isteme; ben seni uyardım. Oturarak okunan namaza ait kısım, ayakta namaz kılanlara verilen sevabın yarısıdır; ibadetlerinin yarısını yerine getirirken neden bütünün mükâfatını bekliyorsun? Bütünü gerçekleştirin ve ardından tüm ödülü isteyin; yoksa böyle bir ibadet kesinlikle yanlıştır.”

Doğruluk yolunda bulunanlar, siz kadından daha aşağısınız, çünkü siz, aranızdaki bu nefisten çok daha aşağısınız.

Yürekten gelmeyen böyle bir duayla, ruhunun kurtuluşunu hiçbir şekilde elde edemezsin.

Yaşam ilkesi kalpten gelmeyen bir hizmete hiç kimse değer vermez, çünkü ilk etapta etsiz kemikleri tabağa koymak uygun değildir.. Bilin ki, kusurlu okunan her duanın içinde yeri yoktur. Duanın özü tevazudan ibarettir ve eğer tevazu yoksa buna da gerek yoktur..

İnsan, namaza yaralı, kederli ve sefalet içinde gelmelidir; ve eğer alçakgönüllülük ve güven yoksa şeytan onunla alay eder.

Kim oruçla ve namazla meşgul olursa, fakirliği ruhunun kapısını kilitler;

Bu yüzbin yıllık kafeste, hile ve şehvet dünyasında Eldiveniniz kaskınız olacak çünkü kafanız kasktan daha yüksek.

Kimin de namazında sevabı çok olursa, o, secdeye layıktır.

O halde git, namazını şehvetsiz kıl, çünkü arzunun çiyi/damlası onları tamamen bozar; namazının ve orucunun bayağılığı öyledir ki, elindeki tek şey ayağının terliğidir.

Namaz ve orucunuzun utancından çarıklarınız eldiveniniz oldu.

Acısından, ihtiyacından bıkmış, namazı kılmalıdır.

Huşu ve cehd yoksa şeytan onunla alay eder.

Ve dağa çıktığın zaman, güzel sesli birini al, neden dağa eşek sesiyle emir veriyorsun?

Dua yolunda senin feryatlarını boğan yüz bin haydut yetiştirdin. Senin duanın sözleri Cebel-i Mecaz dağından bir yankı gibi bütünlük içinde geri gelmesi gerekir.

Şükür ve Senâ Hakkında

Her ağızda söz söyleyen dil, Seni överken misk gibi kokar.

Kalb ve ruha uzaklığın ve yakınlığın kadardır, ikisi de senin emrinde ve iradendedir.

Ebedi devlet, kötü uğursuzluk, tükenmez mülk ve ebedi gurur.

Ve nöbette kulların gece ve gündüz, ve hepsi (emirinden) seni arıyorlar.

Serveti, imparatorluğu ve her iki dünyanın görkemini bilir, açık ve gizli şeyleri anlayan, ama onlara hasret duymayan; çünkü Sensiz her şey bir hiçtir, hiç.

Ve her kim güzel konuşursa, övgünde ne kadar yetenekli olursa olsun, daha acizdir.

Bedenin sıkıntısını hissedersen, mihri iste, çünkü mihrin çeyizi bedeni boşamasıdır.

Kimde akıl, kendisine ayırt edici elçi olarak bulunursa, onun fitnesi bir takva yeridir.

Bir kişinin şunu ve bunu sorgulama cesareti yoktur, "Ol" dersin "olur" u bildiği sürece, o da senin emrindedir.

Bu hayatta Mebde ve Meâd/ diriliş ve dönüş ve yolunda da kul için doğruluk ve yolsuzluk konusunda hiçbir yardımcı yoktur.

İşin sonunda halk bir gün sıkılacak ama çok geç kaldınız.

Ve önemsiz konularda uzman olduğunuz halde, doğru yol için bir metafor dahi değilsiniz.

İman adamı her zaman iş başındadır çünkü iman sizi korku namazına götürür

Ve başını bir kenara atma sırrına sahip olmadığın sürece, ruhla kumar oynamanın ne olduğu hakkında bilgin var mı?

Başını yere koy cömertliğin timsali ol, Romalıların kapısında (hatta) secde bile et.

Kalbin Kâbe'si hakikatten görünür hale gelirken, köpeğin kaderi kemiklerle sınırlı kalır.

Onun şeriat önünde (durmak) şiir aramaktan, put gibi (şiir) evini kırmak daha iyidir.

Şeriat, şu anda tek bir evde olmasına rağmen şiire çok yabancılaşmıştır.

Bize caiz olan her şey şundan ve bundan uzak olana haramdır.

Ve haram ile caiz arasındaki farkı bilen de odur, çünkü cerahati dökmenin rahatlığını bilen de odur.

Kalbinizi ve himmetinizi halkın sohbetine katma ve boğazınız kesilmesin diye halktan kaçın.

Düşmanınla da iyi olan akıl, sana iyilik ve kötülükte de hürmet eder.

Fakirlik ve Hayretin Sıfatları Hakkında

O, kalbin ihtiyaç sesini işiten, kalpten çıkan sırrı bilendir.

Ve kalp, ihtiyaç kapısını açtığında, aradığı her şeyi önünde bulur.

Dua kalbin kapısını açtığında, arzusu onu karşılamak için öne çıkar:

İkbal'e giden yolda "Ya Rab" çığlığını memnuniyetle karşılamak için Sıddık gibi "Lebbeyk" dışarı çıkar.

Firavun gibi su yüzüne yaslanmış, renklerine büründüğün o ateşi [parlatma]

O halde, ne kadar tebliğ olursa olsun rüzgârı azalt, çünkü hakikate akılla değil, imanla ulaşırsın.

Akıl, onun mahiyetinden ve tarifinden habersizdir ve zevk/tat, hasretinin yakasından bir ferahlıktır.

Akıl ve ruh onun melekût mülküdür. Melekût âlemi onun uluhiyetine uygundur.

Senden bir 'Ya Rabbi' feryadı, iki yüz defa O'ndan 'İşte ben' gelir; Senden bir 'Selam', -bin kere 'Ve senin üzerine' diye cevap verir.

Akıl, şemsiyeyi kapısında taşır ve ruh, ordusunun bir askeridir.

Bırak insanlar iyilik yapsınlar, kötülük yapsınlar, O'nun rahmeti ve lütfu devam etmektedir.

Yoksulluk O'nun sarayında bir süsdür, sen dünyevi ihtiyacını hediye olarak getirirsin; o halde muhtaç olun, çünkü menfaat

ve sermaye budur.

O'nun bolluğu senin yoksulluğunu alacak ve senin uzun kederini kabul edendir.

Bilal onun sarayında dostuydu, oysa vücudundaki derisi sevgilinin siyah örgüleri gibiydi.

Onun zahiri kılık kıyafeti, cennet kızlarının yüzüne kara bir misk gibi oldu.

Aşığı ve düşmanı yenilemek için her iki dünyada cildlerini değiştirdi.

Burada dinden gelen ve melikin temennisinden başka bir baş yoktur.

Ey dervişleri bir araya toplayan/yöneten ve ey yaralıların kalbini koruyan. Ayva gibi [sararmış] olanı iyileştir, yay gibi olanı düzelt.

İnsanların işlerini yöneten yoksulluğun/ihtiyacın pençesinde tamamen çaresizim; benim işlerimde kolay gelsin.

Sen melekût âleminde bir tanesin, ceberût âleminde tek gücü olan da…

Melekler diyarında yalnızım, kudret dünyasının görkeminde yalnızım;

Hasret ormanının sonu olmadığı gibi, ilim ayetinin de başı yoktur.

Ey çocuk!

Sen gizli dünyanın durumu hakkında hiçbir şey bilmiyorsun ve beladan afiyete geçemezsin.

Sen gerçekten bu yolun adamı değilsin, sen başıboş bir çocuksun ve yolun uzmanı da değilsin.

Sen bir çocuksun, öyleyse git ve toprakta oyna ve kibir ve istiğna/gönül doygunluğu/ihtiyaçsızlık etrafında dolan.

Ey çocuk, kibir ve istiğna senin iki dostunsa Allah Teâlâ ile işin ne?

Naim Cennetini ne yapacaksın, Ukba/ahiret dünya karşılığında yapıldı. [Bu dünya için ahiret hayatını reddeden Cennet ve sonsuz zevkle ne ilgin var?]

Ne zaman kendine dua ettiğinde, neyin hayırlı olduğunu senden daha iyi bilir.

Hurileri ve sarayları ve onların zinetlerini sen dünyadayken sana arz etti./haberdar etti.[ama sen bu dünya ve güzellikleri karşısında aldanıyorsun.]

Küçük Çocukların Terbiyesi ve Cennet ve Cehennemin Sıfatı

Ey verimsiz!' Allah'ın yolunda bir çocuktan daha güçsüz olma.

Bir çocuk görevini öğrenme konusunda eşit değilse, ne istediğini hemen duyun; ona karşı nazik olun ve ona şefkatle davranın; çaresiz bir bekleyiş içinde üzülmesin.

Bu zamanda tahtaya çıkınca ona sert davranmayın böylece memnun olacak.

Yüzü kırmızı bir gül gibi kıpkırmızı oluncaya kadar dualarınıza katın. [nasihat edin]

Ve eğer okumazsa (sonradan) hemen müdürü çağıracağını söyle ve kulaklarını tut ve sertçe ovala.

Onu cezalandırmak için kesin emirler alacağını onu bir fare evine kapatacağını ve baş farenin onu boğacağını söyle.

Ahiret hayatına giden yolda, öğüt almaya bir erkek çocuktan daha az yatkın olamazsın;

Ebediyet senin tatlındır, o halde acele et ve iki rekat karşılığında Cenneti elde et.

Aksi takdirde, berzahta fare evi senin için Cehennem olacak.

Bir süreliğine peygamberlerin kitaplarını oku; bu çılgınlığı, bu ızdırabı kendin için seçme.

Peygamberlerin izahlarından sadece bir levha okusan;

Madem bu konuda hiçbir şey bilmiyorsun, git, oku ve öğren ki, Böylece peygamberlere dost olmuş ve bu cehaletten kurtulmuş olabilirsin.

Zararlarla dolu bu harap dünyada cehaletten daha kötü bir şey olduğunu sanma.

Münacattayken

Emniyette tutanım, tüm güçlülerin ruhu ve tüm muhtaçlara armağan verenim.

Bana kendimi iyi hissettirdin, çünkü bana kendimden daha şefkatlisin.

Rahmetine sınır konmaz, lütfunda kesinti olmaz.

O halde kula, verdiğin şeylerden borcunu ver ve onu hoşnut ettiğin bir yoldaş yap.

Kalbimi dinin kutsallığını zikretmekle güzelleştir, insan bedenimi toprağa ve kokumu ateşe ver.

Merhamet etmek ve bağışlamak senin, sendeleyip düşmek benim

Ayık değilim, sarhoş olsam da beni kabul et; kaydım mı, tut elimi.

Beni gizlediğini çok iyi biliyorum; Beni izlemen beni gururlandırdı.

Ezelden beri reddedilmeye mahkûm olanın ne olduğunu bilmiyorum;

Sonunda kimin arayacağını bilmiyorum.

Seni kızdırmaya, uzlaştırmaya gücüm olmadığı gibi, iltifatım

da Sana fayda sağlamaz.

Yoldan sapan kalbim şimdi Sana dönmek için [ağlıyor]; insan gözü, pisliğin temizleyicisi olmuştur.

Sapık kalbime bir yol göster, gözümün önünde bir kapı aç ki, Senin işlerinden gurur duymasın, Senin kudretinden korkmasın.

Ey merhametinle bu sürüyü güden, ama bütün bunlar ne konuşmadır? Deme…hepsi Sen'indir.

Bütün mahlûkatı yaratan hepsi senin huzurundadır Kurt'ta Yusuf'ta müsavidir.

Ruhuma ve bedenime merhamet et ki, kalbimin kederi içimde yatışsın.

Başkaları sert olduğunda beni onurlandırıyorsun ve diğerleri beni reddettiğinde benimle buluşuyorsun.

Senden başkasıyla nasıl samimi olabilirim? Onlar benim için ölü, sen dost olarak yetersin

Nefsim seninle olduğuna inandığım sürece, "Ben ben" ve "Sen Sen", ikilik söylemiyle neden uğraşayım ki?

242… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Hepsi varlığınla fenâ olmadığı, sürece, hepsinin yok olması için ne yapabilirim.

Ve nimetlerinin rüzgarları dünyanın varlığıdır, Senden bana gelen ezası dünyanın faydasından daha hayırlı olanım..

Senin kadar çok hayrete düşmüş birini tanımıyorum

Senin yardımın olmadan bir insan hayatta kalabilir mi, yoksa Senin lütfundan ayrı olarak var olabilir mi?

Sana sahip olan nasıl üzülür; ya da Sensiz olan nasıl zenginleşebilir?

Yemeyin dediğini ben yedim ve yasakladığın şeyleri yaptım; Ve senin altı ciheti tutan zatınla sağlıklı bir tahıl (bir başak gibi) olurdum ve sensiz değirmencinin (tuttuğunda) kaybolurdum.[Sensiz, bir değirmenin iniltisiyim]

Ölüm korkusuyla ızdırap çekiyorum; sen benim aşığınım ol ki ölmeyeyim. Neden bana sözünü ve kılıcını gönderiyorsun?

Ben senden değil miyim..Senden başka kim bana yardım edecek?

Ey hiçbir sebebe bağlı olmayan, bir avuç toprağın iyiliği veya

kötülüğü ne fark eder?

Toprağın yüceliği budur ki, [Senâi] konuşması överek olmalıdır;

Senin izzetin toprağın onursuzluğunu giderdi, başını Arş'a kadar yükseltti.

Sen izin vermeseydin, senden bu kadar uzak olduğu için kim senin adını söyleyebilirdi?

İnsanoğlu, kusurlu konuşmalarında Seni övmeye cesaret edemezdi

Küçücük varlığımız aklımız veya sarhoşluğumuz neyi açar ki, gerçekten çok küçüğüz.

Senin temiz avucunda bir avuç toprak olan bizi nefsimizin şerrinden bizi arındır/temizle

Senin hükmünün huzurunda, bilgeliğin özü olsam da, ben kimim ki, iyi mi yoksa kötü mü sayayım?

Benim kötülüğüm, kabul ettiğin zaman iyi olur; benim iyiliğim, kötülüğümü reddettiğin zaman mı?

İyiliğim de kötülüğüm ve her şey sendendir. Senden bir kötülük gelmesine şaşarım

Sadece şer olan kötülük yapar; Sadece tamamen sırf iyi olmak seninledir

Sen her zaman kulların için iyilik istiyorsun, fakat kullar hayrın Senden olduğuna dair bilgileri yoktur.

Bu tutku ve şehvet perdesi içindeki cehaletimizi mazur gör, Fakat Sen her şeyi bilen'den af dileyebilir.

Eğer görevimizde köpekler gibi davrandıysak, içimize aslanların vasfını koymadığın içindir, yine de bizi bağışla.

Cömertlik Sarayının lütuf kapısında, vadettiğin lütfun gerçekleşmesini beklerken,

Sana atfedilen bolluk ve berekettir; Bizim yaptığımız fiiller ise kusurlu/noksandır.

Onun Cömertliği Ve Lütfuyla

Kendisiyle kâim ve kuddüs Allahım, mülkün ne elle tutulur ne

de algılanabilir.

Seninle galip geldik, sensiz yenildik. Ve seninle memnunum ve sensiz memnun değiliz.

Hiçbirimiz sana fayda sağlamadığı halde, Senin lütfun yeterli bir vaad elçisi değil mi?

Ve sen bize "yakin iman" verdin ve eğer bu inancımız varsa, o zaman bize ondan daha fazlasını ver.

Ve bencillikten ölmüş olsak bile, göklerin vadisine susadık.

Hangi insan iyiyi kötüden ayırabilir ki, bize iyi olduğunu düşündüğün şeyi ver.

Ey arzuluların arzusu, ey ümit edenlerin ümidi, ey zahiri gören,

Ey gizli bilen, sebebe bakarak ümidimizi kesinliğe ulaştırır.

Bütün ümidimiz senin rahmetine, ruhumuz ve rızkımız da senin lütfundandır.

Hakiki dinin ırmağından susamış kalbime Hakikat nuruyla dolu bir yudum ver.

246… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Ne hikmetle, ne hünerle Senden başka bana bir vekil yoktur.

Temiz olan her şey iyidir ve ebedi çirkin olmaz, hükmünü yazan senin kaza ve takdirindir..

Her şeyden vazgeçebilirim, ama sen beni kabul et çünkü sen benim için vazgeçilmezimsin;

Arayışın gül ağacında aşk bülbülü “Sen her şeysin!” şarkısını terennüm ediyor.

Sidre-i Müntehadan daha yükseklerde uçan şahin, ihtiyacım olan şeyi aldı.

Sana doğru yürüyen herkese melekler önderlik edecek; ama kim bu kapıya gitmezse, o zavallıdır.

Bana Senden başka kim söz söyleyecek?

Beni senden başka kim kurtarabilir?

Ey her şey olan Sen, koku, renk ve bolluk ile mükâfatlandırılmazsın; beni de bütün bunlardan kurtar.

Bilakis acizlik, miskinliği, uyuşukluğu ve halsizliği satın alırsın, ama tembelliği, aptallığı ve pisliği satın almazsın

Senin sarayında acı hafifler, suskunluk mükemmel/fasih bir konuşmadır.

Bu yüzden herkesin iyiliği için herkesi öldürür, sonra kan paralarını birlikte kabul edersin.

Umudun dizginlerini Senden çevirmek, bir zilletin işaretinden başka nedir ki?

Aksine, sevginizden başka bir şey arayan herkesin kalbinde kahrının sureti/ yeşerir/ büyür.

Ey muheymin/ her şeyi görüp gözeten, her mahlûkun yaptığından ve durumundan haberdar olan, siret/iç dünyamızı kötülerin suretinden özgürleştir/kurtar.

İnâbe/Her Şeyden Yüz Çevirip Hakk'a Dönme

Ey dünyanın yaratıcısı, ey ruhu tezyin eden, ey dürüstlükle akıl yürütme yolunun yaratan.

Ve bütün saflar (toplanacaklar) felek cennetinde olacaklar, [dünya]cehennemden içenlerin hepsi de senin cennetinde olacaklar.

Senin kapında bana iyi ve kötü ne var?

248… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Sen oradayken Cennet bana nasıl fayda sağlar?

Kim bu aldatıcı aynada "her şeyi bilen" ve "her şeye kadir" kelimelerinin anlamını gösterebilir?

Kalbin kanı ciğerleri sıktığında Cehennem nedir, fırıncının diri kömürü nedir?

Cehennem, O'nun korkusuyla Cennet olur; kil, küfsüz toz, taş gibi olur?

Seni sevenler, Senin yüzünden güldüklerine ağlarlar; Seni tanıyanlar, Senin yüzünden ağlarken gülerler.

[Dünyada] Senin ateşinde olanlar, cennette istirahat ederler; ama çoğu Senden ayrı olarak huriler bakirelerle yetinirler.

Eğer beni kapından cehenneme gönderirsen, yürüyerek değil, başımın üstünde giderim;

Ama kim Senin hükmüne karşı çıkarsa, gafletinden dolayı nefsi ona ayna tutar.

Vakit, amel ve rızık sendendir, dostluğun canlıdır, zaten canlı olmakta sendendir.

Senin tarafından gönderilen "Hiç kimse kendini güvende zannetmez" ile tehdit edilsem de Sana doyamıyorum, ve "Umutsuz olma"da olmasaydı cesur olamazdım.

Eğer ruhuma zehri yoldaş yaparsan, Şekerden daha acı olduğunu söylemeye cesaret edemem!

Hasis, aşağılık durumda olan kimse, senin mekrin/aldatmandan emin olandır.

Senin için, güvenliğin ve mekrin ikisi de birdir, fakat akıllı kişi senin hilenden korkar.

Kişiye senin mekrinden emin olması gerekmez, çünkü itaati ve isyanı sana fayda sağlamaz.

İhlas ve Sahipleri Hakkındaki Büyük Tehlike

Senin mahkemenden olduğu sürece, İshak'a hayali atların ayaklarının altında uyumasını söyle

Onun bıraktığı balmumu gibi olan "kaplar"ı/kişinin başını kestiğiniz zaman, bir mum gibi sana sevinir mi?

Evet…eğer sana sahipsem, akıl, şeref ve altın ne umurumda?

Ve "zatın" nasıl din ve dünyaya dönüşebilir?

O halde bana kalp ver, sonra cesaretime bak, beni yanına çağır ve aslanlığıma bak.

Oklarınla sadağımı doldursaydım, Kaf Dağı'nın ortasına saplardım.

Sen sebepsiz olmayanın dostusun ve kendinde olmayanın koruyucusun.

O halde gücüm yetmiyorsa bana kapını aç ve madem yolunu kaybetmişsem, beni esir et.

Kendini gören Allah'ı asla görmez ve kendini gören din adamı değildir.

Ve eğer bir hukuk ve din adamı iseniz, bir süre kendinizi görmekten uzak durun.

Ey yaratan, bağışlayan Allah, kulunu kapından uzaklaştırma.

Ben nefsime bağlıyım, o halde beni uyandır, nefsim için susarsam ve bana su verme.

Kalbin şu ya da bu konuda herhangi bir arayışı ve acısı,

hedefine giden yol göstericidir.

Ve burada, yeşillikler önünde dizginsiz bir eşek gibi hayatını işte geçiriyorsun.

Şehirden şehre boş boş dolaşıyorsun; eğer kaybedersen eşeği bu yolda mı ararsın?

Ve eğer eşeğini Irak'ta çaldılarsa, neden seni Yezd ve Rey Şehrinde gördüler?

Körlüğe dönmeyesin diye köprüler çoktur ve körlüğe döndüğün sürece deniz ve köprü vardır.

Bu yolda yükün, hakkın ve bilgin olsun ve asla köprüyü düşünmeyin.

Gemiyi hedef almayın, çünkü tehlike doludur ve gemi adamının denizden haberi yoktur.

Ne kadar genç ve tecrübesiz olursa olsun bir ördeğin kayık aradığını görmek garip olurdu.

Yani ördek yavrusu dünün oğlu olsa da denizin suyu göğsüne kadar çıkar.

Dünya akan su gibidir sonu olmayan bu denizin dibinden emin olmak için ördekler gibi olmalı.

Ördek yavrusu Uman denizinin ortasında yüzer, cahil kayıkçı oradan döner.

Ya Rabbi, insan onuru namına bu dünyanın ahmaklarını azalt.

Ve kıdem yolunda bir ayağınız varsa, Kulzum Denizini elinizden bırakmazsınız.

Ve kıdemin yoldaşı olan ayak, bir okyanus yüzeyinin dışına çıkar.

O'nun Takdirinde, Kaderinde, Emrinde Ve Yaratılışında

O, hükmünden sana dileğini, dinin düzenini ve dünyanın aklını verdi.

Dünyadan doğan her şey emrinden, Peygamber'in söylediği her şey emrindendir.

Din ve küfür, güzel ve çirkin, eski ve yeni, " bütün emirler ona

aittir/döner."

Kudretlinin emrinde olan herkes koyduğun nizam üzerine muvafıktır/kuruludur.

Onun sanatı zahirlerinde görünür ama, gücü ve kahrının karşısında herkes ona boyun eğmiştir.

Hepsi kudreti ve hilmi arasında için askıya alındı, Hepsi önceki bilgisine mahkum oldular. [Kader bilgisi]

Sıradan, âlimlerden kim varsa, mahkumlar ve yöneticiler arasında kimler varsa;

Hepsi onun huzuruna geri dönecek ve iyilik yapan herkes ona minnet borçludur.

Sebepleri akla aktarmış ve nesebleri/ soykütüğü nefsin yolunu kesmiştir.

Nefsin nisbetini ruh dünyasına, kör bir adamı Umman'ın cevherine/incisine bağlamıştır.

Hikâye

Alaycılıkta/iğnelemede mahir olan biri, kör birine bir cevher

gösterdi…

(Ve ona sordu): Bu boncuklardan ne istersin?

Tek : Bana yuvarlak bir pasta ve iki balık.

Ve alaycı kimse sinirlendi. Bilmiyor ki, mercan ve cevher aslında hepsi bir değil mi?

Madem ki Allah bana bu inci (göz) vermedi. Öyleyse bu mücevherleri önümde taşıyın ve alay etmeyin.

Bu yüzden merkebin sana gülmesini istemiyorsan, cevheri onun uzmanına götürün.

Cevher uzmanının eli iyi bilir, öyleki tesadüfen cevhere ayağının ayasını sürdüğünde bile.

Ve çok iyi bilirsiniz ki, Cenâb-ı Hakk'ın yaratıcı eli sonsuzluk fezasındadır

Alfabesinin bir harfini yazarsan, başını ondan kaldıramazsın.

Her sanatta Allah'ın emri zaten her küredeki gücü hamile

bırakmıştır.

Öyle ki, zarların yolu açıldığında, onların taşıdıkları şeyler ortaya çıkar mı?

Emriyle hiçliğe tabi olan varlık, ne zaman O'na isyan etmeye gücü yetecek ki? .

Ve bir emirle herşeyi uyandırma çağrısı yaptığında, adamlar (dairesinin) içine hepsi girdi.

Üstadın bütün yazdığı ve eserleri, bir çocuk mektepte okuyabilir.

Akıl bir kalem, nefis bir defter oldu ve madde surete/imgeye, beden ise imgelere tabidir.

Ve aşka dedi ki: "Benden korkma" ve akla da: "Kendini bil" dedi

Akıl her zaman aşkın peşindedir ve ruhun cömertliğide aşkın hamiyyeti/gayreti, koruması iledir.

Ve aşka dedi ki, "melik ol" ve elbette "Değerli ol" demekti.

Ve insanları beslediğimde beladan sonra hayvan suyunu

alıyorum.

Nutkunuz/konuşmanız için madde [dil] yarattığı sürece, Kutsal Ruh yolunda onunla kumar oynuyorsun.

Kutsal Ruh nefse döner, ve nefiste, akıl da başarılı bir şekilde geri döner.

Böylece insanların başlangıcından cinlerin sonuna kadar tarzı budur.

Bütün çağların dönüşü ona doğru, kitapta okudun ya " bütün işler sonunda Allah'a döner.".

Seçilmiş (mevcut) onun perdesi altındadır ve onlar prangalarıyla ona bağlıdır.

Aşağıdakiler ve yukarıdakiler, her ikisi O'nun emrindendir ve insanlar ise hayırdan ve şerden habersizdirler.

Ve o kişi dünyayı dakikalar içinde biliyor… senin kendine yaptığı her şeyin iyi olduğunu

İyinin ve çirkinin adı benden ve sendendir ve Allah'ın emri gerçekte her zaman iyidir.

Cenab-ı Hakk'a yemin ederim ki, senin hangi yerde yaşayacağına ve hangi yere sahip olduğunu bilir.

Ve Allah kalbinizin sırrını çok iyi bilir, çünkü suretinizi ilk O şekillendirdi.

Aklın ne zaman farkına varacak ve (bu aklın) her şeyde şüphe etmekten başka sana neyi gösterecek. [merak ediyorum]

Allah Teâlâ'dan gelen her şey her zaman iyidir ve senden gelen her şeyde tamamen yanlıştır.[Bildiysen]

Şiddetli Arzu

Sendeki bu parlaklık [Allah Teâlâ'ya olan] şiddetli arzun, aşırı hevesindendir. Bu arzu boynuna takılmış tasma gibidir.

Bizi yaratan Hakk Subhânehu ve Teâlâyı överiz. O'nun ruhuda bizden ihlas ve samimiyet ister.

İçten ateşe verip, aklınızı, canınızı ve bedeninizi yakarlar.

Kendine âşık olduğun sürece sadece kendini görürsün, bunun için tövbe potasında olmalısın.

Bir kimseki aşk mahallesine yeni düştü, tevbesiyle/her şeyden

vazgeçmesi kapısının anahtarıdır.

Sevgilisiz arzu, başlı başına bir zevktir ama nefsin sahibi Allah'tan uzak kalmıştır.

Bir de tadı damağınızı cehenneme atan bir şevk vardır, bu ise insanı şaşkın gibi gösterir.

Ruh kapıdan ayrıldığında, eskimiş kalp ondan yenilenir.

İkinci bir kere tabiatından/bedenin suretinden kurtulup hür olur. Kalbin bu uzaklığı ruha bir hediyedir.

Ve ruhun sonsuz seyrinden/koşuşturmasından, haykırışları yerden arşa kadar çıkar

Özlem rüzgârından ve acısından yürürken, bir kadının yanından geçse onu erkek olarak görür.

Ve yoldaki fitne ateşini tutuşturan her şey ondan kalkar

Ayağına takılacak bir bağ ve önüne çıkacak dağlar korkudan çorapları için renkli yün olur;

Ve onda (özlem/arzu) uyanıp, güneş ışıkları onun önüne düşer..

Ve sezgisi yolun ışığını gördüğünde, güneş yanında karanlık görünür.

Bu dünyada iyilik ve kötülük yoktur, toz, koku, yıldızlarda yoktur.

Bir kimse için aşk yurdu mesken oldu, onun arayışı ve arayışı kalbinde olacaktır.

Gökyüzü onun dışındakilerin yeryüzünde yaşayan herkes etrafında döner.

İnkarı/vesvesesi her anında inanca, her nefeste yeryüzü semaya cennete dönüşür.

Cebrail mücadelesi ve arayışı uğruna her seferinde yüzünü ab-ı hayat ile yıkar.

Akıl, ruhunun haykırışıyla şaşkına döner; şeytanlar, atının toynaklarının şimşekleri için odun olur;

Yol uğrunda saygın bir insan olur ve "Malik" insanlığı iç çekişlerin ateşiyle yakardı.

Sabırlı biri hasta iniltilerinin sırrını asla anlamayacak ve gayretli olanda adımların sırrını asla anlamayacak.

260… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Atının tırnağı tozu savurduğu zaman, Cebrail ondan hayat veren bir koku yapar;

Yokluk dünyasına doğru giderken, rüzgar 'Bir dakika dur' diye haykırır;

Ve Mustafa kapısında durur, nezaketin doruğundan "Ya Rabbi, selam " der.

Allah, yüksek itibarından dolayı insaf/adalet terazisini kalbinden kaldırır.

Misafirperverliğiyle İbrahim aleyhisselâmın evini süsler ve Onun asası da Cebrail'in ruhudur.

Ve her insan hiç var olmamış gibi yine kendi başına teslim eder

Bütün var olanlarr, istemeselerde hepsi onun peşindedir ve kitapta okuduğun gibi" İşler Ona varır"

İyilik ve kötülük, güç ve kudret onun emridir "Katındaki söz değişmez "

Yani: emri asla değişmeyecek ve yaratılışında hayretten başka bir şey olmayacaktır.

Sıfatları kin ve nefret uzaktır ama kızacağı zaman olunca gazaplanır.

Dilediğini yapmaya kadirdir ve her şey onun dilediği hükmün altındadır.

Allah Teâlâ'dan Noksan Sıfatların Nef'i/ Uzaklaştırmak

Öfkeyi Hakk Subhânehu ve Teâlâ isnat etmek caiz değildir, çünkü öfkesi olan İlah değildir.

Öfke ve nefretin ikisi de zorlayıcıdır ve her iki nitelik de Allah Teâlâ'dan uzaktır.

[Öfke ve nefret, her ikisi de üstün bir güç tarafından kısıtlanmadan kaynaklanır ve her iki nitelik de Allah Teâlâ'dan çok uzaktır.]

Öfke, nefret ve haset Ehad ve Ferd Allah Teâlâ'nın özelliklerinden biri olamaz

Onun taşlamaların tamamı Halik/ Yaradan'ın meyvelerindendir ve kullarının üzerindeki perdesidir.

O, rahmetiyle size öğüt veren ve sizi

cezbeden/yakınlaştırandır.

Gelmezseniz/nazlansanız, sizi kendisine davet eder ve size cenneti seve seve sunar.

Fakat sen bu keder dünyasında yaşadığın için cahilliğin/budalalığın kaçış yolunu seçtin.

Tevhid inancının incisi için bir kabuk gibisin; sen yeni yaratılmış Adem'in halefisin;

Eğer inancının incisini kaybedersen, ondan mahrum kalmakla cevherinden ayrılırsın; ama eğer o inciyi korursan,

Başını yedinin (sema) ve dördün (cihet) ötesine kaldıracaksın; ebedî saadete ulaşacaksın ve yaratılan hiçbir şey sana zarar veremeyecek;

Şimdiki zamanda yüceleceksin ve sonsuzluğun ovasında bir şahin gibi olacaksın;

İneceğin yer meleklerin eli olacak, ayakların çamurun derinliklerinden kurtulacak.

"O beni Yedirir ve İçirir"e Temsil

Vahşi doğada şahini yakaladıklarında, boynunu ve ayaklarını emniyete alırlar; çabucak gözlerini kapatırlar ve ona avlanmayı öğretmeye başlarlar.

Şahin bu yeni yabancılara alışır ve alışır ve eski arkadaşlarına gözlerini kapatır; az yemekle yetinir ve daha önce yediklerini düşünmez.

Sonra onu kendine döndürüp yürütürler ve sonra gözlerinin bir köşesinden azıcık bakmasına izin verirler.

Ta ki herşeyi kendi sahibinden olduğunu görene kadar ve yaratıklardan birini kendisine daha tercih etmez.

Bütün yiyecek ve içeceklerini ondan alır ve ondan ayrı bir an bile uyumaz.

Sonra sahibi, bir gözünü tamamen açar ve o, öfkeyle değil, hoşnutlukla ona bakar;

Eski alışkanlık ve huylarını terk eder, başkalarıyla ilişki kurmamaya özen gösterir.

Meliklerin ve ellerinin eğlencesi için gereklidir ve avcılar

onunla süslenir.

Riyazat/Zorluk çekmemiş olsaydı, yine de gaddar olurdu ancak herkes ondan kaçardı.

Riyazat olmadan kimse amacını bulamaz ve yakmadığınız sürece hem söğüt hem de "ud"unuzda olur.

Yediğini ve içtiğini bir sebeblerden değil de bir musebbibden alan kimseye ne mutlu!

Git, riyazayat/azap çek, eğer şahin olmak istiyorsan; yoksa Cehennem yoluna razı ol.

Başkaları gafilse, sen akıllı ol ve bu yolda dilini kes. Böyle bir yolda kimse için şart koşulan bunlardır

" İşte bunlar hayvanlar gibi, hatta daha da aşağıdadırlar. "a Temsil

Tay tam üç yaşına geldiğinde terbiyecisi ağzına bir dizgin koyar.

Sonra disiplinini alır ve vücudundaki kibiri kaldırır.

Böylece çeyiz, adı iyi dizginli at olan dizgine geri döner.

Tay dizgine geri döner ve adı iyi dizginli at olur.

Onu altın ve ziynetlerle süslerler, padişahı taşımaya lâyıktır.

Riyazata uygun olmadığında bu tay eşeğe göre daha zayıftır.

Bu yüzden (tayın) kaderi değirmen taşının ağırlığı olacak ve her zaman başı belada olan hamallardan biri olup sürekli acı çekecekti.

Bir anda Yahudi'nin, bazen Hıristiyan'ın bagajını acı, keder ve sıkıntı içinde taşıyacaktı.

Hiç zorluk çekmemiş insan, öyle düşün ki, tam bir nimete kavuşmuştur.

Böylece cehennem yemeğidir, dehşet içindedir; cehennemde bile bir taştan başka bir şey değildir;

Korku ve dehşet yeri onundur; O'nun tartışılmaz kitabı Kur'ân-ı Kerim de, "Onun yakıtı insanlardır. '

O halde nefsi emre ve onun acılığına tabi kıl, aklı imanla tanıt ve ona iman ver.

Güneşin görüntüsü sudan duvara yansır ve tavan onun

ışınlarıyla süslenir.

İlkini güneşin yansımasından, ikincisini de suyun duvardaki yansımasından sayın.

Ruh, izinsiz olarak huzurun tozunu süpürmez ve bu terk edilme korkusundandır.

Ve zaman ve mekanda olanlar, emri " ol كن " ruhun sonuna kadar vardır.

Ve ruhların hepsi konuşmak için sanki onu arayan kölelermiş gibi yeşerirler.

Küfür ona çirkindir ve din iyidir, çünkü o dinin bir parçasıdır ve eşeğin derisinde bile tasviri/görüntüyü görür.

Eğer O'ndan ayrı isen, niyetin ve kuvvetin yoktur ve din meselesi sensiz ve onsuz olamaz.

Ve dininizin işi boşuna değildir ve Hakk Subhânehu ve Teâlânın dini her zaman ağır bir şeydir.

Tanrı'nın dini, bir insanın tacı ve diademidir; değersiz bir adama taç yakışır mı?

[Diadem (Yunanca διάδημα diadema) Antik dönemde kralların sahip oldukları otoriteyi göstermek için başlarına taktıkları (bağladıkları), bir düğümle sona eren ve omuzlara inen iki şeritten oluşan beyaz kurdele.]

Dinini koru, böylece melike kavuşabilirsin; yoksa bil ki din olmadan bir hiçsin.

Din yolunda yürü, çünkü böyle yaparsan çıplak [yapraksız] dal gibi titremezsin.

Dinin yolu ve Allah'ın emri ne tatlıdır, o halde çamurlu çamuru bırak ve ayaklarını ondan çek

Bu yolda Allah'ın cebri ve O'nun tercihi/ihtiyarı yolunda, Allah'ın emri seninle veya sensiz değildir.

Hepsi Allah'ın eseridir ve bunu bilen kişi uğurlu kişidir.

Bu şekilde açıklayın ve onun ilminden ve adaletinden delil alın ve düşünmeyin.

Rıza ve Teslimiyet Hakkında

Hakkın varlığı, ruh için hüküm verirken güzel işlerine sevab vardır.

268… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

O kişi dünyayı en ince ayrıntısıyla biliyor,ve sizin için yaptığı her şeyin iyi olduğunu da…

Kötülük sebeplerden olmadığı gibi, iyilik de meyilden değildir ve kan almak şer de değilse, onu da getirir.

İyinin ve çirkinin adı da benden ve sendendir. Allah'ın emri her zaman gerçekte iyi olandır.

(İnsanlar) hepsi iyi görünse bile

Ancak, batınları/iç tarafları daima ayıplı/kusurludur.

Mutlak hükmünüze göre rüzgâr, teknenizin yelkeniyle ne zaman uzlaşırsa/uyum sağlarsa…

Dünyanın iyileri ve şereflileri saftır ve en iyilerde korkulacak bir şey yoktur.

Ölüm, bir dereceye kadar kötü olsa da, senin için hayırlıdır ve onunla mal ve mirasa sahip olursun.

Yaratılıştaki her şey bir yanış veya ahenk içindedir, Allah bunda sırlıdır/gizlidir.

Seni avlayan aslanların, şifan için sana acı veren insanların

hepsinde [o gizlidir]

Kaderden Kaçınmak

Kaderden korkan kullar kimdir; onlardan değiller ama, o korkuda kaderdendir.

Kaderini ve itibarını bir yumruk gibi yerleştirdi, çünkü her zaman şeref ve utancı bilir.

Kader her hayal gücünü rahatlatan şey bir bağ gibidir. Daima elem veren acıyı teskin eder.

Onun divanında verdiği hükme ve Hakkın darbesine, adam olandan başkası teşekkür edebilir mi?

Hakemin gazap kuşları, ruhlarına örs görevi görmezler.. [Verdiği hüküm maddeleri ruhlarına örs gibi ezici iş yapmaz.]

Ey Allah'ım, hükmünden, kötü bir asıldan/kökenden veya sapık bir kimseden başka, kim inler?

Kalbiniz onun kazasıyla her zaman üzgün olsa ve O'nun hükmü varsa iniltileriniz boşunadır.

Ve kazasından/yargıdan memnun değilseniz, Allah'a andolsun

ki Allah'ı tanımıyorsunuz.

Ve kim bu şekilde yapıyorsa, ne yapılmalı? Kim ensesini yiyebilir?

O halde, ey Azazil, yapılması gerekeni yapmalısın ki, lanetinin eli senden geri çekilsin./kurtulasın.

Sevgilinin elinden sana çarpan tokat (Sana göre) kabuğu olmayan bir ceviz yemek gibi olmalı…

Allah'la arası iyi olan o temizler, iki hörgüçlü develer gibi hükmünü taşırlar.

Zincire vurulsalar da lâmba gibidirler. Ruhları nazikçe güler.

Ve kalpte tecelli eden her musibet ondandır.Bir olsun bin olsun, onu senden kabul eder.

Onun hükmü ve takdiri bir felaket değildir. Ve getirdiği her şey bir hediyeden başka bir şey değil

Kazanın Hükmüne Razı ve Teslim Olmak

Aklı karalı ruhun tazeliğini kamçısıyla dilediği tarafa parçalara ayrılır

Kendi payını gözden kaçıran herkes, hedefin etkisi hakkında fikir edinebilir mi?

Sen ki, ekinlerini ateşe veren, bahçenin çatısını rüzgara salansın.

Kılıç vücudunu keserse, inle ve Hakk Subhânehu ve Teâlâ seni yaralarsa sevin.

Hakkın rızası olmadan seni rahatlatan her şey, dinlenme değil, yaralandığının işareti olduğunu bil.

İkisi de tatlı ve ekşi olduğu sürece, hiçbiri kötü değildir ve hayırlıdır.

Sanki kuzey rüzgarı (estiriyor da) kalplerin, malların ve çocukların ayrılmasıyla mutlu olacak.

Bu kasvetli dünyada var oldukça, kek/çörekmiş gibi deve tekmelerini tadacaklar…

Onlar ki, aşkın etkisine kendilerini kaptırdıkları günlerde boyunlarını uzatırlar.

Ne zaman bu dünya sevgisinin sırrına sahip oldular, balmumu gibi ruhun yakıcılığını da aldılar. [yandılar]

Zaman onlardan önce bir köle gibi olduğundan, nefeslerinin sonsuzluğu artmıştır.

Aslında zaman kölelerinin en küçüğü, umutlar arasında kalb mezarlık gibi (boş) kalır.

Bu insanlarda zayıflık ve umut olmadığı sürece ve ruhları bedeni her zaman balmumu gibi yer.

Onun kalbi su ve ateşle dolu. Sen şarap gibi yüreğinle bir kez daha onu güzelleştir.

Ahdi ve takvasını ruha emanet eden, kefeninde ölü olsa bile yine diridir.

Ruhunu bir kemer gibi beline bağlayarak emrinin önünde bir kalem gibi yüksel.

Nifak/ ikiyüzlülük tohumunun ölümüyle ilgili olarak Harezm'in eleştirilerini Irak'a nadiren taşır.

Allah Teâlâ, keseyi çakma sahte gümüşle değiştirmez/doldurmaz.[Verecekse verir.]

Aynı şey, dağlarda oturanlar için de geçerliydi ve çöl, bıyıkların kıvrımlarını nadiren etkilerdi.

Böyleyse Allah'ın rızası için çabalayın ve köle gibi bir şey olmadan onu takip etme.

Asasının/çevgan hükmünde bir top ol da ve "işittik" ve " itaat ettik" de.

"Namazı kıl, kıl" dediğinde ve "Yapma" dediğinde, büyüklük taslama ve dediğini yap.

Sana harcamanı söylediğinde, asla biriktirme; sana tutmanı söylediğinde, verme.

İnançsız topluluk için konulmasa da, bunların anlatımı mecazlı değil bir hakikattir üzeredir.

İçlerinden biri [Musa Kelim] içeri girdi ve döndü.Ve acıyı ve elemi bir kez hissetti.[Görmek istedi, dayanamadı. Emre uymaya bak.]

Böylece faziletlerin Kelim Musa gibi, onun tasvibi/rızasıyla Cebrail'in gibi kanadın olur.

Senin iş yapman sana ait değilken, sen kimsin ki Allah ile seninle aranda eşitlik olacak?

Onun adının geçtiği yerde, sen kim oluyorsun?

Her şey ona teslim olmuşken, sen hangi şeysin?

Zaman onun olduğu için onunla çok fazla tartışma…Ondan kaçma, ona koş.

Sen sarayın içinde erzak bulana kadar, ben ruhumu ve bedenimi Yaradan'a emanet ediyorum.

Evin ve sırrın bekçisi olan, kapının arkasında bir mandal gibi kalmalı.

Sana ruh ve onun ihtiyaçların verdi, öyleyse neden ona karşı cimri olasın ki?

Öyleyse ruhla ve onun yolunda olanla hile/kumar oynama ve ırmak yatağına ev yapma.

Cebinde bir anahtar gibi buluncaya kadar bedenini ve malını gaybın üzerine vakfet.

O halde cebr'i (مارميت: Sen atmadın) göğsünden çek ve tekrar bil ki مارميت kaderin sırrıdır. [Eden eyleyen Allah]

Keramet Hakkında

Dili olmayanlar, ruhun kokusunu içlerinden aldıklarında dili

bulurlar.

Kalbini melikin elinde esir bırakıp muhafaza edenlere, melekût dünyasını gösterirler.

Aklı aşk sahasının etrafındaki sırrın izinde uçurursan;

Kalbini ve nefsini gizleyip hakikatin arayıcısı olduğu zaman;

Dilin hakkı söyler ve:"Enel Hakk" dersin.

Dinin yolu zanaatkarlık ve anlatım yolu değildir;

Zaten kapı ve imar edilmişin yıkılmasından başka bir şeyde olmadı.

Sustuğunda akıllıların, konuştuğunda keşişlerin yolundasın.

Halil gibi bir arkadaş gibi olmalısın ki, Hakkın gölgesi, gölgen olsun..

Zaman onun heybetinden korkar ve nefes nefese eğitimini bırakmaz.

Alem uyurken, zafer Musa'nındı, onun yaptığı yardım Firavun'un helak edilmesiydi.

276… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Arşı yer gibi onun ayaklarının altında şilte gibi; ve baykuş gibi (üzüntüsü) olsa da, tatlı konuşan kuşları/huma kuşunu avlayacaktır.

Allah'a ihlasla bağlanan kul, bu evin, o evin de efendisi olur.

Akıl ona yüzünü gösterdi mi ve bedeni onun nuru ile süslenir.

Hakk lütfunun, gölgesini kalbe yayar, sonra der ki "Gölge nasıl uzadı?"

Ve ruhu gölgelerden dokunduğu zaman, ona görünür ve " Biz güneşi"n yüzünü çevirdik.[der]

Kokusu ve rengi su ve rüzgârla dağılan, bu içkiden tövbe eden herkese veriyorlar.

Sonra felek gökkuşağını, değişen renkleriyle ortaya çıkardığında, küçükler dahi önlerinde hissederler.

Gafilin kalbine yol uzun, küfr ve din ise renklenmek için/kafa karışıklığı.

Renklerin adını mecazi olarak saydı ki; istiğna/ muafiyet denizinden için.

Bu haykırışlar arasında yeni bir kulakla duyuyormuş gibi " Birdir, O'ndan başka ilah yoktur وحده لاإله إلاهو " işitin/söyleyin

İsa ressamınız olsa bile renk şehvetini kendinde bundan daha fazla olgunlaştırma.

İstediğin tüm renkler senindir ve onu bir yuvaya koy ve sonra çıkarır.

Cahillikle değil hakikatle dinle, çünkü bu nokta, ehli olmayana layık değildir.

Bütün bu renkler sihirle doludur ve tevhid/birlik çukuru/kabı onları tek renk yapar.

Renk birleştiğinde bütün bir olur, "ip"te tek ip olunca incelmektedir.

Kulluğunda

Hatem köleliğin ne olduğunu sorardı: kölelik tecrit/soyutlamadan başka bir şey değildir ki.

Onun zincirlerini onun kölesi oluncaya kadar taşı, yoksa varlığın sana gülecektir.

Ve onun kapısında olan ve kemerini bağlamamış olanlar artık yok.

Fakat, bellerinde karıncalar gibi kemerle doğanlar yıllar ve ayların annesidirler.

Tüm ilgi ve alaka/ kayıtlarınızı kısıtlamaya çalışın ve tüm mallarınızı ve nedenleri yatırın.

Şaşkınlığa düşüp (Allah'ın) ipinden ayrılmayasınız diye, zincirlerini tüm uzuvlarınıza bağlayın.

Kulluk ancak boyun eğmekle olur ve bilmiyorsan oku " القلب السليم sağlam bir kalp"

Baskı için aşırıya kaçmayın, çünkü hiç kimse bir şeyi karşılıksız vermemiştir.

Kimin ibret gözü yoksa kördür. O, bir kuş, bir canavar ve hayvan dahi değildir.

Hikmet sahibi olan kimse rıza yolundayken, için gök cisimlerinin hareketleri beyhude hale gelir (o yaptı, çünkü)

Her şeyi yaratanın yurdundaki kulluk; çaresizlik, zayıflık, basitlik, zillet [içinde olmaktır…yoksa ibadet etmek yetmez]

Eğer ondan uzakların uzağında ise acı çek; kişi kul ise ubudiyetten neş'et etmiştir. [vücuda gelmiştir.]

Ne zaman ezeli hikmetin sâkisiyle oldun, geri kalanları sen seçersin artık...

Dinde bin derece ve bir derece vardır ki bunların en küçüğüdür, yolu "sensizlik (varlığından çıkmak)" olandır.

Kovan gibi bir beden istiyorsanız, kalkanı adalet oklarının önüne atacaksın.

Adalet oku/kaza oku ile yaralandı, onun yarasına asla ilaç/deva bulunmadı.

Adalet okunun vuruşu çıldırtıcı bir güçtür ve hiç kimse onun yaralarından kurtulamamıştır.

Seni meraklı budala, denizden kaçmıyorsun, el ve ayak olmadan hayatta kalamazsın.

Arif bir kalbe sahip olan herkes, kalbini keyfiyet ve sebebiyetten/nasıl ve nedensellikten ayırır..

Ağlarında avlanıyor gibi kalarak kaza okunun eziyetini beklemek zorundasın.

280… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Sana fayda ve zararı kim yazdı, sonra emrini oku " قل لن يصيبنا bize olmaz" [kaderden başkası değmez] deyin.

Ruhun için, ilahi emir [Kadir] gecesi yazıldı, sense gündüz okuyorsun.

Senin kalbin cehaletin "cim" inden bıkmış ve sanki "mim" harfinin bir çemberiymiş gibi hasta bir akıldan da bıktın.

Zahiri hüküm, içinden haber verir ve hükmün başlangıcı da, sonunu gösterir.

Kendinizi suya atın, çünkü denizde yüzmenin farkında değilsiniz.

Size yukarıdan bir musibet yöneldiği zaman, hemen "Allah" deyin, "âh" demeyin.

Hakkın hükmü size baktığı zaman sakının ve ilahların yolunu hızla kesin/çabucak engelleyin.

Böylece o ilahlar/avatar seni kötü yapmasın ve ayrıca ilahları yoldan çevirmesin diye.

Tedbirin kazaya faydalı olduğu zaman, ciğerini boş yere kana bulaştırma.

El ve dudak, her şey ilk yaratanın elinin altındadır. Servi meşesi ve gül goncası da öyle..

Kıymetlilerin elinde bir anlaşma ve şanlı kuşun kemikleri olun.

Hakkın dışında her şeyi kabul etmeyin ve kalp tüm kıskançlıklardan uzaktır.[kabul eder]

Ve yüzünü mum gibi onun önünde rezil et ve su ile kuşan ve ateşten bir taç koy.

Sen Yüceler Yücesi'nin sevgisinin önünde bir kandilsin, öyleyse canı onun gibi ver ve mutlu bir şekilde gül.

Ve ruha arzunu vermelisin, o inkar evinde ruhun hiçbir değeri yoktur.

Kesik bir kafayla nefes alan, hükmün idrakini nuruyla taşır. [mum]

[Onlar] Allah'ın takdirinden ve emrinden başını bükerler ama yine de bir yerde sessizce otururlar.

Nemrut için yangın, İbrahim için bir bahçe olan ateşe, kendini ve eşini teslim et.

Ve eğer zâtı önünde bir dilenciye dönüşmüyorsan, o zaman Allah Teâlâ senin için Tanrı değildir.

O halde nefsi hikmet okuna hedef, imanı da sevgisine bir kabuk kıl.

Şeriat'ın (Arş'ın) kalpleri için bir yer var diyorsunuz, öyleyse Arş'ın (arşın) tersini nerede arıyorsunuz? .

Allah sözün sembolünü bundan dolayı bilir, o takdirde onun işaretini işaretlerde arayın.

İbrahim Halil aleyhisselâm'ım Kıssası

Hz.İbrahim Halil aleyhisselâm ateşe atıldığında, Cebrail'e gizlice ne dediğini duydun mu? .

Ruhun penceresinden (Ruh makamında) başını çıkardı ve (dedi ki) "Kardeşim sen git, benden uzak dur."

(Yani) Cebrail'de gizlice (sır makamında) dedi " رب يسر Rabbe kolay" zor işlerde.

Hüküm mancınıklarından atıldığında/emir yerine getirildiğinde, hava çemberi bulunduğu mahallin etrafında dönerken ruhani özgürlüğe kavuştu.

Çünkü ben Cebrail'im senin yolunda bir rehberim ve senin için hayır istiyorum.

Böyle bir durumda El-Halil, acıklı bir şekilde ve vekilin teçhizatı ve muhafazası adına şunları söyledi:

Ayaklarım ne olursa olsun, müvekkilim, zayıf boynuma bağlı.

Bir süre kendimden uzak dur ki onunla sensiz bir nefes alabileyim.

Onun yanılmazlığı bana rehber olarak, Cebrail hakkındaki bilgisi de bana yeter.

Ve kendin olmadan onun eşiğinde ol, gözlerini kapat ve sonra bak.

Ve imanın zevkini bulana kadar ikimizden de şansımızı bir kenara bırakalım.

Şinarak Ağacı" ından aşkın ateşi yükseldiğinde ", ateşten ateş yardım ister.

Halil bırakıldığı zaman, ateş ellerini fiilinden/yakmadan kaldırdı.

Nemrut ateş yaksa da, ateşi yakıtını bulamayınca yanmayacaktı.

Ateş, hakemin elinden serbest bırakıldığında bile, otuz sekiz günlük bir süre boyunca ateş (yandı)/öldü.

Ne zaman Hakkın çağrısının sesini işiten, ateş ve dumanın içinde yayılır.

Abir antlaşması ve lale tahkikatı, sünbül senesi ve Tevfik gülü.

Evet, evet, Nemrut'un ateşi onun arkadaşıyken/emrindeyken yangını, [Halile] bir meyve bahçesi oldu.

Abir: Turunç ve iğde çiçekleri gibi kokulu maddelerin miskle karıştırılıp döğülmesinden yapılan bir nevi hoş koku

İmtihanda

Perdeyi kaldırdıklarında her işi açmaya başlarlar.

Dost mu düşman mı olduğunu öğreninceye kadar, senin iyiliğin ve şirkin onun potasında olacaktır.

Bu saf altın potasında, sen olduğun sürece, saf gümüş kadar

gerçek olacaksın. [Arınacaksın]

Saf temizlik, kötülüğünü yakar ve ayaklarının tozu göklere yükselir.

Allah Teâlâ size rehber olduğunda, istikamet feleği de sana mekan olur.

Burası dört kişilik ya da dört sütunlu değil, Allah Teâlâ'nın bir tecrid /soyut evidir.

İyilik de kötülük de perdenin içindedir. Tecrübeye gelince, perdeyi örmek ve cilvenin konumudur.

Düşman ve dost için bundan daha hayırlı olan, [aslında] onun pota, ocak ve terazi olmasıdır.

Tecrübe, öncesi ile sonrasını, az ile çok şeyi, saman ve taneyi birbirinden ayırır

Hayal gücünde bir artış veya azalma olur, tecrübe dürüstlüğün rehberidir.

Ve insan için, küfrün ve dinin, hayır ve şerrin döküldüğü yer Sakr Kapısı'dır.

Helak potasında kaldığı sürece, kirlenmiş olan saf hale gelir.

Kalbini arındırmazsan ölümlü olursun, şayet temizse bu yolculuğun korkusu nedir?

O halde şer ve fitne dolu bu evden çek git yoksa hayvanların ayakları altında kalacaksın.

Bu evden temize çıkan kişi, daha çok istedi, daha çok gitti.

Şer ve mülevves/kötü ve kirli olan, yolun sıkıntılarında ölümlü olur.

Sağlıklı bir kalbi harabeye çevirmek için, mütekellim/konuşmacıyı aşan, kelam hakkında konuşmaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kelam

Zikr-i Allamü'l Melik ve Yeshelü'l Merâm

Melikin Kelâmından Bahsetmek, Üstesinden Gelmek İçin Daha Kolay Hale Getirmek

Allah Teâlâ buyurdu ki:

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهٖيراً

" De ki: Andolsun, bu Kur'an'ın bir benzerini ortaya koymak üzere insü cin bir araya gelseler, birbirlerine destek de olsalar, onun benzerini ortaya getiremezler." (İsrâ - 88)

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَٓا اِلَّا هُوَۜ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِۜ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فٖي ظُلُمَاتِ الْاَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ اِلَّا فٖي كِتَابٍ مُبٖينٍ

" Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır; onları O'ndan başkası bilmez. O, karada ve denizde ne varsa bilir; O'nun ilmi dışında bir yaprak bile düşmez. O yerin karanlıkları içindeki tek bir taneyi dahi bilir. Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir

kitaptadır." (En’âm - 59)

Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellem Efendim buyurdular ki:

"Kur'an zenginliktir. Ondan sonra fakirlik yoktur. Kur'ân-ı Kerim'in fakiri olan kimseye ise zenginlik yoktur."

"Kuran-ı Kerim, ölümden başka her derde devadır."

Kur'an ehli Allah'ın kavmi ve kavmidir

" Onlar Kur'an ehlidir, Allah'ın ehlidir ve kendisinindir."

Bu hadis-i şerifi tasdik etmek için Ahmed b. Hanbel dedi ki:

"Kur'an, Allah'ın kelamı, yaratılmış değildir ve onun bir mahluk olduğunu söyleyen Allah büyüklüğünü inkar etmiştir/kafirdir."

Sözlerindeki nezaket ve durum nedeniyle, sesi, melodisi veya harflerin okunma zorluğu yoktur.

Kur'ân-ı Kerim, ne zaman konuşmaya ağırlık verdi ki? Harfler onun sözlerini avuçladıklarında?

Vehim/yanılsama, [harflerin] suretinin şekline şaşkın, akıl,

surelerinin sırrına hayran kalmıştır.

Harflerin ve surelerin derinliği ve yumuşaklığı, imajı/yazımı/düzeni cazibeli/çekiçi ve kabul edilebilirdir.

Mukim olan/okumaya devam eden ondan güç ve rızık alır, çünkü o, melikin çocuğu gibi ve melekutun armağanıdır.

Onun sırrı sorunları çözmek, ruhlar için bir öz ve kalpler için bir rahatlıktır.

Kur'an yaralı bir kalbe şifadır.

Kur'an ıstırap dolu bir kalbe ilaçtır.

Eğer Allah Teâlâ'nın sözünü şüphe duymadan kabul etmezsen, o zaman bir papağan, bir eşek ve bir beygirsin.

Bil ki o, imanın temeli, takvanın mihenk taşı, yakut madeni ve anlam hazinesidir.

Hukemanın bilgeliğinin kanunu ve âlimler için miyar ölçü normudur.

O'nun övgüsü gönüllere ziyafet, görünüşü akıllara tesellidir.

Ayetleri, karşılaştığı ruha şifa, ona dudakları hasret gördüm.

Akıl ve nefs, kökeninin önünde engeldir ve fasihler/düzgün konuşanlar ondan aciz kalmıştır.

Akl-ı kül şiddeti karşısında beni bırakınca, nefs-i kül de oturup kaldı. [Kur'ân-ı Kerim karşısında aciz kaldık]

Kur'ân-ı Kerimin Celâli

Kur'ân-ı Kerim celâlini/görkemini gizlese de şanlıdır; ve hoş perdesi altında da olsa bir rehberdir.

Söylemi parlak ve güçlü; delilleri açık ve uygundur.

Sözleri ruh incisi için bir merdiven, hidâyeti ise din feleği için bir kuledir.

O, arifler için sevginin bahçesidir, insanlar için cennetü'l Ulya/ en yüksek cennettir.

Ey gaflet ve isyan yolunda yürüyen Kur'ân-ı Kerim okuyucusu;

Dilinde harflerin tadı yok, göklerde senin [sesini] duymaya hasret yok.

Kur'ân-ı Kerim, heybetin ve otoritenin kemali, huccet ve burhandır.

Harfler dilinizin ucunda ve zevkiniz yok. Ne şekilde olursa olsun anlamlarından da habersizsiniz.

Kur'ân-ı Kerim, içten İslam'ın yaklaşımının mumudur ve dıştan sıradan insanların inancının koruyucusudur.

Akıllıların ruhunda tatlılığı, gafillerin dilinde ise kıraati vardır.

Kur'ân-ı Kerim'in ruhunu gören bir göz var olduğu gibi, harflerini gören de ayrı bir göz vardır; / Ruhun gözü ruhunu idrakine, beden gözü ise Kur'ân-ı Kerim'in harflerine mahsustur.

Beden gözü kulaktan acıyı, ruh ise Kur'ân-ı Kerim nimetini fehm ile tadar./Kulak yoluyla sözlerinin melodisini alıp götürür; ruh, fehm/algılama gücüyle ruhunun zevklerinden beslenir.

Her noktası ihsan ve fazilet semasındaki büyük bir sevgili gibidir.

Yaratanından nazikçe ayrılmış, sedefin ağızlarına dizilmiş incilerden bir kolyedir.

Onun güzelliğini (görmeye) izin verilmeyenler için, misk kokulu celâl perdesi engel olur.

Hicab üstü hicab meliktendir ancak kalpler bu fiilden habersizdir.

Gök mavisi kubbenin dönüşleri, gücünde hiçbir zayıflama, parlaklığında hiçbir azalma getirmedi;

Kur'ân-ı Kerim'den bir örtü gördün mü, harfleri onun için bir perde olarak görebildin mi?

Kendisine layık olmayanların önünde yüzünü açmaz. Aksine, onun görüntüsü üstatların önünde açıktadır ama.

Seni (bu suretle) uygun görseydi, o ince perdeyi (onun üzerinden) koparırdı/kaldırırdı.

Eğer ki, ruhunuz onda kaldığı sürece yüzünü size gösterecektir.[inan buna]

Şimdi günlük rızkında fındığın ilk kabuğunu tattın mı; birinci kabuk pürüzlü ve serttir, ikincisi ay kabuğu gibidir.

Üçüncüsü sarı ipek, soluk ve incedir ve dördüncüsü sulu, serin çekirdektir;

Beşinci derece meskenindir. Peygamberlerin sünnetinin senin eşiğin olduğu yerdir.

O halde beşinciyle canını sevindirebileceğini görünce, neden birincide durasın ki?

Kur'ân-ı Kerimi perdesinden başka gördün, onu gizleyen harflerini gördün;

O, değersizlere çehresini ifşa etmez, ona yalnızca harflerin karşılık çıktığı vardır. [Tecvidiyle uğraşır durur]

Seni layık görseydi, bu ince perdeyi yırtar, yüzünü sana gösterirdi ve ruhun orada huzur bulabilirdi.

Yaralı yüreği iyileştirir ve hayal kırıklığına uğramış ruhu iyileştirdiği gibi;

Beden , yaşamak için tortuların tadını alır; ruh ise özün/yağın tadının ne olduğunu bilir.

Ve duyu tatlı görüntüden başka neyi görür, ama öz onun içinde ne olduğunu bilir.

Surelerinin şeklini okursun, gerçek mahiyetini bilmezsin;

Ama bil ki, Kuran'ı gerçekten okuyanın verdiği ziyafet, Aden Cennet misafirhanesinden başka bir şey değildir.

Harfleri peçe kılmıştır, çünkü o, yabancı gözlerden gizlenecektir;

Maddi varoluş, en içteki ruhun hakkında hiçbir şey bilmez,

Sûresini ve halkının resmini Sultan'ın suretinden gördükleri ile gördün.

Sureti bilmek ilim değildir, bedeni bir şeydir, ruhun gözü ayrı bir şeydir;

Kur'ân-ı Kerim neden harflerle yazılmıştır ve sofrada konuşmayı neden ondan ayırıyorsunuz?

Yolda dinelenler ve yankesiciler, Kur'ân-ı Kerim'in zatını gözetleyenler gibi görmezler.

Eğer onun hurufatına yakınsak, bilinçsiz olma dışında hamamdaki resim gibi olur.

Kur'ân-ı Kerim'in Sırları

Dil, Kur'an-ı Kerim'in sırrını söyleyemez, çünkü O'nun mahremleri onu gizler; Kur'ân-ı Kerim kendi sırrını bilir, onu kendisinden işitin, çünkü onu kendisi bilir.

Nefsin gözü dışında hiç kimse gerçek Kur'ân-ı Kerim okuyucusunun sözlerinin ölçüsünü bilemez;

Hz. Osman olsan bile, Kur'ân-ı Kerim'i gerçekten bildiğimi söylemeyi kendime görev edinmeyeceğim.

Dünya yaz sıcağına benzer ve insanları da ayyaşlar gibi;

Hepsi gafiller çölünde kaybolup kaçmışlar, ama ölüm çoban, insanlar sürü gibidir.

Şehvet ve sefalet savurganlığında sıcak kum akan su olarak görünür.

Kur'ân-ı Kerim Fırat'ın serin suyu gibidir, oysa sen Arasat'ta/hesap ovasında susamış bir günahkâr gibisin.

Harfleri, Kur'ân-ı Kerim'in şartları ve su olarak düşünün, suyu için ama dışına bakmayın.

296… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Yaz mevsiminde güneş seratan burcunda, evin sana düşman gibi görünüyor.

Çünkü su soğuktur, firuze/turkuaz kap, sana kalan rızıksız bir beden.

Saf Kur'ân-ı Kerim'in temiz kalple olan sırrı, ıstırap çığlığıyla dolu acıyı ortaya çıkardığı gibi

Akıl kendi yorumunu nasıl keşfedebilir? Ama içindeki bir zevk en içteki sırrını öğrenir.

Harflerin görüntüsü sözden olmasa da giysisinde Yusuf'un kokusu vardır;

Güzel Yusuf Mısır'da kalmıştı, ama koku Kenan'daki Yakub'a ulaştı.

Harf dil tarafından söylenebilir, Kur'ân-ı Kerim'in ruhu ise ruhla okunabilir.

Harf kabuk, Kur'ân-ı Kerim inci gibidir; özgür doğanların kalbi kabuğa meyletmezler.

Kur'ân-ı Kerim güzel ve ince çizilmiş olmasına rağmen, dağ desenli taranmış yün gibidir.

Musa gibi müziğini yüreğinde dinle, müzik aletleri gibi dışarıya vurma.

Kuran'ı okuduğunda tatlı bir lokma yer; kim, yırtık pırtık cübbesini duyar mı?

Ayetlerindeki telaffuz, harf ve ses, bir bitkinin gövdesinden çıkan lifler gibidir.

Kabuk güzel ve de tatlı olmasa da, yine de çekirdeği korur.

Yeter ki sen bir düzenlendiğin bu toprakta olduğun sürece ve karmaşık olan bu konumda olduğun sürece;

Gözünle sıralanışın, kalbe inen güzelliğine bakarken, dilin harfleri okur, kalp manalarına bakar.

Ve Kur'ân-ı Kerim'in kutsallığı uğrunda, onun söylenmesinden önce aklı kurban et.

Akıl onun sırlarına rehber değildir; mantık burada aciz kalır.

Hilelerle dolu bu dünyada olduğun sürece ve bu gemide olduğun sürece kötülüklerle dolusun.

Artık sen (zimmet üzerinde) korumasızsın ve fitne

ateşleyicisin, öyleyse ne zaman sır saklamaya layık olacaksın?

Sen şehvetlere meyilliysen, şehvet sahibiysen, o zaman çocukluk amellerini yap, çünkü bunun için yeterince insan değilsin.

Aklı süslü dünyayı ele geçtiğinde, saf iyilik kötülüğün yerini aldı.

Şeytan ihtiyaç içinde cehenneme koştu ve Süleyman yine yüzüğünü buldu.

Ve o vakit, gerçek dinin günü doğduğunda, hayal ve his tasavvuru ve vehm gecesi uçar gider.

Gayb âleminin peçelileri, senin kusursuz olduğunu gördüklerinde, seni gayb yurduna götürürler ve sana yüzlerini gösterirler;

Sana Kur'ân-ı Kerim'in sırrını açıklarlar harf perdesini kaldırırlar.

Topraktan kurtulan kimse, pisliğin parçalarını görür, o halde temiz olanı görene kadar temiz olmalısın..

Şeytan, sırrına yenik düştü, Kuran'dan kaçmasına şaşmamalı

Kuran anlayışı, gururun başladığı beyinlerde oturamaz;

Kur'ân-ı Kerim'i işitmek kulağı korur, onun zevki için idrak çalışır.

Kur'ân-ı Kerim'in sırrını anlamanız, kalbiniz ve ruhunuzdan başka bir şeyle sınırlı değildir, o halde dilinle sus.

Anlayış, hakikati hareketlendiren bulursa, Kur'ân'ın sûrelerini sûretinden de anlar.

Allah'ın kelamının sırrına kulak vermez, Kuran'ı dinlemekten yüz çevirir ve surenin sırrına aldırmazsın;

Fakat akıl Allah Teâlâ tarafından terbiye edilirse, surede Kur'ân-ı Kerim'in sırrını keşfedecektir.

Kur'ân-ı Kerim'in İ'caz-ı

Sen, okyanusun köpüğünden başka avucuna giren ve senin mal varlığın bir dizi görünümünde;

İncinin gerçek özünü ele geçirmedin, çünkü sadece kabukla meşgulsün;

Elini bu kara kabuklardan çek ve okyanusun derinliklerinden

parlak saf inciyi al..

Kabuksuz inci gönülde sevilir, incisiz kabuk atılacak kildir;

İncinin değeri kabuğundan değil, okun değeri işarete isabet etmesinden gelir.

Deniz dibinin çakıllarını kendi görüşünü bilen, koyun gübresini denizin incileri sanmaz;

Teneke deresinin kıyısında duran, onun parlayan incilerine sahip çıkamaz.

Kur'ân-ı Kerim'in çizgileri iman kıyısı gibidir, çünkü kalbe ve ruha kolaylık verir;

Lütfu ve kudreti, nefs dünyasını kuşatan deniz gibidir; derinlikleri inci ve mücevherlerle dolu, kıyıları öd ağacı ve amberle dolu;

Ruh ve beden yararına ilk ve son bilgisi ondan saçılır.

Temiz ol ki, harf penceresinden gizli mânâlar sana görünsün, çünkü bir insan kendi pisliğinden çıkmadıkça, Kur'ân harflerinden nasıl çıkabilir?

Nefsin içinde perdeli olduğun müddetçe, sana da, senin anlayışına da ne fark eder,

Kötü ile iyi arasında var mıdır? Kur'ân-ı Kerim'in harflerinden nefsine şifa yoktur, çobanın çağrısıyla keçi şişmanlamaz;

Su, ister geç, ister acele gelsin, uyuduğumuzda/rüyamızda susuzluğumuzu gidermez

Kalemin ve mürekkebin esareti altında olan sen, yüz ile peçeyi ayırt edemezsin;

En azından Sözün dünyasında, sözcüğün dış karakterleri, onun ruhu/anlamı olarak kabul edilmez.

O ülkeye ayak bastığın zaman O sana samimiyetin alfabesini öğretecek ve imanın alfabesini okuduğunda baban ve ataların için güneşi ve Ülker'i tanıyacaksın; sadık müritlerin yolu böyledir, âşıkların alfabesi de böyledir.

Günün yüzündeki perde karanlıktır; kibrinin ayeti çok incedir.

Canın ve kalbin için bir hazinen varsa, ondan bir ayetini kalpten ve canınla oku;

Onda gerçeğin mücevherini, inancınızın temel temelini

bulabilmeniz için;

Eşsiz incinin tabutunu bulabilmen ve gümüşten saf altını bilmen için;

O güneş ve ay kadar görkemli, karanlık perdenin arkasından kendi güzel yüzünü sana görünebilecek bir gelin gibi, tül peçesinden güzel ve neşeli çıkar.

Kur'ân-ı Kerim'in Rehberliğinde

Âşıklar yolda, Kur'ân-ı Kerim de rehberleri ve kuyudaki gafiller içinde bir iptir.

Ruhunun yuvası çukurun dibindedir; Kur'ân-ı Kerim'in nuru ona indirilmiş bir iptir;

Kalkın ve ipi yakalayın ki kurtuluşa eresiniz; yoksa çukurun derinliğinde kaybolursun, su ve rüzgâr sizi ateşe ve toza teslim eder.

Sen şeytan kuyusundaki Yusufsun, bilgeliğin müjde, Kur'ân-ı Kerim ipin olsun. ;

Yusuf gibi olmayı ve yüksek bir makama sahip olmayı istiyorsan, onu tut ve kuyudan çık.

Büyükler ipi hayat suyunu elde etmek için kullanır, ama sen günlük ekmek için ipini onun üzerinde dans etmeye hazırlarsın.

Kimse Kur'ân-ı Kerim'in iki harfini bilmiyor ama gözü ondan elde ettiği maddi faydaya dikilmiş durumda.

Aklının eli dönen bir gemi gibidir, beden ve ruh tutkularının tutsağıdır.

Taht, taç ve şeref istiyorsan, neden sonsuza kadar kuyunun dibinde oturuyorsun?

Yusuf'un kuyuda acizdir, kalbin sufaha suresini " سيقول السفهاء " okur;

Öyleyse ipi acıdan, kovayı Allah Teâlâ'dan yap ve Yusuf'u kuyunun dibinden kendin getir.

Kur'ân-ı Kerim'in Büyüklüğü, ' Onlar' Ve 'Beşler' İle Değildir

Takıntılı bozukluktan etkilenen bir avuç çocuk için, üzerine (örneğin) ifadeler ve beşinciler koydular. [Aşırlar, cüzler,

hizibler vb]

Bir diğerini nesh eden her ayetin yetkisini ortadan kaldırdın ama, onun ruhsatlarından hala bir bilgin yok;

Müteşabih ayetler sana açık görünüyor, oysa onun açık öğretilerine hiç inancın da yok;

Sen Kur'ân-ı Kerim'in nurunu terk ettin ve kalabalık uğrunda bir ölçek arpa ve iki balya saman için onu nifakına alet ettin.

Bazen onun hakkında şarkı söylüyorsun, bazen ondan atasözleri alıyorsun ve bazen onu bir tartışma silahı haline getiriyorsun.

Bazen onu bir dahi olarak görüyorsun; şimdi sen onu kendi zanna göre yorumluyorsun ve yine onun aksini tespit ediyorsun;

Şimdi hayalinde, ayetlerin sonunu başlangıç olarak alıyorsun, şimdi anlamsız bir şekilde anlamını tersyüz ediyorsun;

Yine kendi görüşüne göre açıklarsın veya kendi ilmin sınıfına göre açıklarsın;

Güçlü bir çığlık dışında otuz kutunun etrafında dolaşmayın.

Bazen akılsız bir arkadaşa, veya tembel bir kumaş dokuyucusuna,

"Sana bir tılsım yazarsam, onu temiz tut, ey genç, kirletme; ama sabah bir kurban olmalı, siyah bir kuşun kanı gerekli."

Bütün bu aldatmacalar, karnınız için bir veya iki dirhem para veya bir akşam yemeği veya kahvaltı için!

Hayatını delilik içinde harcadın; ben sana ne diyeyim, git ve utan.

İştahınla şu ya da bu camiye gidersin, boğazın su ve zil gibi ses dolu;

Bu saplantıdan dolayı dinine ve inancına yazıklar olsun!

Yahut akıl senin payın olsun, ya da ölüm!

Tabiatınızın, lütfunuzun ve bilginizin benzerinden utanın, çünkü sizin için rezillikten başka bir şey yoktur./Yazık sana böyle bir tabiat, böyle başarı ve ilim, sana hiç itibar kazandırmaz!

306… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Hüccetü'l Kur'ân

"Kur'ân-ı Kerimin Şikâyet Delilleri"

Bekle ki Kur'ân-ı Kerim, kıyamet günü Allah Teâlâ'nın huzurunda senden şikâyette bulunur ve der ki:

" Bu, sizin hakkınızda doğru olandır, (sizin çağırdığınız) hakikate pek çok batıl yerleşmiştir!"

O diyor ki: Ey Yaratıcı: Gizliyi bildiğin gibi, açık olanı da biliyorsun.

Gece gündüz yüksek sesle okurdu, ama harflerimin tek bir harfini hakkıyla okumaya gayret etmezdi.

Mihrapta ondan ne gramer, ne anlam, ne de saf telaffuz hakkını dürüstlükle hakkını ondan alamadım

Okurken boğazını temizler ve hüzün cübbesindeki mavi renk güzeldi.

benim hakkımda iddialarıyla ne kadar övünse de, anlamımın derinliğini bilmiyordu, çünkü bu kalabalık konuşmanın ve yaygaranın ötesinde tek kelime edemiyor.

Bazen beni mecazi anlamda okur ve "Evet, eşekler gibi yüksek sesle".

İddialarım hakkında çok fazla gevezelik etti, sonra (içerdiğim) anlamların kapsamını anlamadı.

Gayretini atını benden uzaklaştırdı ve peçemizden yüzümüzü tanımadı.

Kendi başına kaldığında çirkine ve güzele köpek gibi davrandı ve insanların işini yapmadı.

O, aklını ve ruhunu benim hükmüme koymadı, kendi fikrine ve kaprislerine uymamı sağladı.

Bir keresinde beni tutku kılıcıyla bıçakladı, bir keresinde de kendimi tuzağa düşürerek bağladı.

Bazen beni içki yoluna götürür, benim hakkımda şarkı söylesin diye mahallemde beni okurdu.

Bazen de sessizlikten kırılmış gibi, harflerimin başları ve yüzleri gösteriş niteliğinde ve takdire şayan bir okuyuşu vardı.

Sözlerim yumuşamaya başlayınca harflerim yaralarla ayrılırdı.

Ey planların yaratıcısı! Böyle bir belaya karşı yargı gününde adil bir karar istiyorum!

Bu gelip geçici meskende, bazen kalabalık caddelerde bazen dua ederken, bazen sözlerinle bazen de sesinle, bu geçici meskende, hayranlık uyandırmak için parlarsın

Kur'ân-ı Kerim Tilâveti

Madem onu anlamadan okuyorsun, Kur'ân-ı Kerim'in ziyafet ve lezzetini nasıl tadacaksın?

Bedenin kapısından ruhun balkonuna gel, ve Kur'ân-ı Kerim'in bahçesinde bir gezintiye çıkmayı kabul et.

Ruhunuz mevcut olanı ve gelmekte olanı tezahür ettirene kadar.

Dünyanın kuru ve nemli, içte ve dışta, yarattığı her şey. "Ol ve oldu"

O'nun koyduğu hükümler, onunla her şey sana açıklanacak. Allah'ın sıfatları sana itaat edecek ve onların rivâyetlerini sana doğru dürüst anlatacaktır.

İşiten Allah Teâlâ'nın sözünü işittiğinde, onun söylenmesi

cesedin titremesine neden olur.

Ta ki İhlas Suresi'ni okuduğunuzda ihlas anlayışını görene kadar.

İhlâs suresini nasıl okuyabilirsin ki, Görüntüsü Gatfar servisine benzer, ritmi Taberistan menekşelerine benzer.

Eğer akıl hocana sorarsan Kur'ân-ı Kerim'in yüceliği ve yüceliği, Allah'ın arşı ve tahtı gibidir;

Ezel onun çekmesi ve tutması, levh-i mahfuzda, silinmez yağla yazılıdır.

Harfleri Ruh'un kanatları, nur perdesidir; Aksan işaretleri, Cennet bakirelerinin yanaklarında siyah benleri işaret eder.

Onun zahirine böyle bak ki surelerinin sırrını anlayasın; Aklına bir elif ve ayaklarının altına ba ve ta [harfleri] koysun

Aklı başında olan bir ruh bir güzel resmi, onsekiz kötü resme satar ki;

Çünkü birlik ve heybet sevgisinin mahallinde renk bundan daha değerli değildir.

Şehvet potasını onun için imtihan yeri ve ondan sonra onu müneccimin altınları gibi yapar

Sonra bir pota daha hazırlar ki, içinde her türlü hile ve gazap eriyip gitsin; sonra saf metal yumuşayınca cilalanır ve sahibinin tacına bir süs yapılır. Her doğruluk ve iman efendisinin tacı ve tacı böyledir.

Eğer söz kirlenirse, güzel kökenine rağmen sahibine bir yük olmuştur.

Eğer halin rüzgar iyi eser ve kalbi çeker ve sonra geçerse = bu durum = çokta iyi değildir.

Kur'ân-ı Kerim'i Duymak "Yaşamak" Üzerine

Allah Teâlâ emriyle, abdestsiz Kur'ân-ı Kerim'e dokunmayı yasaklamıştır.

Şaşkın bir şekilde dizlerine otururken, okuduğun zamanda "ona dokunmama "ya dikkat et.

Bir fakir okuyucu bir kuruş için, sanki bir mısır tanesi için kumru gibi şehvetli bir çığlık atıyor.

Allah Teâlâ'nın kelâmını, kendisinden dinleyin, çünkü

okuyucunun emeği/sesi sadece bir örtüdür

Arif, kelamı Hakk'tan işitir; bu yüzden hasretten biraz uyuklamasında bir suç yoktur.

Sesinde çatlama, bükülme ve hassasiyet varken, yumuşak bir hayal gücü ile gizlice konuşur.

Sözlerin doğası genellikle naziktir ve çünkü aşk, içten gelen zevkten kaynaklanır.

Bil ki, ses, kabuk ve müzik olan her şey, dış şeyler içindir.

Kafam karışık olsa bile, anlamını anlamadığın sürece sesin -benim için -beni aptal yerine koyuyor.

Şarkısında bir anlam olsaydı, bülbül iki bakıra satılmazdı;

Mecazi olarak, birkaç renk göz için, ses ise kulak için olduğunu bil.

Maddenin özünü yazılı sözlerde değil manada ara, bir amber kokusunu resminde bulmazsın.

Ruhun meclisi, duymanın olmadığı bir yerdir ve orada şarkı sessizliktir.

312… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Akşamın yarısından itibaren, görülmeye değer şeylere sahip olacaksan ve o tadı hak eden dile sahip olmalısın.

Aşk, tadılabilen bir tatlıyı nasıl lâyık görür ki?

Şarkı söylemekle tabiatınızı sevindirmeyin, çünkü şarkı söylemek zina dışında bir şey (bahsi) söylemez.

Köprüde bile olsan dostunu, yanındaki sudan ayırma;

Ya onu suda inadına boğ ya da toprağa veda edip otur.

Aşkta ne kadar iyi ya da kötü olursa olsun, akıl yargısının ağırlığını taşır.

Maddi dünyanın armağanlarını alevlere verin, kalbinize de gülümsemeler yerine gülen bir ağıt çığlığı;

Mutlu kalple biri yalvarınca ayağından yakalayın ve cehenneme sürükleyin.

Yüzlerce hile, sahtekarlık ve hile kullanarak, aşağı tabiatının bütün o şeytanlarının, aklın ve hislerin seni terk edinceye kadar, içinde patlayacaklarını bilmiyor musun,?

Ey bu adaletsizlik çölünde 'savaşmayı 'göz kırpma' diye

okuyan sen, yazıklar olsun sana!

Ey Müslümanlar! belki bu ansızın olacak...Kur'an bir gün tekrar göğe çekilecek;

Çünkü adı bizimle olsa da, artık aramızda onun yasalarına ve emirlerine uyulmuyor.

Hal ve Vecd Çoşkunluk

Nefsi terk etmesi gereken yolda, bağırmak ve budalaların küstahlığı ve beyhudeliğidir.

Bilge, ruhu ile Kur'ân-ı Kerim'i dinler, harfi ve zahiri zarafeti terk eder;

Ruhu bundan zevk alır ve tüm görevlerini yeniden yapmaya başlar.

Genç mürit ile birlikte ilahi söylemek bir âşık için yoksulluk gibidir

Hüner ve hileden gelen vecd hali, Firavun'un boğulan çığlığı gibidir;

Firavun boğulurken çığlığı ona yararsızdı, barışmasının ateşi

duman çıkarmadı.

Ey böğürtlen için kendinden vazgeçen! Seni kahrolası kadınsı/muhannes, eman veriyorum sana!

Kim toplulukta üç kez bağırırsa, bilsin ki, bunu iki bakır için kaygısıyla yapar;

Aksi takdirde, kulun, menfaat düşkününün salıverdiği "ah", hazinenin başında uyuyan bir yılan gibi olur.

Eğer pusuya yatmış bir yılan kendini onun üzerine kaldırırsa gizli arzuların ateşi yükseltirler.

Dervişin öksürüğü nedir? Aptallık; peki lambanın çıtırtısı ne? Yoksa su mu?

Yağ ile su karıştırıldığında, yağın saflığına bağlı olarak ışık etkilenir;

Yağ yanmaya başladığında su kendini belli eder.

Yağ, ısıdan tepeye doğru yüzdüğünde, kaynamadaki garip damlayı alın.

(Mutlak) ulûhiyet garip bir şekilde sizin tabiatınızdadır, ama

görünme şekli şeriatınıza göredir.

Yolun nurlu bir aynadır ve aynanın perdesi senin karanlığındır.

Âdem Ve İsa Bin Meryem'in Yaratılışı…Aleyhisma's-Selâm

Hz.Âdem'in bu dünyada doğuşu, Meryem oğlu İsa ile aynı ruhtandır.

Beden et olunca Âdem'in rengindeydi ve ruhta ruh olunca o nefs kokusundandı.

Ne zaman nefisten kimde varsa insandır, kimde yoksa bu dünyada bir surettir.

Ve Âdem o anda kaderi anlayınca kalbe, ruha doğru acele et dedi.

(Söyleyerek): Bunu nefse nasıl anlatabilirsin? Dedi ki: "Ben kadehten ve elbiseden kurtuldum.

Elbisem ve kadehim bu nefsten boş, çünkü (insanların) benim için değerli gördüğü şey benim için çok ucuz.

Eğer var olmak istiyorsan, o ol ve onun için inkârına karşı bir

şey olma./onun için kendine bir şey olma.

Bu yüzden nâsut alemi/insanlık ağından ayrıl ve lâhuti alemine/ilahlık ağına düş.

İsa, melekût âlemini lâhuti basiret/ anlayışıyla gördü.

Bu dünyanın esaretine tutunan, ordusundan kaçmış olsaydın iyi olacaktı.

Bu dünya karanlığın ve acının sebebidir ve bu aklı başında olan insanlar bu dünyaya kaybolma evi adını almıştır.

Dünyada akıl, ahirete rehberin iman olsun, bu askerlerin/melekeler ve ruhun hatırı içindir.

Aklı kendisine rehber olan kişiye ne mutlu, çünkü iki cihan onun kullarıdır.

Bir kişinin suretini silmesi ne büyük bir zevk. Kimse onu ya da başka birini aramaması.

Ve kendini isimsiz bir isim olarak görüyor, solup gidiyor. Bir (vahid) den başkası yok, ve kendi "birini" onda heba/fenâ et…

Kendine "bir" deme ve bunu yine kendinde bırak, çünkü sen

birsin.(Gerçek) olan bire gelince, ondan daha iyisi yok ki.

Ve en birsin ama aynı zamanda sayının içindesin, bir ismin var ama hayal gücü gibi fazlasın.

Bu visal konuşmasına girmek…ve bu konu işaret ile konuşulduğundan size uygun değil._

Her ne kadar gün yüzüne çıksa haberleri/bilgileri gelse;

Hayır, yalnızlık içinde, bu senin için ağır olur.

Akıl ve düşünce açısından bakıldığında, zaman içinde aynı anda üç zafer var..

Yeter ki, sen meraklı geveze olma, çünkü bu nehirde bir defne yaprağı üzerinde[seyahat ediyorsun]

***

Cehâlet ve Fetret Devrinde, Peygamberleri Anmak Aptalları Anmaktan Daha İyidir.

Peygamberler dine inananlar ve yaratılışın doğru yolunu gösterenlerdir.

[İnsanlar Dini] yok oluşun batısına indikleri zaman, yine kendileri için dileyenler belirdi.

Karanlık, şirk gecesinden bir perde tuttular. Küfür etmek şirkin çaresini kabul ettiler;

Biri gül dalı gibi elinde bir haç taşıyordu, diğeri ay çiçeği gibi güneşe tapıyordu;

Biri sürekli olarak putlara tapıyor ve diğerlerinin hiçbir amacı bile yoktu;

Bu, hiçbir delili olmayan bir cahiliye vaadidir;

Şer şeytandan, hayır ise Allah Teâlâ'dandır.

Toprak saçanlar, ateş içenler, suyu dövenler, bizi rüzgâra döndürenler/çevirenler.

Bu, sanki şarabın beyinden aklı silmesi gibi, diğeri ise halkın kafasını kapmak gibidir.

Puta ilah adı verildi ve dinleri puta tapmak olarak yaydılar

Kimi sihir, kimi yıldızlardan/ astroloji, biri umut içinde yaşıyordu.

Bir kısmı korku içinde; hepsi sevimsiz hayatlar sürüyordu; hepsi anlayış körüydü.

İnsanlık bir dinler denizine düştü. Herkes kendilerine mahsus bir dinle meşgul oluyordu.

Hakikat dini yüzünü gizlemiş ve herkese sahte bir inanç/din görünür kılınmıştı;

Bidat ve şirk kanatlarını açıp uçmaya başlamış ve her türlü sapkınlık baş göstermişti.

Bu arada birileri budalalığın öğretilerine esir, yahut boş bir aldatmacayla yetinen bir başkaları [mistikler];

Onların kulakları şeytanın şehvet telkinlerini dinler, vesveselerine Şeytan'dan rehber/danışman olmuştu.

Aptallık, iftira ve boş gevezelik, âleme ve dünyanın nezdinde nasihat gibi görünüyordu;

Büyükler şehvetlerinin ve zevklerinin kölesiydiler;

Bunun yanısıra halk ta şaka ve saçmalık kapsamında idiler

Tanrı'nın dini bilgisi silinmiş, herşey aynı şekilde şaka/ıvır

zıvır olmuştu,

Gevezelik eden budalalar; bilgi kisvesi altında kendi görkemini aradı/önder oldular.

Her biri böyle bir bilginin örtüsü altında aklını/hakikati sakladı.

Hile ve sihir korkusundan erdemliler, [bism بسم]deki elif gibi, kendilerini gizlediler;

Büyükler evlerine çekilince, halk dinsizliklerine dönmüştü.

Biri Musa'nın yolunu izledi, İsa diğerinin lideri;

Zerdüşt inancı kendini ilan etti, merhamet perdesi yırtıldı.

Turan toprakları ve İran krallığı birbirlerinin şiddetiyle harap oldular;

Habeşliler Yesrib'e doğru ilerlediler, fil ve Ebrehe kuşlar tarafından bozguna uğratıldı.

Müşrikler tarafından ele geçirilen Kâbe'nin evi bir put-tapınak oldu;

Dünyaları aptallık ve sahtekarlıkla doluydu;

Kayıpların bu dünyasında her sabah köpek ve eşek seslerini yükseltti; aşağılık ve değersizlerle dolu bir dünyaydı:

Utbe, Şeybe ve lanetli Bu Cehil; iblis benzeri yırtıcı hayvanlarla dolu bir dünya,

Öyleki binlerce yol vardı, ama herkes kördü.

Yolun her iki yanda gulyabaniler, önünde bir canavar - rehberi kör, yoldaşı topal insanlar

Cehalet iğnesi, uykunun yoğunluğundan akılsızlık akrebini uçurduğundan;

Dünya sapıklık ve sihirle dolmuş ve dinin yolu aklı başında olanlar için daralmıştı.

Kayıplar dünyasında seher vakitlerinde köpekler havladı ve eşekler anırdı.

Ey Senâi: Kalemi tuttuğumda, anlatacaklarım için bir sözleşme düzenlenmiştin;

Önce Hakkı övecektin…

322… Hakîm Senâî-yi Gaznevî

Sonra gönderici Ahmed'in sıfatını söylecektin…

Hakk hakkında bir kısım söylendi ,

Sonra peygamberlerin şerefinden bahsedecektim.

Bunu bilhassa Elçinin [salla'llâhü aleyhi ve sellem] sıfatı izleyecekti.

O, peygamberlerin en hayırlısı ve seçilmişidir.[salla'llâhü aleyhi ve sellem]

**

*